

Druk nr 2012
Warszawa, 4 września 2003 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-123-03

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o pomocy społecznej** wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

co do którego Rada Ministrów zadeklarowała, że ma na celu dostosowanie polskiego ustawodawstwa do prawa Unii Europejskiej.

Jednocześnie, zgodnie z wymogami art. 34 ust. 5 Regulaminu Sejmu, przekazuję, przetłumaczone na język polski, teksty przepisów Unii Europejskiej, do których ma być dostosowane prawo polskie.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

Z wyrazami szacunku
(-) Leszek Miller

USTAWA

z dnia

o pomocy społecznej

Dział I

Przepisy ogólne

Rozdział 1

Zasady ogólne i zakres podmiotowy ustawy

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej;
- 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- 3) organizację pomocy społecznej;
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Art. 2. 1. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

2. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Art. 3. 1. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

2. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji w środowisku.

3. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

4. Potrzeby osoby i rodziny korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Art. 4. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Art. 5. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, przysługuje:

- 1) osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadającym zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt.

Art. 6. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) całkowita niezdolność do pracy – całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do I lub II grupy inwalidów lub legitymowanie się znacznym lub umiarkowanym stopniem

niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

- 2) dochód dziecka – dochód, do którego zalicza się kwotę otrzymywanej renty pomniejszoną o miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych wraz z dodatkiem dla sierot zupełnych, zasiłek pielęgnacyjny, otrzymywane alimenty oraz kwotę odpowiadającą dochodom uzyskiwanym z majątku dziecka, pomniejszoną o obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych;
- 3) dochód na osobę w rodzinie – dochód rodziny podzielony przez liczbę osób w rodzinie;
- 4) dochód rodziny – sumę miesięcznych dochodów osób w rodzinie;
- 5) jednostka organizacyjna pomocy społecznej – regionalny ośrodek polityki społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej, dom pomocy społecznej, placówkę specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, ośrodek adopcyjno-opiekuńczy, mieszkanie chronione, ośrodek wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej;
- 6) kontrakt socjalny – pisemną umowę zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny;
- 7) niezdolność do pracy z tytułu wieku – ukończone 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę;
- 8) osoba bezdomna – osobę nie zamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i nie zameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania;

- 9) osoba samotna – osobę samotnie gospodarującą, nie pozostającą w związku małżeńskim i nie posiadającą wstępnych lub zstępnych;
- 10) osoba samotnie gospodarująca – osobę prowadzącą jednoosobowe gospodarstwo domowe;
- 11) osoba zatrudniona - osobę pozostającą w zatrudnieniu w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu lub prowadzącą działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów dotyczących działalności gospodarczej;
- 12) praca socjalna – działalność zawodową, mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi;
- 13) renta – rentę z polskiego lub zagranicznego systemu ubezpieczeń społecznych, rentę strukturalną oraz rentę socjalną;
- 14) rodzina – osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące;
- 15) średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej – kwotę rocznych wydatków na działalność domu lub placówki opiekuńczo-wychowawczej wynikającą z utrzymania mieszkańców lub dzieci, z roku poprzedniego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększoną o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzieloną przez liczbę miejsc w domu lub placówce i przez dwanaście;
- 16) świadczenie nienależnie pobrane – świadczenie pieniężne uzyskane na podstawie przedstawionych nieprawdziwych informacji w dokumentach lub nie poinformowania o zmianie sytuacji materialnej lub osobistej.

Art. 7. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;

- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) alkoholizmu lub narkomanii;
- 11) potrzeby integracji w środowisku, w tym po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 12) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 13) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Art. 8. 1. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, z zastrzeżeniem art. 39, art. 40, art. 76 i art. 89 ust. 1 przysługuje:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 461 zł, zwanej dalej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej”;
  - 2) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 316 zł, zwanej dalej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”;
  - 3) rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej „kryterium dochodowym rodziny”
- przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-13.

2. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, uprawniające do zasiłków okresowego i celowego.

3. Za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o:

- 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych;
- 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach;
- 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

4. Do dochodu ustalonego w myśl ust. 3 nie wlicza się jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego, wartości świadczeń w naturze oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia opłacanych przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie.

5. W stosunku do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą:

- 1) opodatkowaną podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych – za dochód przyjmuje się przychód z tej działalności pomniejszony o koszty uzyskania przychodu, podatek należny, składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia związane z prowadzeniem tej działalności oraz składki na ubezpieczenie społeczne nie zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, określone w odrębnych przepisach, z tym że:
  - a) dochód ustala się jako kwotę różnicy między dochodem uzyskanym od początku roku kalendarzowego, wykazany za miesiąc poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, a dochodem uzyskanym

od początku roku kalendarzowego, wykazany za miesiąc wcześniejszy,

- b) jeżeli podatnik wpłaca zaliczki na podatek dochodowy w formie uproszczonej, a także jeżeli podatnik nie wykazuje dochodu, jego dochód ustala się dzieląc kwotę dochodu za poprzedni rok kalendarzowy przez liczbę miesięcy, w których podatnik prowadził działalność;
- 2) opodatkowaną na zasadach określonych w przepisach o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne – za dochód przyjmuje się zadeklarowaną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli z tytułu prowadzenia tej działalności nie istnieje obowiązek ubezpieczenia społecznego, przyjmuje się kwotę najniższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

6. W przypadku gdy podatnik uzyskuje inne opodatkowane dochody na zasadach ogólnych lub rozlicza się wspólnie z małżonkiem, przez podatek należny, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, rozumie się podatek wyliczony w takiej proporcji, w jakiej pozostaje dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej wynikający z zeznania podatkowego do sumy wszystkich dochodów wykazanych w tym zeznaniu.

7. Wysokość dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w przypadku prowadzenia działalności na zasadach ogólnych ustala się na podstawie zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego za okresy, o których mowa w ust. 5 pkt 1, zawierającego informację o wysokości:

- 1) przychodu;
- 2) kosztów uzyskania przychodu;
- 3) różnicy między przychodem a kosztami jego uzyskania;
- 4) odliczonych od dochodu składek na ubezpieczenie społeczne;
- 5) należnych zaliczek na podatek dochodowy lub należnego podatku;

6) odliczonych od podatku składek na ubezpieczenie zdrowotne związanych z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej.

8. Wysokość dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, w przypadku prowadzenia działalności na zasadach określonych w przepisach o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, ustala się na podstawie zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego zawierającego informację o formie opodatkowania oraz na podstawie dowodu opłacenia składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

9. Przyjmuje się, że z 1 ha przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny w wysokości 194 zł.

10. Dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej i z 1 ha przeliczeniowego oraz z innych źródeł sumuje się.

11. W przypadku uzyskania, w ciągu 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku, dochodu jednorazowego, kwotę tego dochodu rozlicza się w równych częściach na 12 kolejnych miesięcy, poczynając od miesiąca, w którym dochód został wypłacony.

12. W przypadku uzyskania, w ciągu 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku, dochodu jednorazowego należnego za dany okres, kwotę tego dochodu rozlicza się w równych częściach na kolejne miesiące przez okres odpowiadający okresowi, za który uzyskano dochód.

13. W przypadku uzyskania dochodu w walucie obcej, wysokość tego dochodu ustala się według średniego kursu Narodowego Banku Polskiego z dnia wydania decyzji administracyjnej w sprawie świadczenia z pomocy społecznej.

Art. 9. 1. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, na podstawie analizy koszyka dóbr i usług, zaspokajającego niezbędne potrzeby życiowe, określonego metodą ekspercką, z uwzględnieniem badań prognozy interwencji socjalnej. Analizy oraz badania prognozy interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

2. W roku, w którym przeprowadza się weryfikację, Rada Ministrów do dnia 15 maja, przedstawia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych:

- 1) propozycję kryteriów dochodowych;
- 2) informację o realizacji świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej za okres od poprzedniej weryfikacji, obejmującą liczbę świadczeniobiorców, liczbę świadczeń i ogólną kwotę wydatków na świadczenia.

3. Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych uzgadnia kryteria dochodowe w terminie do dnia 15 czerwca danego roku kalendarzowego.

4. Kwota stanowiąca podstawę ustalenia wysokości pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki i pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej, a także kwoty minimalnego i maksymalnego świadczenia pieniężnego na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców, ulegają zmianie w terminach weryfikacji kryteriów dochodowych o 50% sumy kwot, o które wzrosło kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej i kryterium dochodowe na osobę w rodzinie.

5. Kwota dochodu z jednego 1 ha przeliczeniowego ulega zmianie w terminach weryfikacji kryteriów dochodowych o 25% sumy kwot, o które wzrosło kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej i kryterium dochodowe na osobę w rodzinie.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, zweryfikowane kryteria dochodowe oraz kwoty, o których mowa w ust. 4 i 5, do dnia 15 lipca w roku, w którym przeprowadza się weryfikację.

7. W przypadku, gdy Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych nie uzgodni w przewidzianym terminie kryteriów dochodowych, Rada Ministrów ustala, nie niższe niż w przedstawionej propozycji, kryteria dochodowe oraz kwoty, o których mowa w ust. 4 i 5, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 lipca danego roku.

8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przedstawia corocznie do dnia 15 kwietnia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, informację o wysokości minimum egzystencji ustalonego przez Instytut Pracy i Spraw

Socjalnych. Jeśli w danym roku kalendarzowym kwota kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie będzie równa lub niższa niż minimum egzystencji, Trójstronna Komisja może wystąpić do Rady Ministrów z wnioskiem o zweryfikowanie kwot kryteriów dochodowych. W takim przypadku ust. 1-7 stosuje się odpowiednio.

Art. 10. 1. Przy ustalaniu prawa do zasiłków stałego i okresowego w składzie rodziny nie uwzględnia się dzieci wychowywanych w rodzinie zastępczej oraz pełnoletnich wychowanków rodziny zastępczej, a do dochodu rodziny nie wlicza się ich dochodów i pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 9 ust. 4.

2. Przy ustalaniu prawa do pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki do dochodu rodziny lub pełnoletniego wychowanka rodziny zastępczej nie wlicza się pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 9 ust. 4.

3. Przy ustalaniu odpłatności rodziców za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej w składzie rodziny uwzględnia się to dziecko, a także dzieci przebywające w domu pomocy, rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej, jeżeli rodzice ponoszą odpłatność za ich pobyt.

4. Przy ustalaniu wysokości odpłatności za pobyt osoby w domu pomocy społecznej, w składzie rodziny uwzględnia się tę osobę, a także innych członków rodziny przebywających w instytucjonalnych placówkach opieki, jeżeli rodzina ponosi odpłatność za ich pobyt.

Art. 11. 1. W przypadku stwierdzenia marnotrawienia przyznanych świadczeń, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienia własnych zasobów materialnych może nastąpić ograniczenie świadczeń, odmowa ich przyznania albo przyznanie pomocy w formie świadczenia niepieniężnego.

2. Brak współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, odmowa zawarcia kontraktu socjalnego, niedotrzymywanie jego postanowień, nieuzasadniona odmowa podjęcia pracy przez osobę bezrobotną lub nieuzasadniona odmowa podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie leczenia odwykowego przez osobę uzależnioną, może stanowić podstawę do odmowy

przyznania, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

3. W przypadku odmowy albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczeń z pomocy społecznej, należy uwzględnić sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o świadczenie lub korzystającej ze świadczeń.

Art. 12. W przypadku stwierdzonych dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową osoby lub rodziny, wskazującą, że osoba ta lub rodzina jest w stanie przezwyciężyć trudną sytuację życiową wykorzystując własne zasoby majątkowe, w szczególności w przypadku posiadania znacznych zasobów pieniężnych, wartościowych przedmiotów majątkowych lub nieruchomości, można odmówić przyznania świadczenia.

Art. 13. 1. Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej.

2. Osobie tymczasowo aresztowanej zawiesza się prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Za okres tymczasowego aresztowania nie udziela się świadczeń.

Art. 14. W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 169, poz. 1387 oraz z 2003 r. Nr 130, poz. 1188), jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

Rozdział 2

Zadania pomocy społecznej

Art. 15. Pomoc społeczna polega na:

- 1) tworzeniu warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym na rozbudowie niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 2) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;

- 3) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 4) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 5) pobudzaniu społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
- 6) pracy socjalnej.

Art. 16. 1. Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą.

2. Gmina i powiat, obowiązane zgodnie z przepisami ustawy do wykonywania zadań pomocy społecznej, nie mogą odmówić pomocy osobie potrzebującej, mimo istniejącego obowiązku osób fizycznych lub osób prawnych do zaspokajania jej niezbędnych potrzeb życiowych.

3. Pomocy nie mogą również odmówić podmioty, którym jednostki samorządu terytorialnego zleciły realizację zadań.

Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii integracji i polityki społecznej obejmującej w szczególności programy: pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, ochrony zdrowia, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, budownictwa socjalnego i edukacji publicznej;
- 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie

wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;

- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) pomoc w integracji w środowisku;
- 12) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 13) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, mieszkaniach chronionych, a także tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
- 14) dożywianie dzieci;
- 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

2. Do zadań własnych gminy należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu lokalnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Art. 18. 1. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 3) świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- 5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

2. Środki na realizację i obsługę zadań, o których mowa w ust. 1, zapewnia budżet państwa.

Art. 19. Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii integracji polityki społecznej obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, ochrony zdrowia, edukacji publicznej, wspierania osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej;
- 3) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym rodzinom zawodowym;
- 4) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, dla dzieci i młodzieży, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- 5) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
- 6) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym niektóre rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także zakłady dla nieletnich, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 7) pomoc w integracji w środowisku osób zwolnionych z zakładów karnych oraz opuszczających niektóre rodzaje placówek opiekuńczo-

wychowawczych, a także zakłady dla nieletnich, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

- 8) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 9) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 10) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 11) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 12) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 13) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 14) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 15) sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej;
- 16) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;

Art. 20. 1. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w

Narodowym Funduszu Zdrowia;

- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

2. Środki na realizację zadań, o których mowa w ust. 1, zapewnia budżet państwa.

Art. 21. 1. Do zadań samorządu województwa należy:

- 1) opracowanie i realizacja wojewódzkiej strategii integracji i polityki społecznej obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – po konsultacji z właściwymi terytorialnie powiatami;
- 2) organizowanie kształcenia, w tym prowadzenie publicznych szkół służb społecznych oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej;
- 3) rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz wspieranie i prowadzenie działań na rzecz wyrównywania poziomu życia mieszkańców województwa;
- 4) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie polityki społecznej, w tym pomocy społecznej;
- 5) prowadzenie regionalnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej o charakterze specjalistycznym, które ze względu na rodzaj i zakres świadczonych usług nie mogą być prowadzone przez powiaty oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 6) prowadzenie banku danych o wolnych miejscach w placówkach

opiekuńczo-wychowawczych na terenie województwa;

- 7) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 8) sporządzanie bilansu potrzeb w obszarze pomocy społecznej i przekazywanie go wojewodzie do dnia 1 marca każdego roku oraz opracowywanie strategii działania we współpracy z gminami i powiatami;
- 9) pełnienie funkcji instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób w granicach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- 10) wydawanie decyzji w sprawach udzielania pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych realizowanej w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego;
- 11) utworzenie i utrzymanie regionalnego ośrodka polityki społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

2. Marszałek województwa może upoważnić dyrektora, jego zastępcę lub innego pracownika regionalnego ośrodka polityki społecznej do załatwiania w jego imieniu spraw dotyczących realizacji pomocy, o której mowa w ust. 1 pkt 10, w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, i wydawania w tych sprawach decyzji.

Art. 22. Do zadań wojewody należy:

- 1) ustalanie sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) akceptacja programów naprawczych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz ocena stopnia ich realizacji;
- 3) wydawanie i cofanie zezwoleń lub zezwoleń warunkowych na prowadzenie domów pomocy społecznej oraz wydawanie i cofanie

zezwoleń na prowadzenie placówek na podstawie przepisów o działalności gospodarczej zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku;

- 4) prowadzenie rejestru domów pomocy społecznej, placówek prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych;
- 5) koordynowanie działań w zakresie integracji ze społeczeństwem osób posiadających status uchodźcy, w szczególności w zakresie wskazania miejsca zamieszkania uchodźcy;
- 6) wyznaczanie, w uzgodnieniu ze starostami powiatów prowadzących ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, ośrodka prowadzącego bank danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie i kandydatach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz o rodzinach zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka;
- 7) realizacja lub zlecenie jednostkom samorządu terytorialnego lub podmiotom niepublicznym zadań wynikających z programów rządowych;
- 8) nadzór nad działalnością samorządu gminnego, powiatowego i województwa realizującego zadania przy pomocy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz podmiotów niepublicznych wykonujących zadania zlecone przez organy administracji samorządowej w zakresie zgodności:
  - a) działań i usług ze standardami, o których mowa w art. 23 ust. 2, art. 46 ust. 5, art. 51 ust. 3, art. 56 ust. 7 pkt 1, art. 79 ust. 8 pkt 4 oraz z wymogami, o których mowa w art. 56 ust. 7 pkt 1, art. 76 ust. 10, art. 79 ust. 8 pkt 1-3, art. 81 ust. 9 i 11,
  - b) opieki i wychowania ze standardami, o których mowa w art. 79

ust. 8 pkt 5,

- c) zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z kwalifikacjami, o których mowa w art. 23 ust. 2, art. 49 ust. 7, art. 79 ust. 8 pkt 6, art. 81 ust. 9, art. 113 ust. 1, art. 119 ust. 1;
- 9) kontrola, w zakresie określonym w pkt 8, podmiotów niepublicznych realizujących zadania zlecone przez organy administracji rządowej;
- 10) kontrola placówek prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w zakresie standardów usług socjalno-bytowych i przestrzegania praw tych osób;
- 11) ocena stanu i efektywności pomocy społecznej z uwzględnieniem bilansu potrzeb sporządzonego przez samorząd województwa i przekazanie jej w terminie do dnia 31 marca każdego roku ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 12) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego również w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 13) realizacja zadań określanych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w zakresie utrzymania i rozwoju systemu informatycznego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w województwie oraz współfinansowanie i sprawowanie nadzoru nad jego funkcjonowaniem.

Art. 23. 1. Do zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego należy:

- 1) tworzenie koncepcji i określanie kierunków rozwoju w obszarze pomocy społecznej;
- 2) zlecanie i finansowanie badań, ekspertyz i analiz w obszarze pomocy społecznej;

- 3) monitorowanie standardów, o których mowa w art. 22 pkt 8;
- 4) analiza skuteczności pomocy społecznej;
- 5) inspirowanie i promowanie nowych form i metod działania, a także szkolenie kadr;
- 6) nadzór merytoryczny nad szkoleniem w zakresie organizacji pomocy społecznej i specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny;
- 7) opracowywanie i finansowanie programów osłonowych;
- 8) zatwierdzanie w drodze decyzji administracyjnej programów szkolenia rodzin zastępczych;
- 9) określanie zadań administracji publicznej w zakresie utrzymania i rozwoju systemu informatycznego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w województwach, przekazywanie środków na współfinansowanie oraz sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem tego systemu;
- 10) współdziałanie z organizacjami pozarządowymi.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może określić, w drodze rozporządzeń, standardy dla poszczególnych rodzajów usług świadczonych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, kwalifikacje pracowników zatrudnionych w tych jednostkach oraz termin dostosowania się tych jednostek do wymaganych standardów, uwzględniając zakres usług, miejsce i sposób ich realizacji oraz konieczność zapewnienia respektowania praw osób korzystających z usług.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, standardy wymagań homologacyjnych i tryb homologacji systemów informatycznych, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 17, art. 19 pkt 14, art. 21 pkt 7, art. 22 pkt 12, stosowanych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, przez wskazanie rodzajów oprogramowania objętych procedurami homologacji, ogólnego i szczegółowego zakresu wymagań homologacyjnych, sposobu ogłaszania wymagań, warunków zgłaszania oprogramowania do homologacji, przebiegu procedury homologacji, mając na uwadze jednorodność zakresu i rodzaju danych, która umożliwia ich scalanie w zbiór centralny.

4. Rada Ministrów może przyjąć rządowy program pomocy społecznej mający na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

5. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki realizacji programu, o którym mowa w ust. 4, uwzględniając potrzebę zapewnienia efektywności rządowego programu pomocy społecznej.

Art. 24. 1. Organy administracji rządowej i samorządowej, zwane dalej „organami”, mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania:

- 1) organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej;
- 2) osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie pomocy społecznej
– zwanym dalej „podmiotami uprawnionymi”.

2. Zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej nie może obejmować ustalania uprawnień do świadczeń, opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz wypłaty świadczeń pieniężnych.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do:

- 1) partii politycznych;
- 2) związków zawodowych i organizacji pracodawców;
- 3) samorządów zawodowych;
- 4) fundacji utworzonych przez partie polityczne.

4. Zlecenie realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej odbywa się po uprzednim przeprowadzeniu konkursu ofert.

Art. 25. Konkurs ofert realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej odbywa się przy uwzględnieniu zasady pomocniczości, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Art. 26. 1. Podmioty uprawnione mogą z własnej inicjatywy wystąpić z ofertą realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej, zwaną dalej „ofertą”.

2. Organ w przypadku, o którym mowa w ust. 1, w terminie nie przekraczającym 2 miesięcy:

- 1) rozpatruje celowość zlecenia określonego zadania podmiotom uprawnionym, biorąc pod uwagę stopień, w jakim oferta odpowiada priorytetom zadań z zakresu pomocy społecznej, daje gwarancję realizacji zadań zgodnie z obowiązującymi standardami, środki dostępne na realizację określonych zadań, rodzaje zadań i korzyści wynikające z realizacji zadania przez te podmioty;
- 2) podejmuje decyzję, a w przypadku stwierdzenia celowości realizacji określonego zadania z zakresu pomocy społecznej przez podmioty uprawnione, informuje składającego ofertę o przybliżonym terminie wszczęcia konkursu ofert.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór oferty, uwzględniając konieczność podania do wiadomości publicznej pełnych informacji o warunkach zlecenia realizacji zadania.

Art. 27. 1. Organ planujący zlecenie realizacji zadania podmiotom uprawnionym ogłasza otwarty konkurs ofert z terminem składania ofert nie krótszym niż 30 dni.

2. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert powinno zawierać informacje o:

- 1) rodzaju zadania;
- 2) wysokości dotacji na realizację zadania;
- 3) warunkach przyznawania dotacji;
- 4) terminie i warunkach realizacji zadania;
- 5) terminie składania ofert;
- 6) terminie, trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze oferty.

3. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert zamieszcza się w zależności od rodzaju zadania, w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim lub lokalnym oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, jak również na tablicy ogłoszeń w siedzibie organu zlecającego realizację zadania w miejscu przeznaczonym na ogłoszenia. Ogłoszenie może być ponadto rozpowszechniane w inny sposób zapewniający dostęp do informacji potencjalnym oferentom, w tym, w miarę możliwości, z użyciem powszechnie dostępnych sieci teleinformatycznych.

4. W ogłoszeniu otwartego konkursu ofert organ planujący zlecić realizację zadania zamieszcza informacje o zrealizowanych w bieżącym roku oraz w roku poprzednim zadaniach tego samego rodzaju, wraz z kosztem ich realizacji, przy udziale podmiotów uprawnionych, ze szczególnym uwzględnieniem dotacji przekazanych tym podmiotom.

Art. 28. 1. Oferta podmiotu uprawnionego powinna zawierać w szczególności:

- 1) szczegółowy zakres rzeczowy proponowanego do realizacji zadania;
- 2) termin i miejsce realizacji zadania;
- 3) kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania;
- 4) informacje o posiadanych zasobach rzeczowych i kadrowych zapewniających realizację zadania;
- 5) informacje o wysokości środków finansowych własnych albo pozyskanych z innych źródeł na realizację danego zadania;
- 6) informację o wcześniejszej działalności podmiotu składającego ofertę w zakresie, którego dotyczy zadanie.

2. Organ ogłaszający otwarty konkurs ofert może uzależnić rozpatrzenie oferty od złożenia, w wyznaczonym terminie, dodatkowych informacji lub dokumentów, dostępnych uprawnionemu podmiotowi składającemu ofertę.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór oferty podmiotu uprawnionego, uwzględniając konieczność podania pełnych informacji dotyczących składanej oferty.

Art. 29. Warunkiem rozpatrzenia oferty jest:

- 1) zamieszczenie w ofercie precyzyjnie sporządzonego opisu planowanego działania;
- 2) dołączenie aktualnego odpisu potwierdzającego wpis do właściwej ewidencji lub rejestru dotyczących statusu prawnego uprawnionego podmiotu i prowadzonej przez niego działalności;
- 3) przedstawienie sprawozdania finansowego i merytorycznego z działalności podmiotu za ubiegły rok lub - w przypadku dotychczasowej krótszej działalności - za okres tej działalności.

Art. 30. 1. Przy rozpatrywaniu ofert organ ogłaszający konkurs, w szczególności:

- 1) dokonuje oceny zgłoszonych możliwości realizacji zadania przez podmioty uprawnione;
- 2) dokonuje oceny przedstawionej we wniosku kalkulacji kosztów realizacji zadania, w tym w relacji do zakresu rzeczowego zadania;
- 3) uwzględnia zadeklarowany udział środków finansowych własnych albo pozyskanych z innych źródeł na realizację zadania;
- 4) uwzględnia analizę i ocenę realizacji zadań zleconych podmiotowi uprawnionemu w okresie poprzednim, z uwzględnieniem rzetelności i terminowości oraz sposobu rozliczenia otrzymanych na ten cel środków;
- 5) uwzględnia wysokość dotacji, która jest przeznaczona na realizację zadania.

2. Organ ogłaszający konkurs ofert jest obowiązany w uzasadnieniu wyboru oferty ustosunkować się do spełniania przez podmiot uprawniony wymogów określonych w ustawie oraz w ogłoszeniu, o którym mowa w art. 27.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w przypadku, gdy w wyniku ogłoszenia otwartego konkursu ofert została zgłoszona jedna oferta.

Art. 31. 1. Organ ogłaszający otwarty konkurs ofert może powołać zespół opiniujący oferty w celu przedłożenia propozycji co do wyboru oferty (ofert).

2. W zespole osób opiniującym oferty powinny uczestniczyć

w szczególności:

- 1) upoważnieni przedstawiciele organu ogłaszającego otwarty konkurs ofert;
- 2) specjalista z zakresu pomocy społecznej;
- 3) radny jednostki samorządu terytorialnego reprezentujący właściwą do spraw pomocy społecznej komisję rady, w przypadku ogłoszenia konkursu ofert przez organ jednostki samorządu terytorialnego;
- 4) przedstawiciel właściwej merytorycznie komórki albo jednostki organizacyjnej organu ogłaszającego konkurs.

3. Oferty sporządzone wadliwie albo niekompletne co do wymaganego zestawu dokumentów lub informacji pozostają bez rozpatrzenia.

4. Wyniki otwartego konkursu ofert oraz warunki zlecenia realizacji zadania podaje się do wiadomości publicznej.

5. Wyłoniony w drodze otwartego konkursu ofert podmiot zawiera umowę o realizację zadania.

Art. 32. 1. Podmiot przyjmujący zlecenie realizacji zadania zobowiązuje się do wykonania zadania w zakresie i na zasadach określonych w umowie o realizację zadania, a organ zlecający realizację zadania do przekazania określonych środków finansowych w formie dotacji.

2. Umowa o realizację zadania jest sporządzana w formie pisemnej i określa:

- 1) szczegółowy opis zadania i termin jego realizacji;
- 2) dotację celową należną podmiotowi realizującemu zadanie i tryb płatności;
- 3) tryb kontroli realizacji zadania;
- 4) sposób rozliczenia udzielonej dotacji celowej i zasady zwrotu niewykorzystanej części dotacji.

3. Umowa niespełniająca wymogów określonych w ust. 2 jest nieważna.

4. Umowę o realizację zadania z zakresu pomocy społecznej zawiera się na czas określony, uzależniony od rodzaju zleconego zadania, nie dłuższy jednak niż 5 lat.

5. Zadanie z zakresu pomocy społecznej nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy, chyba że umowa przewiduje taką możliwość.

6. Podmiot przyjmujący zlecenie jest obowiązany do wyodrębnienia w ewidencji księgowej środków otrzymanych na realizację umowy.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, ramowy wzór umowy o realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, uwzględniając konieczność zapewnienia pełnych informacji dotyczących wykonania zlecenia.

Art. 33. Organ zlecający realizację zadania z zakresu pomocy społecznej dokonuje okresowej kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności badając:

- 1) stan realizacji zadania;
- 2) efektywność, rzetelność i jakość realizowanego zadania;
- 3) prawidłowość wykorzystania dotacji na realizację zadania;
- 4) prawidłowość prowadzonej dokumentacji, wynikającej z realizacji zadania.

Art. 34. 1. Podmiot przyjmujący zlecenie realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej jest obowiązany do złożenia sprawozdania z jego realizacji.

2. Okresem sprawozdawczym jest rok budżetowy.

3. W przypadku zawarcia umowy na okres krótszy niż rok, okresem sprawozdawczym jest okres, na który umowa została zawarta.

4. Sprawozdanie z wykonania zadania powinno zostać sporządzone w terminie 30 dni po upływie terminu, na który umowa została zawarta.

5. W przypadku gdy umowa została zawarta na czas dłuższy niż okres sprawozdawczy lub jest wykonywana przez okres dłuższy niż okres sprawozdawczy, podmiot wykonujący zadanie przedstawia podmiotowi zlecającemu realizację zadania sprawozdanie z wykonania zadania w terminie 30 dni po upływie każdego roku budżetowego oraz w terminie 30 dni po upływie okresu, na który umowa została zawarta.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając konieczność zapewnienia pełnych informacji dotyczących wykonania zlecenia.

Dział II

Świadczenia z pomocy społecznej

Rozdział 1

Zasiłki i usługi

Art. 35. Świadczeniami z pomocy społecznej są:

- 1) świadczenia pieniężne:
  - a) zasiłek stały,
  - b) zasiłek okresowy,
  - c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
  - d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
  - e) pomoc dla rodzin zastępczych,
  - f) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
  - g) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców;
- 2) świadczenia niepieniężne:
  - a) bilet kredytowany,
  - b) składki na ubezpieczenie zdrowotne,
  - c) składki na ubezpieczenia społeczne,
  - d) pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
  - e) sprawienie pogrzebu,

- f) praca socjalna,
- g) poradnictwo specjalistyczne,
- h) interwencja kryzysowa,
- i) schronienie,
- j) posiłek,
- k) niezbędne ubranie,
- l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- m) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- n) mieszkanie chronione,
- o) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- p) opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- q) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych,
- r) szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzona przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

Art. 36. 1. Zasiłek stały przysługuje:

- 1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód,

jak również dochód na osobę w rodzinie, jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

2. Zasiłek stały ustala się w wysokości:
  - 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie;
  - 2) w przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.
3. Kwota zasiłku stałego nie może być niższa od 30 zł miesięcznie.
4. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej zasiłek stały nie przysługuje.
5. Osobę przebywającą w domu pomocy społecznej lub ubiegającą się o przyjęcie do niego uznaje się za osobę samotnie gospodarującą, jeżeli przed przyjęciem do domu pomocy społecznej lub rozpoczęciem oczekiwania na miejsce w takim domu była uprawniona do zasiłku stałego.

Art. 37. 1. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego;
  - 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.
2. Zasiłek okresowy ustala się:
    - 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie;

- 2) w przypadku rodziny – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.
3. Kwota zasiłku okresowego ustalona zgodnie z ust. 2 nie może być niższa niż 50% różnicy między:
  - 1) kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
  - 2) kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.
4. Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie.
5. Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.
6. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć minimalne kwoty zasiłku okresowego, o których mowa w ust. 2 i 3.

Art. 38. 1. W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy.

2. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

3. Osobom bezdomnym i innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

4. Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego.

Art. 39. 1. Zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego.

2. Zasiłek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej.

3. Zasiłek celowy, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Art. 40. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany:

- 1) specjalny zasiłek celowy w wysokości nie przekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi;
- 2) zasiłek okresowy lub celowy albo pomoc rzeczowa, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową.

Art. 41. 1. Za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby opiekującej się nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie i osoba opiekująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów lub nie otrzymuje emerytury albo renty. Dotyczy to również osób, które w związku z koniecznością sprawowania opieki pozostają na bezpłatnym urlopie.

2. Przez ojca i matkę, o których mowa w ust. 1, należy rozumieć również ojca i matkę współmałżonka.

3. Konieczność sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad osobami, o których mowa w ust. 1, stwierdza lekarz ubezpieczenia zdrowotnego w zaświadczeniu wydanym nie wcześniej niż na 14 dni przed złożeniem wniosku o przyznanie świadczenia.

4. Składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w wysokości określonej przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych jest opłacana przez okres sprawowania opieki.

5. Składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie przysługuje osobie, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczenia:

- 1) ukończyła 50 lat i nie posiada okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) wynoszącego co najmniej 10 lat;

2) posiada okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) wynoszący 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

6. Przy ustalaniu okresu ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 5, okresy nieskładkowe ustala się w wymiarze nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Art. 42. 1. Osobie albo rodzinie, w celu ekonomicznego usamodzielnienia, gmina może przyznać pomoc w formie pieniężnej lub rzeczowej.

2. Pomoc w formie pieniężnej w celu ekonomicznego usamodzielnienia może być przyznana w formie jednorazowego zasiłku celowego lub nieoprocentowanej pożyczki.

3. Warunki udzielenia i spłaty pożyczki oraz jej zabezpieczenie określa się w umowie z gminą.

4. Pożyczka może być umorzona w całości lub w części, jeżeli przyczyni się to do szybszego osiągnięcia celów pomocy społecznej.

5. Pomoc w formie rzeczowej w celu ekonomicznego usamodzielnienia następuje przez udostępnienie maszyn i narzędzi pracy stwarzających możliwość zorganizowania własnego warsztatu pracy oraz urządzeń ułatwiających pracę niepełnosprawnym.

6. Przedmioty, o których mowa w ust. 5, są udostępniane na podstawie umowy użyczenia.

7. Podstawą odmowy przyznania albo ograniczenia rozmiarów pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie może być uchylanie się przez osobę lub rodzinę ubiegającą się o pomoc od podjęcia odpowiedniej pracy w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu albo poddania się przeszkoleniu zawodowemu.

8. Pomoc w celu ekonomicznego usamodzielnienia nie przysługuje, jeżeli osoba lub rodzina ubiegająca się otrzymała już pomoc na ten cel z innego źródła.

9. W sprawach, o których mowa w ust. 1-8, gmina współdziała z powiatowym urzędem pracy.

10. Rada gminy, w drodze uchwały, określa wysokość oraz szczegółowe warunki i tryb przyznawania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie.

Art. 43. Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

Art. 44. Praca socjalna jest świadczona na rzecz osób i rodzin, bez względu na posiadany dochód, w szczególności w formie:

- 1) zawarcia kontraktu socjalnego;
- 2) pomocy w załatwieniu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych oraz w utrzymaniu kontaktów z otoczeniem;
- 3) pomocy w pełnieniu społecznie aktywnej roli i integracji w środowisku osobom niepełnosprawnym, o ograniczonych możliwościach poruszania się lub komunikowania z otoczeniem.

Art. 45. 1. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

2. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach, z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów.

3. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii.

4. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną.

Art. 46. 1. Interwencja kryzysowa stanowi zespół działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin, w tym dotkniętych przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie powstawaniu lub pogłębianiu się występujących dysfunkcji.

2. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód.

3. W ramach interwencji kryzysowej udziela się w szczególności poradnictwa specjalistycznego oraz schronienia dostępnego przez całą dobę.

4. Matki z małoletnimi dziećmi oraz kobiety w ciąży dotknięte przemocą lub znajdujące się w innej sytuacji kryzysowej mogą w ramach interwencji kryzysowej znaleźć schronienie i wsparcie w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Do tych domów mogą być również przyjmowani ojcowie z małoletnimi dziećmi albo inna osoba sprawująca opiekę prawną nad dziećmi.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz tryb kierowania i przyjmowania do takich domów, uwzględniając możliwości odizolowania ubiegających się o pomoc osób od sprawcy przemocy i przezwyciężenia sytuacji kryzysowej.

Art. 47. 1. Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona.

2. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych.

3. Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku.

4. Pomoc doraźna albo okresowa, w postaci jednego gorącego posiłku dziennie, przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

5. Pomoc, o której mowa w ust. 4, przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.

Art. 48. 1. Osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, polegającym na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

2. Indywidualny program wychodzenia z bezdomności jest opracowywany przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej wraz z osobą bezdomną i podlega zatwierdzeniu przez kierownika ośrodka.

3. Indywidualny program wychodzenia z bezdomności powinien uwzględniać sytuację osoby bezdomnej oraz zapewniać szczególne wspieranie osobie aktywnie uczestniczącej w wychodzeniu z bezdomności.

4. Indywidualny program wychodzenia z bezdomności, stosownie do potrzeb osoby bezdomnej, może uwzględniać wszelkie środki pomocy, jakimi dysponuje ośrodek pomocy społecznej realizujący program.

5. Za osobę bezdomną objętą indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenie zdrowotne na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Art. 49. 1. Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

2. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

3. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym zawodowym przygotowaniem.

5. Ośrodek pomocy społecznej przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

6. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych i kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat, ze względu na szczególne potrzeby osób korzystających z usług, uwzględniając sytuację materialną tych osób.

Art. 50. 1. Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w ośrodku wsparcia.

2. Ośrodek wsparcia jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu.

3. W ośrodku wsparcia mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu.

4. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi oraz kobiet w ciąży, noclegownia, klub samopomocy.

Art. 51. 1. W przypadku braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, osoba wymagająca z powodu wieku pomocy innych osób może korzystać z usług opiekuńczych i bytowych w formie rodzinnego domu pomocy.

2. Rodzinny dom pomocy stanowi formę usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę w jej miejscu zamieszkania dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu osób wymagających z powodu wieku wsparcia w tej formie.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, standardy, rodzaj i zakres usług bytowych i opiekuńczych świadczonych przez rodzinny dom pomocy, warunki kierowania, odpłatności i nadzoru nad

rodzinnymi domami pomocy, kierując się potrzebą zapewnienia właściwej opieki osobom umieszczonym w rodzinnym domu pomocy.

Art. 52. 1. Osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, resocjalizacyjną, zakład dla nieletnich, uchodźcy, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

2. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Rozdział 2

Domy pomocy społecznej

Art. 53. 1. Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

2. Osobę, o której mowa w ust. 1, kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy społecznej.

3. W przypadku gdy osoba bezwzględnie wymagająca pomocy lub jej przedstawiciel ustawowy nie wyrażają zgody na umieszczenie w domu pomocy społecznej lub po umieszczeniu wycofają swoją zgodę, ośrodek pomocy społecznej lub dom pomocy społecznej są obowiązane do zawiadomienia o tym właściwy sąd, a jeżeli osoba taka nie ma przedstawiciela ustawowego lub opiekuna – prokuratora.

Art. 54. 1. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne, na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających, zwanych dalej „mieszkańcami domu”.

2. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

3. Dom pomocy społecznej może również świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób w nim niezamieszkujących.

Art. 55. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla:

- 1) osób w podeszłym wieku;
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych;
- 3) osób przewlekle psychicznie chorych;
- 4) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie;
- 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
- 6) osób niepełnosprawnych fizycznie.

Art. 56. 1. Domy pomocy społecznej mogą prowadzić, po uzyskaniu zezwolenia wojewody:

- 1) jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) Kościół Katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe oraz organizacje społeczne, fundacje i stowarzyszenia;
- 3) inne osoby prawne;
- 4) osoby fizyczne.

2. Zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej wydaje wojewoda właściwy ze względu na położenie domu.

3. Wojewoda wydaje zezwolenie, jeżeli podmiot o nie występujący:

- 1) spełnia warunki określone w niniejszej ustawie,
- 2) spełnia standardy , o których mowa w art. 54 ust. 1 i 2;
- 3) przedstawi:
  - a) dokumenty potwierdzające tytuł prawny do nieruchomości, na której jest usytuowany dom,
  - b) dokumenty potwierdzające spełnianie wymagań określonych odrębnymi przepisami,
  - c) regulamin organizacyjny domu pomocy społecznej lub jego projekt,
  - d) w przypadku podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 – dokumenty potwierdzające status prawny tego podmiotu.

4. Zezwolenie wydaje się po przeprowadzeniu wizytacji obiektu, w którym usytuowany jest dom pomocy społecznej.

5. Zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej wydaje się na czas nieokreślony.

6. Wojewoda prowadzi rejestr domów pomocy społecznej. Rejestr jest jawny.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób funkcjonowania określonych typów domów pomocy społecznej i standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy pomocy społecznej;
- 2) rodzaje dokumentów wymaganych do uzyskania zezwolenia;
- 3) wzór wniosku o wydanie zezwolenia;
- 4) tryb kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej

- uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne mieszkańców domów oraz osób kierowanych do domów pomocy społecznej.

Art. 57. 1. Wydatki związane z zapewnieniem całodobowej opieki mieszkańcom oraz zaspokajaniem ich niezbędnych potrzeb bytowych i społecznych w całości pokrywa dom pomocy społecznej.

2. Dom pomocy społecznej pokrywa opłaty ryczałtowe i częściową odpłatność do wysokości limitu ceny, przewidziane w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz umożliwia mieszkańcom domu korzystanie z przysługujących im na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych.

3. Dom pomocy społecznej może pokryć wydatki ponoszone na niezbędne usługi pielęgnacyjne w zakresie wykraczającym poza uprawnienia wynikające z przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Art. 58. 1. Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

2. Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje starosta powiatu, na terenie którego usytuowany jest dom. W przypadku regionalnych domów pomocy społecznej decyzję wydaje marszałek województwa.

3. W przypadku regionalnych domów pomocy społecznej o charakterze specjalistycznym, okresowego pobytu, finansowanych z dochodów własnych samorządu województwa, decyzję o skierowaniu wydaje gmina kierująca, a opłatę za pobyt w domu ustala marszałek województwa na podstawie art. 60 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1, przy czym art. 62 stosuje się odpowiednio.

Art. 59. 1. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania.

2. Rada powiatu i sejmik województwa, w drodze uchwały, może określić warunki ustalania kosztów utrzymania w domach pomocy społecznej, a także sposób i tryb postępowania w tych sprawach.

3. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w powiatowym domu pomocy społecznej ustala starosta na wniosek dyrektora domu pomocy społecznej i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku.

4. W przypadku regionalnych domów pomocy społecznej średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca ustala marszałek województwa na wniosek dyrektora regionalnego domu pomocy społecznej i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku.

Art. 60. 1. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy o dochodów dziecka;
  - 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi;
  - 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej
- przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

2. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy o dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z umową zawartą w trybie art. 101 ust. 2:
  - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 250% kryterium dochodowego, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 250% kryterium dochodowego,
  - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 250% kryterium dochodowego, z tym że przy ustalaniu dochodu na osobę w rodzinie nie

wlicza się mieszkańca domu, chyba że mieszkaniec domu nie posiada dochodu;

- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

3. W przypadku niewywiązywania się osób, o których mowa w ust. 2 pkt. 1 i 2, z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków.

4. Dochód mieszkańca domu, podejmującego pracę ze wskazań terapeutyczno-rehabilitacyjnych lub uczestniczącego w warsztatach terapii zajęciowej, stanowiący podstawę naliczania opłaty, może być zmniejszony o 50% kwoty otrzymywanej z tytułu wynagrodzenia za tę pracę lub o kwotę odpowiadającą wysokości kieszonkowego wypłacanego z tytułu uczestnictwa w tych warsztatach.

Art. 61. 1. Mieszkaniec domu wnosi opłatę do kasy domu lub na jego rachunek bankowy. Za jego zgodą opłata może być potrącana:

- 1) z emerytury lub renty mieszkańca domu – przez właściwy organ emerytalno-rentowy, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- 2) z zasiłku stałego mieszkańca domu – przez ośrodek pomocy społecznej dokonujący wypłaty świadczenia; opłatę za pobyt ośrodek pomocy społecznej przekazuje na rachunek bankowy domu pomocy społecznej.

2. Osoby, o których mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2, wnoszą opłatę ustaloną zgodnie z art. 60 ust. 2 pkt 2 do kasy lub na rachunek bankowy gminy, z której mieszkaniec domu został skierowany; opłatę tę ośrodek pomocy społecznej wraz z opłatą, o której mowa w art. 60 ust. 2 pkt 3 przekazuje na rachunek bankowy właściwego domu pomocy społecznej.

Art. 62. 1. Mieszkaniec domu, a także inna osoba zobowiązana do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej, jeżeli mieszkaniec domu przebywa u tej osoby, nie

ponoszą opłat za okres nieobecności mieszkańca domu nieprzekraczającej 30 dni w roku kalendarzowym.

2. Za małoletniego mieszkańca domu nie wnosi się opłaty w okresie jego nieobecności nieprzekraczającej 90 dni w roku kalendarzowym, jeżeli w tym czasie przebywa w domu rodzinnym.

Art. 63. Osoby wnoszące opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej można zwolnić, na ich wniosek, częściowo lub całkowicie z tej opłaty, w szczególności jeżeli:

- 1) wnoszą opłatę za pobyt innych członków rodziny w domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia lub innej placówce;
- 2) występują uzasadnione okoliczności, zwłaszcza długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, śmierć członka rodziny, straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych;
- 3) małżonkowie, zstępni, wstępni utrzymują się z jednego świadczenia lub wynagrodzenia;
- 4) osoba zobowiązana do wnoszenia opłaty jest w ciąży lub samotnie wychowuje dziecko.

Art. 64. Do domów pomocy społecznej prowadzonych przez gminy lub podmioty niepubliczne, jeżeli nie są one prowadzone na zlecenie starosty lub marszałka, nie stosuje się art. 58-63.

Art. 65. Rada gminy może określić, w drodze uchwały, szczegółowe warunki ustalania opłat za pobyt w domu pomocy społecznej o zasięgu lokalnym, częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat, zwrotu należności za okres nieobecności osoby w domu.

Rozdział 3

Działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku

Art. 66. 1. Działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku może być prowadzona po uzyskaniu zezwolenia wojewody.

2. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do wydawania zezwoleń mają zastosowanie przepisy o działalności gospodarczej.

3. Wojewoda prowadzi rejestr placówek, o których mowa w ust. 1. Rejestr jest jawny.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach dotyczących wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, dokumenty wymagane do uzyskania zezwolenia oraz wzory tych dokumentów, uwzględniając konieczność zapewnienia właściwej opieki osobom przebywającym w takich placówkach.

Art. 67. 1. Opieka w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, polega na świadczeniu przez całą dobę usług:

- 1) opiekuńczych zapewniających:
  - a) udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
  - b) pielęgnację, w tym pielęgnację w czasie choroby,
  - c) opiekę higieniczną,
  - d) niezbędną pomoc w załatwianiu spraw osobistych,
  - e) kontakty z otoczeniem;
- 2) bytowych zapewniających:
  - a) miejsce pobytu,
  - b) wyżywienie,
  - c) utrzymanie czystości.

2. Sposób świadczenia usług powinien uwzględniać stan zdrowia, sprawność fizyczną i intelektualną oraz indywidualne potrzeby i możliwości osoby przebywającej w placówce, a także prawa człowieka, w tym w szczególności prawo do godności, wolności, intymności i poczucia bezpieczeństwa.

3. Usługi opiekuńcze powinny zapewniać:

- 1) pomoc w czynnościach życia codziennego, w miarę potrzeby pomoc w ubieraniu się, jedzeniu, myciu i kąpaniu;
- 2) organizację czasu wolnego;
- 3) pomoc w zakupie odzieży i obuwia;
- 4) pielęgnację w chorobie oraz pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych.

4. Miejsce pobytu powinno spełniać następujące warunki:

- 1) budynek i jego otoczenie – bez barier architektonicznych;
- 2) pokoje mieszkalne w budynkach wielokondygnacyjnych bez wind, usytuowane na parterze;
- 3) pokoje mieszkalne nie więcej niż trzyosobowe, z tym że:
  - a) pokój jednoosobowy – nie mniejszy niż 9 m²,
  - b) pokój dwu- i trzyosobowy – o powierzchni nie mniejszej niż po 6 m² na osobę,
  - c) pokoje mieszkalne – wyposażone w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła i szafkę nocną dla każdej osoby;

5. Placówka, o której mowa w ust. 1, powinna posiadać:

- 1) pokój dziennego pobytu służący jako jadalnia;
- 2) pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia;
- 3) jedną łazienkę dla nie więcej niż pięciu osób i jedną toaletę dla nie więcej niż 4 osób, wyposażone w uchwyty ułatwiające osobom mniej sprawnym korzystanie z tych pomieszczeń.

6. Placówka, o której mowa w ust. 1, powinna zapewnić:

- 1) co najmniej 3 posiłki dziennie, w tym posiłki dietetyczne, zgodnie ze wskazaniem lekarza;
- 2) przerwę między posiłkami nie krótszą niż 4 godziny, przy czym ostatni posiłek nie powinien być podawany wcześniej niż o godzinie 18⁰⁰;
- 3) dostęp do drobnych posiłków i napoi między posiłkami;
- 4) możliwość spożywania posiłków w pokoju mieszkalnym, w razie potrzeby karmienie;
- 5) środki higieny osobistej, środki czystości, przybory toaletowe i inne przedmioty niezbędne do higieny osobistej;
- 6) sprzątanie pomieszczeń, w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz dziennie.

Rozdział 4

Opieka nad rodziną i dzieckiem

Art. 68. 1. Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa rodzinnego;
  - 2) terapii rodzinnej rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne i socjologiczne, mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej zadań;
  - 3) pracy socjalnej;
  - 4) zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.
2. Rodzina otrzymuje pomoc w szczególności przez działania:

- 1) specjalisty przygotowanego do pracy z rodziną lub w środowisku lokalnym;
- 2) placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego;
- 3) innych podmiotów, których działanie daje potrzebne wsparcie dziecku i rodzinie.

3. Udzielając pomocy należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) utrzymywania osobistych kontaktów z rodziną;
- 2) wychowywania w rodzinie, a w przypadku wychowywania się poza rodziną do przebywania w stałym środowisku wychowawczym;
- 3) zapewnienia stabilnego środowiska wychowawczego;
- 4) praktyk religijnych zgodnych z wolą rodziców i potrzebami dziecka;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań, indywidualności, zabawy i wypoczynku;
- 6) powrotu do rodziny naturalnej;
- 7) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia, w przypadku gdy było wychowywane poza rodziną naturalną;
- 8) wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą.

Art. 69. 1. W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w następujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego:

- 1) opiekuńczej, prowadzonej w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które wspierają dzieci w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego;

- 2) specjalistycznej, w której jest realizowany program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w tym terapia pedagogiczna, psychologiczna, rehabilitacja, resocjalizacja.

2. Pobyt w placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego jest dobrowolny i nieodpłatny.

3. W działaniach wychowawczych organizowanych w placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego powinni czynnie uczestniczyć rodzice lub opiekunowie dziecka.

4. Placówka opiekuńczo-wychowawcza wsparcia dziennego współdziała z osobami i podmiotami działającymi w środowisku lokalnym.

Art. 70. 1. Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej.

2. Rodzina zastępcza w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw.

3. Rodzina zastępcza sprawuje opiekę nad powierzonym dzieckiem osobiście, z wyjątkiem przypadków gdy osoba pełniąca funkcję rodziny zastępczej okresowo nie może z powodów zdrowotnych lub losowych sprawować opieki osobiście albo gdy dziecko okresowo przebywa w szczególności w sanatorium, szpitalu, domu pomocy społecznej, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub w innej placówce zapewniającej opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

4. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym:

- 1) odpowiednie warunki bytowe;
- 2) możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego;
- 3) możliwości zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka w zależności od jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju;
- 4) możliwość właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań;
- 5) odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

5. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu.

6. W przypadku pilnej konieczności zapewnienia dziecku opieki zastępczej umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej jest możliwe na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, na podstawie umowy cywilnoprawnej, zawartej między rodziną zastępczą a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny. O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd.

7. Z dniem uprawomocnienia się orzeczenia sądu regulującego sytuację dziecka umowa, o której mowa w ust. 6, wygasa.

8. Obowiązek opieki nad dzieckiem i jego wychowania rodzina zastępcza podejmuje z dniem umieszczenia dziecka w tej rodzinie w wykonaniu orzeczenia sądu albo umowy, o której mowa w ust. 6.

9. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej z mocy prawa ustaje z dniem osiągnięcia przez dziecko pełnoletności, z zastrzeżeniem art. 76 ust. 5.

Art. 71. 1. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone małżonkom lub osobie nie pozostającej w związku małżeńskim, jeżeli spełniają następujące warunki:

- 1) dają rękojmię należytego wykonywania zadań rodziny zastępczej;
- 2) mają stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) korzystają z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 4) nie są lub nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, nie są ograniczone we władzy rodzicielskiej ani też władza rodzicielska nie została im zawieszona;
- 5) wywiązują się z obowiązku łożenia na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby, gdy ciąży na nich taki obowiązek z mocy prawa lub orzeczenia sądu;
- 6) nie są chore na chorobę uniemożliwiającą właściwą opiekę nad dzieckiem, co zostało stwierdzone zaświadczeniem lekarskim;

- 7) mają odpowiednie warunki mieszkaniowe oraz stałe źródło utrzymania;
- 8) uzyskały pozytywną opinię ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania.

2. Przy doborze rodziny zastępczej dla dziecka uwzględnia się:

- 1) przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 2) odpowiednią różnicę wieku między kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej a dzieckiem;
- 3) poziom rozwoju i sprawności dziecka, wymagania w zakresie pomocy profilaktyczno-wychowawczej lub resocjalizacyjnej oraz możliwości zaspokajania potrzeb dziecka;
- 4) zasadę nierozłączania rodzeństwa;
- 5) w miarę możliwości, opinię wyrażoną przez dziecko.

3. Pierwszeństwo w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej mają osoby spokrewnione lub spowinowacane z dzieckiem, jeżeli dają gwarancję poprawy sytuacji dziecka.

4. W przypadku gdy rodzina zastępcza nie wypełnia swoich funkcji, starosta zawiadamia sąd o konieczności jej rozwiązania.

Art. 72. 1. Rodziny zastępcze dzielą się na:

- 1) spokrewnione z dzieckiem;
- 2) niespokrewnione z dzieckiem;
- 3) niespokrewnione z dzieckiem zawodowe:
  - a) wielodzietne,
  - b) specjalistyczne,
  - c) o charakterze pogotowia rodzinnego.

2. W niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej wielodzietnej rodzinie zastępczej umieszcza się w tym samym czasie nie mniej niż troje i nie więcej niż sześcioro dzieci. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie licznego rodzeństwa liczba dzieci w wielodzietnej rodzinie zastępczej może ulec wyjątkowo zwiększeniu.

3. W niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej specjalistycznej rodzinie zastępczej umieszcza się dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji. W rodzinie tej może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci.

4. W niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, umieszcza się dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 12 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być wydłużony, jednak nie dłużej niż o kolejne 3 miesiące.

5. Rodzina zastępcza, o której mowa w ust. 4, nie może odmówić przyjęcia dziecka do 10 lat, jeżeli zostało doprowadzone przez policję.

6. Przyjęcie dziecka doprowadzonego przez policję może nastąpić bez zgody opiekunów prawnych w sytuacji zagrożenia dobra dziecka, a w szczególności:

- 1) zagrożenia zdrowia lub życia dziecka;
- 2) porzucenia dziecka;
- 3) gdy nie jest możliwe ustalenie tożsamości rodziców lub miejsca ich pobytu.

7. O przyjęciu dziecka doprowadzonego przez policję niespokrewniona z dzieckiem zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego powiadamia niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin, sąd opiekuńczy oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie, które podejmuje jak najszybciej działania mające na celu wyjaśnienie sytuacji dziecka.

8. Dziecko doprowadzone przez policję przebywa w niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego do czasu wydania orzeczenia przez sąd opiekuńczy.

9. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, nie wyklucza pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem.

Art. 73. 1. Pełnienie funkcji niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej wymaga:

- 1) uzyskania pozytywnej opinii ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wydanej na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- 2) odbycia szkolenia oraz uzyskania zaświadczenia kwalifikacyjnego wydanego przez podmiot prowadzący szkolenie.

2. Z osobą, która będzie pełniła funkcję niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej, starosta zawiera umowę, do której mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.¹).

3. Jeżeli sąd ustanowił rodziną zastępczą oboje małżonków, starosta zawiera umowę z jednym z nich.

4. Osoba pełniąca funkcję niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej wielodzietnej lub specjalistycznej rodziny zastępczej otrzymuje wynagrodzenie z tytułu świadczonej opieki i wychowania.

5. Osoba pełniąca funkcję niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka lub z tytułu świadczonej opieki i wychowania.

6. Funkcji niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej nie mogą pełnić osoby całkowicie niezdolne do pracy.

Art. 74. 1. Rozwiązanie umowy o pełnienie funkcji niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej następuje zgodnie z warunkami ustalonymi w tej umowie, a w przypadku braku tych ustaleń rozwiązanie następuje po upływie 3 miesięcy od dnia wypowiedzenia dokonanego na piśmie przez jedną ze stron.

2. W przypadku niewywiązywania się niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej z przyjętych zadań lub ustania warunków, o których mowa w art. 71, starosta zawiadamia o tym sąd i może rozwiązać z tą rodziną umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej bez zachowania terminu wypowiedzenia.

3. W przypadku rozwiązania umowy zlecenia z niespokrewnioną z dzieckiem zawodową rodziną zastępczą, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej ma obowiązek zapewnienia dziecku dalszej opieki i wychowania.

Art. 75. 1. Rodziny zastępcze uczestniczą w szkoleniu organizowanym przez powiatowe centrum pomocy rodzinie lub na jego zlecenie, przez ośrodek adopcyjno-opiekuńczy lub inny podmiot.

2. Szkolenie spokrewnionych rodzin zastępczych prowadzi się według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny.

3. Szkolenie niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych wielodzietnych oraz niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych specjalistycznych rodzin zastępczych prowadzi się według programów szkolenia, których zakres uwzględnia specyfikę zadań opieki i wychowania stojących przed tymi rodzinami.

4. Program szkolenia rodzin zastępczych zatwierdza minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na wniosek powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka adopcyjno-opiekuńczego lub innego podmiotu prowadzącego szkolenie.

5. Zatwierdzenie lub odmowa zatwierdzenia programu szkolenia rodzin zastępczych następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 76. 1. Rodzinie zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka.

2. Podstawą ustalenia wysokości pomocy pieniężnej jest kwota 1 621 zł, zwana dalej „podstawą”.

3. Starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej udziela tej rodzinie pomocy pieniężnej w wysokości 40% podstawy, pomniejszonej o kwotę odpowiadającą 50% dochodu tego dziecka, nie mniej jednak niż 10% podstawy.

4. Starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej udziela tej rodzinie pomocy pieniężnej, uwzględniając:

- 1) wiek dziecka;
- 2) stan zdrowia dziecka;
- 3) stopień niedostosowania społecznego dziecka, jeżeli wykazuje ono przejawy demoralizacji w rozumieniu przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich
– w wysokości wyższej niż określona w ust. 3, lecz nieprzekraczającej 80% podstawy, pomniejszonej o kwotę odpowiadającą 50% dochodu tego dziecka, nie mniej jednak niż 20% podstawy.

5. Rodzinie, która sprawowała funkcję rodziny zastępczej, przysługuje pomoc pieniężna w wysokości określonej w ust. 3 i 4, również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęło naukę przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli nadal przebywa w tej rodzinie.

6. W okresie wypłacania pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania pełnoletniego wychowanka rodziny zastępczej nie przysługuje pomoc, o której mowa w art. 86 ust. 1.

7. Niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza oraz niespokrewniona z dzieckiem zawodowa rodzina zastępcza otrzymują dodatkowo na każde umieszczone w niej dziecko kwotę odpowiadającą 10% podstawy, z tytułu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem i jego wychowania.

8. Rodzina zastępcza może zrezygnować z przysługującej pomocy pieniężnej.

9. W przypadku wykorzystywania pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 3-5 i 7, w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub jej marnotrawienia, pomoc ta może być przyznana w części lub w całości w formie niepieniężnej.

10. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób współdziałania powiatowego centrum pomocy rodzinie z rodzinami zastępczymi;
- 2) tryb przygotowywania do pełnienia funkcji i szkolenia rodzin zastępczych ze szczególnym uwzględnieniem niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych;
- 3) zakres programowy szkolenia rodzin zastępczych, w tym zakres programowy dla zawodowych rodzin zastępczych oraz tryb zatwierdzenia programów szkolenia rodzin zastępczych;
- 4) wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 3 i 4;
- 5) szczegółowe warunki finansowania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w tym także przebywającego poza rodziną zastępczą;
- 6) szczegółowe warunki wynagradzania zawodowych rodzin zastępczych;
- 7) warunki i szczegółową wysokość odpłatności rodziców za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych
  - uwzględniając dobro dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki rodziców.

Art. 77. 1. Za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej oraz osoby pełnoletniej, o której mowa w art. 76 ust. 5, opłatę, do wysokości miesięcznej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w tej rodzinie, wnoszą rodzice.

2. Decyzję administracyjną o wysokości tej opłaty wydaje starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej.

3. Starosta, ustalając wysokość opłaty rodziców dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej, uwzględnia ich sytuację rodzinną, zdrowotną, dochodową i majątkową.

4. Przepis ust. 1 stosuje się również do rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej lub rodziców, którym władza rodzicielska została zawieszona albo ograniczona.

5. Starosta może częściowo lub całkowicie zwolnić z opłaty, o której mowa w ust. 1, rodziców dziecka na ich wniosek lub z urzędu ze względu na trudną sytuację materialną rodziny.

6. Rada powiatu określa, w drodze uchwały, warunki częściowego lub całkowitego zwalniania rodziców z opłat, o których mowa w ust. 1.

Art. 78. 1. Dzieci pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej mogą być umieszczane w placówce opiekuńczo-wychowawczej następującego typu:

- 1) interwencyjnego;
- 2) rodzinnego;
- 3) socjalizacyjnego.

2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową albo dzienną opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

3. Zaspokojenie potrzeb dziecka, o których mowa w ust. 2, placówka opiekuńczo-wychowawcza realizuje co najmniej na poziomie obowiązującego standardu opieki i wychowania.

4. Kierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

5. Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy – do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

6. Dziecko, o którym mowa w ust. 1, może przebywać w placówce opiekuńczo-wychowawczej, zapewniającej całodobową opiekę, do uzyskania pełnoletności lub po uzyskaniu pełnoletności, na dotychczasowych zasadach, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęło naukę przed osiągnięciem pełnoletności.

7. Nadzór nad realizowaniem przez pracowników standardu, o którym mowa w ust. 3, sprawuje dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej.

8. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w ramach dochodzenia do standardów mogą przekształcać się w placówki wielofunkcyjne łączące różne typy placówek.

Art. 79. 1. Za pobyt dziecka lub osoby pełnoletniej, o której mowa w art. 78 ust. 6, w placówce opiekuńczo-wychowawczej opłatę ponoszą, do wysokości bieżących kosztów utrzymania, rodzice dziecka, osoba pełnoletnia lub jej rodzice, a także opiekunowie prawni, w przypadku gdy dysponują dochodami dziecka, z tym że opłata ponoszona przez opiekunów prawnych lub osobę pełnoletnią nie może być wyższa niż 50% kwoty stanowiącej dochód dziecka lub osoby pełnoletniej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej lub których władza rodzicielska została zawieszona albo ograniczona.

3. Opłatę, o której mowa w ust. 1, ustala, w drodze decyzji administracyjnej, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki.

4. Starosta może częściowo zwolnić lub odstąpić od ustalenia opłaty, o której mowa w ust. 1, na wniosek rodziców dziecka lub z urzędu ze względu na trudną sytuację materialną rodziny.

5. Starosta, ustalając wysokość opłaty rodziców dziecka przebywającego w placówce opiekuńczo-wychowawczej, uwzględnia ich sytuację rodzinną, zdrowotną, dochodową i majątkową.

6. Rada powiatu określa, w drodze uchwały, warunki częściowego lub całkowitego zwalniania z opłaty, o której mowa w ust. 1.

7. W realizacji opieki i wychowania w placówce opiekuńczo-wychowawczej można wspierać się pracą wolontariuszy.

8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację placówek opiekuńczo-wychowawczych, działania na rzecz realizacji praw dziecka, procedury kwalifikowania,

- kierowania dziecka do placówki i jego powrotu do rodziny, a także warunki korzystania z pracy wolontariuszy w tych placówkach;
- 2) liczbę dzieci pozostających pod opieką jednego wychowawcy lub innego specjalisty w czasie ich pobytu w placówce oraz poza placówką w zależności od organizacji pacy i potrzeb dzieci;
  - 3) obowiązującą dokumentację dotyczącą dziecka;
  - 4) standardy usług świadczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
  - 5) standard wychowania i opieki obowiązujący w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
  - 6) kwalifikacje pracowników pedagogicznych oraz innych pracowników o specjalistycznych kwalifikacjach zawodowych zapewniających zaspokojenie potrzeb dziecka w placówce
- uwzględniając zadania placówek oraz konieczność zapewnienia kontaktów dziecka z rodziną naturalną.

Art. 80. 1. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy w realizacji swoich zadań kieruje się dobrem dziecka i poszanowaniem jego praw.

2. Działalność ośrodka adopcyjno-opiekuńczego opiera się na zasadzie współpracy ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.

3. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy inicjuje i wspomaga zastępcze formy opieki i wychowania rodzinnego, takie jak rodziny przysposabiające, rodziny zastępcze, placówki rodzinne, szkoli i kwalifikuje osoby zgłaszające gotowość pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia placówek rodzinnych, prowadzi poradnictwo rodzinne i terapię rodzinną dla dzieci i rodziców dzieci umieszczonych w tych formach opieki.

4. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy prowadzi również poradnictwo dla dzieci i rodziców oraz terapię rodzinną dla rodziców dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

5. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy prowadzi działalność diagnostyczno-konsultacyjną, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość prowadzenia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia placówek rodzinnych, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób prowadzących rodziny zastępcze i placówki rodzinne oraz rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w tych formach opieki.

Art. 81. 1. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy wydaje zaświadczenia kwalifikacyjne stwierdzające ukończenie szkolenia przez osobę zgłaszającą gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydaje opinie osobom zgłaszającym gotowość prowadzenia placówki rodzinnej w zakresie posiadania odpowiedniego przygotowania.

2. W powiecie, w którym nie ma ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, zadania wymienione w ust. 1 wykonuje powiatowe centrum pomocy rodzinie lub inny podmiot na jego zlecenie.

3. Przygotowanie kandydatów na osoby przysposabiające oraz prowadzenie procedur przysposobienia należy do wyłącznych kompetencji ośrodka adopcyjno-opiekuńczego.

4. Procedury przysposobienia związane ze zmianą miejsca zamieszkania dziecka poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej może przeprowadzać wyłącznie ośrodek upoważniony do współpracy z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi.

5. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy może objąć zakresem swego działania powiaty położone w granicach województwa na podstawie porozumień zawartych przez właściwe powiaty.

6. Ośrodek adopcyjno-opiekuńczy, wyznaczony przez wojewodę w trybie określonym w art. 22 pkt 6, prowadzi bank danych o rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinach zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka oraz dzieciach oczekujących na przysposobienie, w granicach województwa.

7. Nadzór nad jakością działań pracowników ośrodka adopcyjno-opiekuńczego sprawuje dyrektor ośrodka.

8. Publiczne ośrodki adopcyjno-opiekuńcze wykonują swoje zadania nieodpłatnie.

9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, podmioty uprawnione do zakładania i prowadzenia niepublicznych ośrodków adopcyjno-opiekuńczych oraz staż pracy i kwalifikacje wymagane od osób zatrudnionych w publicznych i niepublicznych ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, a także warunki lokalowe, jakimi powinny dysponować te ośrodki, kierując się potrzebą zapewnienia profesjonalnego prowadzenia działalności przez te ośrodki.

10. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, ośrodek adopcyjno-opiekuńczy prowadzący centralny bank danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie, którym nie można zapewnić opieki w rodzinie przysposabiającej w Rzeczypospolitej Polskiej, a także ośrodek adopcyjno-opiekuńczy lub ośrodki adopcyjno-opiekuńcze upoważnione do współpracy z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi w zakresie przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, biorąc pod uwagę możliwości tych jednostek do prowadzenia działalności związanej z umieszczeniem dziecka w rodzinie adopcyjnej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

11. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania oraz Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, organizację działania ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, ich zadania i kompetencje, dziedziny pracy z rodziną naturalną, zastępczą albo przysposabiającą, tryb kwalifikowania dzieci do rodzin przysposabiających, a także wzór zaświadczenia kwalifikacyjnego, uwzględniając dobro i prawa dziecka umieszczanego poza rodziną naturalną.

Art. 82. 1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze oraz jednostki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, w zależności od podmiotu prowadzącego, dzielą się na:

- 1) publiczne – prowadzone przez gminę, powiat lub samorząd województwa;
- 2) niepubliczne – prowadzone przez podmioty uprawnione, o których mowa w art. 24 ust 1.

2. Wojewoda prowadzi rejestr placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rejestr ośrodków adopcyjno-opiekuńczych. Rejestry są jawne.

Art. 83. 1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze prowadzone przez powiat oraz regionalne placówki opiekuńczo-wychowawcze są jednostkami budżetowymi.

2. Obsługę finansowo-księgową publicznych placówek rodzinnych prowadzi starosta. Placówki rodzinne otrzymują środki finansowe na bieżące funkcjonowanie, w tym zryczałtowane kwoty na utrzymanie dzieci. Placówki te mogą korzystać z dodatkowego wsparcia finansowego.

3. Niepubliczne placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze otrzymują dotację odpowiednio z budżetu powiatu lub samorządu województwa.

4. Powiat lub samorząd województwa prowadzący placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub ośrodek adopcyjno-opiekuńczy nie może ich zlikwidować bez zgody wojewody.

5. Wojewoda wydaje zgodę na likwidację placówki opiekuńczo-wychowawczej, jeżeli powiat zapewni właściwą opiekę dzieciom z tej placówki w rodzinie zastępczej lub w innej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

6. Wojewoda wydaje zgodę na likwidację ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, jeżeli zadania należące do wyłącznych kompetencji ośrodka przejmie inny ośrodek adopcyjno-opiekuńczy.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, minimalne stawki na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej uwzględniając potrzebę prawidłowego funkcjonowania tych placówek.

Art. 84. 1 W przypadku gdy powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka nie posiadający miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo

rodziny zastępczej wystąpi do powiatu prowadzącego tego typu placówkę lub posiadającego rodzinę zastępczą o przyjęcie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki albo niedostosowanego społecznie, powiat prowadzący taką placówkę lub posiadający rodzinę zastępczą, ma obowiązek przyjąć to dziecko, jeżeli dysponuje wolnym miejscem.

2. W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki opiekuńczo-wychowawczej, ponosi wydatki na jego utrzymanie w wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w tej placówce.

3. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej ponosi wydatki na jego utrzymanie w łącznej kwocie świadczeń przysługujących danej rodzinie zastępczej.

4. Powiat prowadzący placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub rodzinę zastępczą przyjmującą dziecko zawiera z powiatem, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przyjętego dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki opiekuńczo-wychowawczej, porozumienie w sprawie umieszczenia dziecka i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 2 lub 3.

5. W przypadku wystąpienia powiatu do samorządu województwa prowadzącego placówkę regionalną o przyjęcie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki albo niedostosowanego społecznie stosuje się odpowiednio zasady określone w ust. 2 i 4.

6. Samorząd województwa nie może odmówić przyjęcia dziecka z powiatu leżącego w granicach innego województwa, jeżeli dysponuje wolnym miejscem.

7. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustala starosta na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, a w przypadku placówek regionalnych – marszałek województwa i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Art. 85. 1. Nadzór nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi w zakresie zgodności realizacji standardu opieki i wychowania oraz nadzór nad zgodnością działań

ośrodków adopcyjno-wychowawczych w rozumieniu niniejszej ustawy oznacza nadzór pedagogiczny sprawowany w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych.

2. Nadzór nad realizacją standardu wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych ma za zadanie inspirowanie i badanie stopnia zaspokojenia celów wychowawczych, a w szczególności:

- 1) wychowania do godnego, samodzielnego, odpowiedzialnego życia;
- 2) potrzeby pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki;
- 3) umiejętności nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych, społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, tak aby łagodzić skutki doświadczania cierpienia i separacji, i zdobywać umiejętności współżycia i współpracy z innymi.

3. Nadzór nad realizacją standardu opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych ma za zadanie badanie warunków zaspokojenia potrzeb dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych.

4. Nadzór nad realizacją standardu opieki i wychowania polega na:

- 1) ocenie działalności wychowawczej i opiekuńczej placówki oraz ocenie efektywności tej działalności;
- 2) pomocy i współpracy w podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności osób zatrudnionych w placówce;
- 3) proponowaniu innowacyjnych rozwiązań pedagogicznych oraz inspirowaniu osób zatrudnionych w placówce do podejmowania nowatorskich rozwiązań pedagogicznych i organizacyjnych.

5. Nadzór nad kształceniem w szkołach działających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych sprawuje właściwy kurator oświaty na zasadach określonych w przepisach o systemie oświaty.

6. W zakresie, o którym mowa w ust. 1, nadzorowi podlega w szczególności:

- 1) przestrzeganie praw dziecka;
- 2) stopień zaspokojenia potrzeb dziecka;
- 3) przestrzeganie przepisów określających zasady działania placówki.

7. Nadzór nad działaniami ośrodków adopcyjno-opiekuńczych ma na celu badanie i ocenę wykonania przez te jednostki ich zadań.

8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady nadzoru nad przestrzeganiem standardu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz nadzoru nad zgodnością działań ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, uwzględniając prawidłowe funkcjonowanie tych jednostek oraz dobro i prawa dziecka.

Art. 86. 1. Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze i młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zwana dalej „osobą usamodzielnianą”, zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą:

- 1) pieniężną na usamodzielnienie;
- 2) pieniężną na kontynuowanie nauki;
- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia;
- 5) na zagospodarowanie – w formie rzeczowej.

2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie usamodzielnianej w przypadku gdy umieszczenie w rodzinie zastępczej lub skierowanie na pobyt całodobowy do placówki opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej albo specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

3. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie, która przebywała w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym albo młodzieżowym ośrodku wychowawczym co najmniej rok.

4. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie usamodzielnianej opuszczającej dom pomocy społecznej albo specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy w przypadku, gdy osoba ta jest zdolna do samodzielnej egzystencji.

5. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie opuszczającej dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, jeżeli bezpośrednio przed przyjęciem do takiego domu przebywała co najmniej rok w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczo-wychowawczej zapewniającej całodobową opiekę, w domu pomocy społecznej, w schronisku dla nieletnich, w zakładzie poprawczym, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym albo w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

6. Warunkiem uzyskania pomocy, o której mowa w ust. 1, jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

7. W realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia osobę usamodzielnianą wspiera opiekun usamodzielnienia, którym może być, po wyrażeniu zgody, jedno z rodziców zastępczych, dyrektor placówki rodzinnej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, wychowawca, psycholog lub pracownik socjalny placówki opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakładu poprawczego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, młodzieżowego ośrodka wychowawczego albo inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą.

Art. 87. 1. Wysokość pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki i pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz wartość pomocy pieniężnej na zagospodarowanie – w formie rzeczowej ustala się od kwoty podstawy.

2. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki w miesięcznej wysokości 30% podstawy przysługuje osobie usamodzielnianej, kontynuującej naukę w gimnazjum, szkole ponadpodstawowej, szkole ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej.

3. Pomoc, o której mowa w ust. 2, przyznaje się na czas nauki podjętej po ukończeniu szkoły, w której osoba usamodzielniana uzyskała pełnoletność, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 lat.

4. Pomoc, o której mowa w ust. 2, przysługuje również osobie pełnoletniej nieopuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawczej, przebywającej w tej placówce na zasadach określonych przez starostę, kontynuującej naukę po ukończeniu szkoły, w której rozpoczęła naukę przed osiągnięciem pełnoletności.

5. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki, przysługuje osobie usamodzielnianej:

- 1) samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą;
- 2) w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza 200% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

6. W przypadku gdy osoba usamodzielniana kontynuuje naukę, pomoc pieniężną na usamodzielnienie wypłaca się po ukończeniu nauki.

7. Przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki można odmówić w przypadku gdy:

- 1) istnieje uzasadnione przypuszczenie, że pomoc pieniężna zostanie wykorzystana niezgodnie z celem, na jaki została przyznana;
- 2) osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży lub schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, a także młodzieżowy ośrodek wychowawczy;
- 3) osoba usamodzielniana porzuci naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe i nie podejmie zatrudnienia;

- 4) osoba usamodzielniana porzuci pracę i uchyła się od podjęcia proponowanego jej zatrudnienia;
- 5) osoba usamodzielniana została skazana prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z winy umyślnej.

8. Przyznaną pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki zaprzestaje się udzielać, w przypadku gdy osoba usamodzielniana:

- 1) kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie lub
- 2) bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie na tym samym poziomie kształcenia szkołę lub szkołę wyższą, o których mowa w ust. 1.

9. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, w uzasadnionych przypadkach, można zawiesić:

- 1) na wniosek osoby usamodzielnianej, gdy:
  - a) wystąpiły szczególne okoliczności związane z tokiem nauki, stanem zdrowia lub zdarzeniem losowym dotyczącym osoby usamodzielnianej,
  - b) nastąpiła przerwa w kontynuowaniu nauki przez osobę usamodzielnianą w okresie między ukończeniem przez nią szkoły niższego stopnia, a rozpoczęciem nauki w szkole wyższego stopnia,
  - c) stwierdzi się marnotrawienie przyznanej pomocy,
  - d) osoba usamodzielniana nie realizuje programu usamodzielnienia.
- 2) z urzędu, w przypadku gdy przeciwko osobie usamodzielnianej wszczęto postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Art. 88. 1. Pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki udziela starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki, o której mowa w art. 86 ust. 1.

2. Pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, w uzyskaniu zatrudnienia, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, udziela starosta właściwy ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.

3. Osoba usamodzielniana, zamieszkująca w mieszkaniu chronionym, jest zobowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. W uzasadnionych przypadkach starosta może ją zwolnić z ponoszenia opłat.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki i tryb przyznawania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, wysokość tej pomocy oraz wartość i składniki pomocy na zagospodarowanie;
- 2) sposób przygotowania i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia oraz zadania opiekuna usamodzielnienia, biorąc pod uwagę konieczność indywidualnej pracy z osobą usamodzielnianą;
- 3) tryb zawieszania pomocy na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki;
- 4) sposób organizacji mieszkań chronionych oraz warunki odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych.

Rozdział 5

Integracja uchodźców

Art. 89. 1. Uchodźcy udziela się pomocy mającej na celu wspieranie procesu jego integracji.

2. Pomocy, o której mowa w ust. 1, udziela starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania uchodźcy.

3. Pomocy, o której mowa w ust. 1, udziela się na wniosek uchodźcy złożony w terminie 14 dni od dnia uzyskania przez niego statusu uchodźcy.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, obejmuje małoletnie dzieci uchodźcy oraz jego małżonka, jeżeli posiadają status uchodźcy.

5. Wniosek powinien zawierać:

- 1) pisemną deklarację o zamiarze zamieszkania na terenie określonego województwa;
- 2) pisemne oświadczenie, że z podobnym wnioskiem uchodźca nie zwrócił się na terenie innego województwa;
- 3) pisemne oświadczenie o gotowości przystąpienia do uzgodnionego programu.

6. Do wniosku należy dołączyć kopie:

- 1) decyzji Prezesa Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców lub decyzji Rady do Spraw Uchodźców o nadaniu statusu uchodźcy;
- 2) dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, wydanego przez Prezesa Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców;
- 3) karty pobytu wydanej w związku z nadaniem statusu uchodźcy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

4) innych dokumentów, którymi dysponuje uchodźca, mogących pomóc w opracowaniu programu.

7. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje począwszy od miesiąca kalendarzowego, w którym uchodźca wystąpił z wnioskiem o jej udzielenie.

8. Pomoc, o której mowa w ust. 1, nie przysługuje uchodźcy będącemu małżonkiem obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 90. 1. Pomocy, o której mowa w art. 89 ust. 1, udziela się w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy i obejmuje ona:

- 1) świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego, w wysokości od 420 zł do 1 149 zł miesięcznie na osobę;
- 2) opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne określonej w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 3) specjalistyczne poradnictwo.

2. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, ramowe programy kursów nauki języka polskiego dla uchodźców, uwzględniając różnice kulturowe między różnymi grupami uchodźców.

Art. 91. 1. Pomoc, o której mowa w art. 89 ust. 1, realizuje się w ramach indywidualnego programu integracji, uzgodnionego między powiatowym centrum pomocy rodzinie a uchodźcą, określającego wysokość, zakres i formy pomocy, w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej uchodźcy i jego rodziny, oraz zobowiązania:

- 1) powiatowego centrum pomocy rodzinie do:
  - a) udzielania uchodźcy informacji dotyczącej pomocy określonej w programie oraz warunkach jej wstrzymania lub odmowy udzielenia,
  - b) współdziałania z uchodźcą oraz wspierania go w kontaktach ze środowiskiem lokalnym, w tym w nawiązaniu kontaktu z

właściwym dla miejsca zamieszkania uchodźcy ośrodkiem pomocy społecznej,

- c) pomocy w uzyskaniu możliwości zamieszkania, w tym w miarę możliwości w mieszkaniu chronionym,
- d) prowadzenia z uchodźcą pracy socjalnej,
- e) innych uzgodnionych z uchodźcą działań, wynikających z indywidualnej sytuacji życiowej uchodźcy,
- f) wskazania pracownika, zwanego dalej „realizatorem programu”, uzgadniającego z uchodźcą program oraz wspierającego uchodźcę w okresie realizacji tego programu;

2) uchodźcy do:

- a) zameldowania się w miejscu zamieszkania,
- b) zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy w terminie ustalonym w programie oraz aktywnego poszukiwania pracy,
- c) obowiązkowego uczestnictwa w kursach języka polskiego, w przypadku gdy zachodzi taka potrzeba,
- d) współdziałania oraz kontaktowania się z realizatorem programu w ustalonych terminach, nie rzadziej jednak niż 2 razy w miesiącu,
- e) innych uzgodnionych z realizatorem programu działań, wynikających z jego indywidualnej sytuacji życiowej,
- f) przestrzegania zobowiązań przyjętych w programie.

2. Powiatowe centrum pomocy rodzinie przekazuje wojewodzie uzgodniony z uchodźcą program wraz z przewidywanymi kosztami jego realizacji.

3. Wojewoda po akceptacji przedstawionego programu przekazuje środki na jego realizację.

Art. 92. 1. Powiatowe centrum pomocy rodzinie współdziała w sprawie pomocy uchodźcy w uzyskaniu możliwości zamieszkania z właściwym wojewodą i gminą, uwzględniając w miarę możliwości wybór miejsca zamieszkania dokonany przez uchodźcę.

2. Uchodźca zamieszkuje w miejscu wskazanym przez wojewodę działającego w tej sprawie w porozumieniu z powiatowym centrum pomocy rodzinie oraz gminą.

3. Rezygnacja przez uchodźcę ze wskazanego miejsca zamieszkania w granicach danego województwa w okresie 12 miesięcy trwania indywidualnego programu integracji oznacza rezygnację uchodźcy z realizacji programu.

4. Zmianę miejsca zamieszkania przez uchodźcę w okresie 12 miesięcy trwania indywidualnego programu integracji dopuszcza się w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Art. 93. 1. W przypadku niezrealizowania przez uchodźcę zobowiązań uzgodnionych w indywidualnym programie integracji, w szczególności braku aktywnego działania ze strony uchodźcy na rzecz jego integracji, realizacja pomocy może zostać ograniczona lub wstrzymana.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb udzielania pomocy uchodźcom, wysokość świadczeń pieniężnych, formy i zakres pomocy, metod i sposobów monitorowania postępów uchodźców w ich integracji, dopuszczalnych sytuacji pozwalających na zmianę miejsca zamieszkania w okresie trwania indywidualnego programu integracji, tryb postępowania w tych sprawach oraz warunki wstrzymania pomocy lub jej odmowy, uwzględniając konieczność dostosowania form i zakresu pomocy do sytuacji oraz potrzeb uchodźcy i jego rodziny.

Rozdział 6

Zasady odpłatności za świadczenia

Art. 94. 1. Obowiązek zwrotu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej spoczywa na:

- 1) osobie i rodzinie korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej;
- 2) spadkobiercy osoby, która korzystała ze świadczeń z pomocy społecznej – z masy spadkowej;
- 3) małżonku, zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej – jedynie w przypadku gdy nie dokonano zwrotu wydatków zgodnie z pkt 1 i 2, w wysokości przewidzianej w decyzji dla osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej.

2. Wydatki na usługi, pomoc rzeczową, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłki okresowe i zasiłki celowe przyznane pod warunkiem zwrotu, podlegają zwrotowi w części lub całości, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby zobowiązanej do zwrotu wydatków przekracza kryterium dochodowe.

3. W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu przez gminę, poniesione wydatki podlegają zwrotowi z masy spadkowej, jeżeli po osobie zmarłej nie przysługiwał zasiłek pogrzebowy.

4. Gmina określa, w drodze uchwały, zasady zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, o których mowa w ust. 2, będących w zakresie zadań własnych.

Art. 95. 1. Opłatę za pobyt w ośrodkach wsparcia, mieszkaniach chronionych i ośrodkach interwencji kryzysowej ustala podmiot kierujący w uzgodnieniu z osobą kierowaną, uwzględniając przyznany zakres usług. Osoby nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego.

2. Opłatę za pobyt w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży ustala podmiot prowadzący, uwzględniając warunki pobytu, w szczególności zakres przyznanych usług oraz obowiązki osoby przebywającej w domu.

3. Rada powiatu w drodze uchwały ustala szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia.

Art. 96. Świadczenia nienależnie pobrane podlegają zwrotowi od osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej, niezależnie od dochodu rodziny.

Art. 97. 1. Osobie, której przyznano emeryturę lub rentę za okres, za który wypłacono zasiłek stały lub zasiłek okresowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz inne organy rentowe, które przyznały emeryturę lub rentę, wypłacają to świadczenie pomniejszone o kwotę odpowiadającą wysokości wypłaconych za ten okres zasiłków i przekazują te kwoty na rachunek bankowy właściwego ośrodka pomocy społecznej.

2. W przypadku zasiłku okresowego, przyznanego rodzinie, świadczenie pomniejsza się o część kwoty przypadającą na tę osobę, której przyznano emeryturę lub rentę.

3. Kwota pomniejszenia, o której mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż przyznana za ten okres kwota emerytury lub renty.

Rozdział 7

Postępowanie w sprawie świadczeń z pomocy społecznej

Art. 98. 1. W postępowaniu w sprawie świadczeń z pomocy społecznej należy kierować się przede wszystkim dobrem osób korzystających z pomocy społecznej i ochroną ich dóbr osobistych. W szczególności nie należy podawać do wiadomości publicznej nazwisk osób korzystających z pomocy społecznej oraz rodzaju i zakresu przyznanego świadczenia.

2. W zakresie niezbędnym do przyznawania i udzielania świadczeń z pomocy społecznej można przetwarzać dane osób ubiegających się i korzystających z tych świadczeń, dotyczące: pochodzenia rasowego i etnicznego, przynależności wyznaniowej, stanu zdrowia, nałogów, skazań, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Art. 99. 1. Właściwość miejscową gminy ustala się według miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie.

2. W przypadku osoby bezdomnej właściwą miejscowo jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały.

3. W przypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją osobistą osoby ubiegającej się o świadczenie oraz w sprawach nie cierpiących zwłoki, właściwą miejscowo jest gmina miejsca pobytu osoby ubiegającej się o świadczenie.

4. W miejscu pobytu, w przypadkach, o których mowa w ust. 2, można przyznać świadczenia wymienione w art. 36-41 i 46-49.

5. Dla mieszkańca domu właściwa jest gmina, która skierowała go do domu pomocy społecznej.

6. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania albo na ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały jest obowiązana do zwrotu wydatków gminie, która przyznała świadczenia w miejscu pobytu.

Art. 100. 1. Świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

2. Pomoc społeczna może być udzielana z urzędu.

Art. 101. 1. Kierownik ośrodka pomocy społecznej i kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie może, w drodze umowy, ustalić z małżonkiem, zstępnymi lub wstępnymi wysokość świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia. W tym przypadku nie stosuje się art. 94 ust. 1 pkt 3.

2. Kierownik ośrodka pomocy społecznej ustala w drodze umowy z małżonkiem, zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu wysokość wnoszonej przez nich opłaty za pobyt tego mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Art. 102. 1. Należności z tytułu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej, z tytułu opłat określonych przepisami niniejszej ustawy oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podlegają ściągnięciu przymusowemu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

2. W przypadku posiadania uprawnień do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych podlegają potrąceniu z bieżących wypłat.

3. Wysokość należności podlegającej zwrotowi oraz termin zwrotu tej należności ustala się w drodze decyzji administracyjnej.

4. W przypadkach szczególnych, zwłaszcza jeżeli żądanie zwrotu wydatków na udzielone świadczenie w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy, właściwy organ na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej może odstąpić od żądania takiego zwrotu.

Art. 103. Sądy, organy i jednostki organizacyjne są obowiązane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, udostępnić lub udzielić na wniosek pracownika socjalnego odpowiednich informacji, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej.

Art. 104. 1. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej.

2. Udzielanie świadczeń w postaci pracy socjalnej i poradnictwa, a także przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

3. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. W przypadku gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem.

4. Decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia, z wyjątkiem decyzji o odmowie przyznania biletu kredytowanego, wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

5. Decyzję administracyjną zmienia się lub uchyla na niekorzyść strony bez jej zgody w przypadku zmiany przepisów prawa, zmiany sytuacji dochodowej lub osobistej strony, pobrania nienależnego świadczenia, a także można zmienić lub uchylić decyzję jeżeli wystąpiły przesłanki, o których mowa w art. 11, art. 12 i art. 105 ust. 5. Zmiana decyzji administracyjnej na korzyść strony nie wymaga jej zgody.

6. Odwołanie od decyzji w sprawie świadczeń z pomocy społecznej może złożyć inna osoba za zgodą osoby ubiegającej się o świadczenie.

Art. 105. 1. Rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin, w tym, o których mowa w art. 101, wydania opinii w celu ustanowienia rodziny zastępczej w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie ustanowienia rodziny zastępczej, przyznania pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dokonywania oceny sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, skierowania dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej.

2. W przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie, pracownik socjalny, wypełnia formularz „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta”, stanowiący załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego.

3. Rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza pracownik socjalny, również na potrzeby jednostki organizacyjnej pomocy społecznej z terenu innej gminy.

4. W przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej po raz kolejny, a także gdy nastąpiła zmiana danych zawartych w wywiadzie, sporządza się aktualizację wywiadu. W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się nie rzadziej niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany w danych.

5. Pracownik socjalny przeprowadzający rodzinny wywiad środowiskowy może domagać się od osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc złożenia oświadczenia o dochodach i stanie majątkowym. Odmowa złożenia oświadczenia jest podstawą wydania decyzji o odmowie przyznania świadczenia.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, uwzględniając miejsce i terminy jego przeprowadzania, wzór kwestionariusza wywiadu, uwzględniając w szczególności sytuacje, w których wypełnia się poszczególne części kwestionariusza wywiadu oraz dokumenty niezbędne do ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej, wzór oświadczenia o stanie majątkowym, wzór druku „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta” oraz wzór legitymacji pracownika socjalnego.

Art. 106. 1. W celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej z pracownikiem socjalnym ośrodek pomocy społecznej zawiera kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi w drodze rozporządzenia wzór kontraktu socjalnego, uwzględniając indywidualne cechy osoby podpisującej kontrakt socjalny.

Art. 107. Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej są obowiązane niezwłocznie poinformować organ, który przyznał świadczenie, o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń.

DZIAŁ III

Organizacja pomocy społecznej

Rozdział 1

Struktura organizacyjna pomocy społecznej

Art. 108. 1. Zadania pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne – ośrodki pomocy społecznej.

2. Gmina realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę.

3. Ośrodek pomocy społecznej wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się ustaleniami rady gminy.

4. Ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1.

5. Kierownik ośrodka pomocy społecznej może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne. W postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy o udziale prokuratora w postępowaniu cywilnym.

6. Ośrodek pomocy społecznej może kierować wnioskami o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami.

7. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) udziela kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.

8. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 7, może być także udzielone innej osobie na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej.

9. Kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

10. Rada gminy w oparciu o potrzeby, o których mowa w ust. 9, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

11. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników.

Art. 109. Do realizacji zadań pomocy społecznej gmina może tworzyć również inne jednostki organizacyjne.

Art. 110. 1. Zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie.

2. Zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie w miastach na prawach powiatu realizują miejskie ośrodki pomocy społecznej, które mogą być nazwane „miejskimi ośrodkami pomocy rodzinie”.

3. Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne. W postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy o udziale prokuratora w postępowaniu cywilnym.

4. Powiatowe centrum pomocy rodzinie może kierować wnioskami o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami.

5. W indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości powiatu decyzje administracyjne wydaje starosta lub z jego upoważnienia kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie i inni pracownicy centrum upoważnieni na wniosek kierownika.

6. Starosta może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie lub kierownika ośrodka pomocy społecznej w mieście na prawach powiatu do zawierania i rozwiązywania umów cywilnoprawnych z rodzinami zastępczymi w sprawie powierzenia dziecka.

7. Zarząd powiatu zatrudnia kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, o których mowa w ust. 8, zgodnie z wymogami określonymi w art. 119 ust. 1, po zasięgnięciu opinii kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie lub kierownika ośrodka pomocy społecznej w mieście na prawach powiatu.

8. Starosta przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością rodzinnej opieki zastępczej, ośrodków adopcyjno-opiekuńczych,

jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

9. Powiatowe centrum pomocy rodzinie koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 19 pkt 1.

10. Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie współpracuje z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej.

11. Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie przedstawić sądowi wykaz rodzin zastępczych, o których mowa w art. 72 ust 1 pkt 2 i 3.

12. Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa radzie powiatu coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

13. Rada powiatu na podstawie wykazu potrzeb, o którym mowa w ust. 12, opracowuje i wdraża lokalne programy pomocy społecznej.

Art. 111. 1. Zadania pomocy społecznej w województwach samorządowych wykonują jednostki organizacyjne - regionalne ośrodki polityki społecznej.

2. Regionalny ośrodek polityki społecznej koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1.

3. Marszałek województwa przy pomocy regionalnego ośrodka polityki społecznej sprawuje nadzór nad podległymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, w szczególności w zakresie spraw finansowych i administracyjnych.

Art. 112. 1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej będące jednostkami budżetowymi mogą tworzyć środki specjalne.

2. Środki specjalne mogą być tworzone z dochodów otrzymywanych z tytułu świadczonych odpłatnie usług dla osób nie przebywających na stałe w jednostkach pomocy społecznej lub z innej działalności ubocznej, a także ze spadków, zapisów i darowizn.

3. Środki specjalne przeznacza się na poprawę standardu usług w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. Środki specjalne nie mogą być przeznaczane na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń.

Rozdział 2

Pracownicy socjalni

Art. 113. 1. Pracownikiem socjalnym może być osoba, która posiada dyplom uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownik socjalny, dyplom wyższej szkoły zawodowej o specjalności praca socjalna lub ukończone studia wyższe o specjalności praca socjalna na jednym z kierunków: pedagogika, politologia, psychologia lub socjologia.

2. Ustala się następujące stopnie specjalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego:

- 1) I stopień specjalizacji zawodowej z zakresu pracy socjalnej, mający na celu uzupełnienie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych;
- 2) II stopień specjalizacji zawodowej z zakresu pracy socjalnej, mający na celu pogłębienie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracy z wybranymi grupami osób korzystających z pomocy społecznej.

3. Szkolenie w zakresie specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego mogą realizować jednostki prowadzące kształcenie i doskonalenie zawodowe po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 114. 1. Przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego działa Centralna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych, zwana dalej „Komisją”, której członków powołuje minister.

2. W związku z wykonywaniem czynności wynikających z ust. 3 członkom Komisji przysługują diety oraz inne należności za czas podróży, na zasadach określonych w przepisach dotyczących podróży służbowych pracowników na obszarze kraju.

3. Do zadań Komisji należy:

- 1) przeprowadzanie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników socjalnych ubiegających się o II stopień specjalizacji zawodowej w marcu i październiku każdego roku;
- 2) nadawanie II stopnia specjalizacji zawodowej;
- 3) prowadzenie rejestru wydanych dyplomów;
- 4) powoływanie przewodniczącego i członków regionalnych komisji egzaminacyjnych do spraw stopni specjalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego;
- 5) współdziałanie z regionalnymi komisjami egzaminacyjnymi;
- 6) opiniowanie dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego kandydatów na konsultantów prac dyplomowych na II stopień specjalizacji, o których mowa w art. 115 ust. 3;
- 7) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego informacji dotyczących zasięgu, przebiegu i poziomu szkoleń w zakresie specjalizacji;
- 8) opiniowanie spraw spornych dotyczących pracy komisji regionalnych.

Art. 115. 1. Przy urzędach marszałków w samorządach województw działają regionalne komisje egzaminacyjne do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych.

2. Do zadań regionalnych komisji egzaminacyjnych należy:

- 1) przeprowadzanie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników socjalnych, ubiegających się o I stopień specjalizacji zawodowej;
- 2) nadawanie I stopnia specjalizacji zawodowej;
- 3) prowadzenie rejestru wydanych dyplomów;

- 4) opracowywanie informacji, opinii i wniosków dotyczących I stopnia specjalizacji zawodowej dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, minimum programowe obowiązujące dla specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny, tryb postępowania w sprawie nadawania stopni specjalizacji i wydawania dyplomów, warunki uzyskiwania przez pracowników socjalnych stopni specjalizacji zawodowej, sposób przygotowywania prac dyplomowych przez kandydatów ubiegających się o uzyskanie II stopnia specjalizacji oraz kryteriów, jakim powinni odpowiadać kandydaci na konsultantów tych prac wskazani przez podmioty ubiegające się o zgodę ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego na prowadzenie szkoleń w zakresie specjalizacji, a także określi warunki, jakie powinny spełniać podmioty prowadzące szkolenia w zakresie specjalizacji, uwzględniając potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu nauczania.

Art. 116. 1. Do zadań pracownika socjalnego należy:

- 1) praca socjalna;
- 2) dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń;
- 3) udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej; skuteczne posługiwanie się przepisami prawa w realizacji tych zadań;
- 4) pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskiwaniu pomocy;
- 5) udzielanie pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej;

- 6) wspieranie lub dążenie do przywrócenia wzajemnie korzystnych interakcji między jednostkami a społeczeństwem w celu poprawy jakości życia;
- 7) pobudzanie i wzmacnianie samopomocy społecznej – indywidualnej i zbiorowej – dla której oparciem powinny być lokalne instytucje samorządowe i pozarządowe pobudzanie społecznej aktywności i inspirowania działań samopomocowych w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych;
- 8) współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa;
- 9) inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudności oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji życiowej takich osób i rodzin;
- 10) współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia;
- 11) dążenie do podnoszenia jakości usług oraz systematyczne podwyższanie kwalifikacji zawodowych przez uczestnictwo w różnych formach szkolenia i samokształcenia.

2. Przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest obowiązany:

- 1) kierować się zasadami etyki zawodowej;
- 2) kierować się zasadą dobra osób i rodzin, którym służy, poszanowania ich godności i prawa tych osób do samostanowienia;
- 3) przeciwdziałać praktykom niehumanitarnym i dyskryminującym osobę, rodzinę lub grupę;

- 4) udzielać osobom, którym służy, pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy;
- 5) zachować w tajemnicy informacje uzyskane w toku czynności zawodowych, także po ustaniu zatrudnienia, chyba że działa to przeciwko dobru osoby lub rodziny;
- 6) podnosić swoje kwalifikacje zawodowe.

Art. 117. 1. Pracowników socjalnych mogą również zatrudniać inne instytucje, a w szczególności jednostki organizacyjne właściwe w sprawach zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, szpitale, ośrodki opiekuńczo-wychowawcze, zakłady karne, do wykonywania zadań tych jednostek w zakresie pomocy społecznej.

2. Pracownicy socjalni mogą być również zatrudniani w podmiotach uprawnionych, o których mowa w art. 24 ust. 1.

Art. 118. 1. Pracownik socjalny korzysta z prawa pierwszeństwa przy wykonywaniu swoich zadań w urzędach, instytucjach i innych placówkach. Organy są obowiązane do udzielania pracownikowi socjalnemu pomocy w zakresie wykonywania tych czynności.

2. Pracownikowi socjalnemu przysługuje ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych.

3. Pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie, do którego obowiązków należy praca socjalna oraz przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, jeżeli przepracował nieprzerwanie i faktycznie co najmniej 5 lat, przysługuje raz na dwa lata dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych.

4. Dzień 21 listopada ustanawia się Dniem Pracownika Socjalnego.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może przyznać pracownikom socjalnym, jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej oraz podmiotom, o których mowa w art. 24, nagrody specjalne za wybitne, nowatorskie rozwiązania w pomocy społecznej.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania nagród specjalnych, rodzaje nagród, podmioty uprawnione do zgłaszania wniosków oraz sposób i tryb postępowania w sprawie tych nagród uwzględniając rodzaje działań, za jakie nagrody te przysługują oraz ich społeczną użyteczność.

Art. 119. 1. Osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

2. Wymogi, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą osób kierujących placówkami rodzinnymi.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, minimum programowe specjalizacji z organizacji pomocy społecznej, podmioty uprawnione do prowadzenia specjalizacji oraz tryb postępowania w nadawaniu specjalizacji, kierując się koniecznością zapewnienia sprawności i efektywności działania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Art. 120. Prawa i obowiązki pracowników zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie oraz regionalnych ośrodkach polityki społecznej regulują przepisy o pracownikach samorządowych.

Rozdział 3

Rada Pomocy Społecznej

Art. 121. 1. Przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego działa Rada Pomocy Społecznej jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach pomocy społecznej.

2. Do zakresu działania Rady Pomocy Społecznej należy:

- 1) opiniowanie projektów aktów prawnych oraz inicjowanie zmian przepisów prawa w zakresie pomocy społecznej;

- 2) przygotowywanie ekspertyz dotyczących wybranych obszarów pomocy społecznej;
- 3) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego okresowych informacji o swojej działalności;
- 4) przyjmowanie i opiniowanie dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego wniosków o nagrody specjalne za wybitne osiągnięcia w zakresie pomocy społecznej.

Art. 122. 1. Rada Pomocy Społecznej składa się z nie więcej niż 20 osób, reprezentujących jednostki organizacyjne pomocy społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, wojewodę, organizacje społeczne i zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz środowiska naukowe.

2. Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego do udziału w pracach Rady Pomocy Społecznej rekomenduje Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego.

3. Członków Rady Pomocy Społecznej, spośród przedstawicieli określonych w ust. 1, powołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na okres 3 lat.

4. Członkowie Rady Pomocy Społecznej pełnią swoje funkcje społecznie.

5. Członkowie Rady Pomocy Społecznej korzystają ze zwolnień w pracy w celu uczestniczenia w posiedzeniach Rady i przysługuje im zwrot kosztów delegacji ze środków budżetu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

6. Koszty związane z obsługą Rady Pomocy Społecznej są pokrywane ze środków budżetu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

7. Rada Pomocy Społecznej może, za zgodą ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zapraszać do współpracy ekspertów i inne osoby nie będące jej członkami. Do udziału osób zaproszonych w posiedzeniach Rady stosuje się odpowiednio ust. 5.

8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb zgłaszania kandydatów na członków Rady Pomocy Społecznej, organizację oraz tryb działania Rady Pomocy Społecznej uwzględniając zasadę kolegialności oraz pomocniczości prac Rady.

Rozdział 4

Nadzór i kontrola

Art. 123. Wojewoda sprawuje nadzór, o którym mowa w art. 22 pkt 8 przez:

- 1) żądanie informacji, dokumentów i danych, niezbędnych do sprawowania nadzoru;
- 2) wizytację obiektów i pomieszczeń jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Art. 124. Wojewoda sprawuje kontrolę, o której mowa w art. 22 pkt 9 i 10 przez:

- 1) żądanie informacji, dokumentów i danych, niezbędnych do sprawowania kontroli;
- 2) swobodnego wstępu o każdej porze dnia i nocy do obiektów i pomieszczeń jednostki kontrolowanej;
- 3) przeprowadzania oględzin obiektów, składników majątku kontrolowanej jednostki oraz przebiegu określonych czynności objętych obowiązującym standardem;
- 4) żądania od pracowników kontrolowanej jednostki udzielenia informacji w formie ustnej i pisemnej w zakresie przeprowadzanej kontroli;
- 5) wzywania i przesłuchiwania świadków;
- 6) zwrócenia się o wydanie opinii biegłych i specjalistów z zakresu pomocy społecznej.

Art. 125. 1. Czynności, o których mowa w art. 123 i 124, w imieniu i z upoważnienia wojewody przeprowadza zespół pracowników właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w składzie co najmniej dwóch osób, zwany dalej „zespołem inspektorów”.

2. Zespół inspektorów przeprowadzając czynności, o których mowa w art. 123 i 124, jest obowiązany do okazania legitymacji służbowych oraz imiennego upoważnienia do przeprowadzenia nadzoru albo kontroli wskazującego jednostkę organizacyjną pomocy społecznej albo kontrolowaną jednostkę.

Art. 126. 1. Wojewoda w wyniku przeprowadzonych przez zespół inspektorów czynności, o których mowa w art. 123 i 124, może wydać jednostce organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostce zalecenia oraz może zgłaszać uwagi i wnioski.

2. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń, uwag i wniosków, zgłosić do nich zastrzeżenia.

3. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

4. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków.

5. W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w ust. 2, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w ust. 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.

6. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki, wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski dla tych jednostek lub organ zlecający realizację zadania z zakresu pomocy społecznej kontrolowanej jednostce.

7. Organ, o którym mowa w ust. 6, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić wojewodę o podjętych czynnościach.

Art. 127. 1. W przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w art. 126 mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w zakresie działań i usług objętych standardami świadczonych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej albo kontrolowane jednostki, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie placówki.

2. Jeżeli w wyniku przeprowadzonych czynności, o których mowa w art. 123, ujawnione zostały rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od dnia otrzymania wezwania.

3. W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcy zastępczego w terminie, o którym mowa w ust. 2, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 128. 1. Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej do wysokości 6 000 zł.

2. Kto bez zezwolenia wykonuje działalność gospodarczą w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę nad osobami starymi, przewlekle chorymi lub niepełnosprawnymi – podlega karze pieniężnej w wysokości 10 000 zł.

Art. 129. 1. Kary pieniężne, o których mowa w art. 128, wymierza, w drodze decyzji administracyjnej, wojewoda.

2. Wysokość kary, o której mowa w art. 128 ust. 1, ustala wojewoda biorąc pod uwagę rozmiar prowadzonej działalności, stopień, liczbę i społeczną szkodliwość stwierdzonych uchybień.

3. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

4. Od niewiszczonych w terminie kar pobiera się odsetki ustawowe.

5. Egzekucja kar wraz z odsetkami za zwłokę następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 130. 1. Przychody z tytułu kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 129 ust. 1, stanowią dochód urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego i są gromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym w formie środków specjalnych.

2. Przychody, o których mowa w ust. 1, są przeznaczane na wspieranie programów rządowych mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Art. 131. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 132. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji określi, w drodze rozporządzenia, organizację i tryb przeprowadzania nadzoru i kontroli, kwalifikacje inspektorów upoważnionych do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych, kwalifikacje, w tym pedagogiczne, niezbędne do sprawowania nadzoru nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi, a także wzór legitymacji uprawniającej do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, kwalifikacje pozostałych pracowników wykonujących z upoważnienia wojewody zadania z zakresu pomocy społecznej, uwzględniając konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu ich wykonywania.

Dział IV

Przepisy zmieniające przejściowe i końcowe

Rozdział 1

Przepisy zmieniające

Art. 133. W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, Nr 90, poz. 844, Nr 122, poz. 1143, Nr 128,

poz. 1176, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302 i Nr 142, poz. 1380) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1 w pkt 2 lit. j otrzymuje brzmienie:

„j) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;”;

2) w art. 16 w ust. 10 skreśla się pkt 4;

3) w art. 53 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) inne niż wymienione w pkt 1 i 2 osoby podlegające ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu, z wyjątkiem osób duchownych, osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników, a także żołnierzy niezawodowych w służbie czynnej, osób odbywających zastępcze formy służby wojskowej, osób przebywających na urloпах wychowawczych oraz pobierających zasiłek macierzyński.”.

Art. 134. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w pkt 2 lit. k otrzymuje brzmienie:

„k) ośrodek pomocy społecznej – w stosunku do osób rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;”;

2) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zasady podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym osób rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, za które ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę, regulują odrębne przepisy.”;

3) w art. 16:

a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem finansują w całości ośrodki pomocy społecznej.”;

b) ust. 12 otrzymuje brzmienie:

„12. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 20 finansuje w całości budżet państwa.”;

4) w art. 18 ust. 5 i 5a otrzymują brzmienie:

„5. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem stanowi kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie ustalona według odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem ust. 9.

5a. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych oraz osób przebywających na urlopie wychowawczym stanowi kwota świadczenia pielęgnacyjnego, z zastrzeżeniem ust. 9.”;

5) w art. 50 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się bezpłatnie sądom, prokuratorom, organom kontroli skarbowej, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie oraz Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych, a także w zakresie niezbędnym do realizacji świadczeń rodzinnych samorządowi gminy.”.

Art. 135. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 87 w ust. 4 zdanie 2 otrzymuje brzmienie:

„Zasady tej nie stosuje się również, jeżeli podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowiła kwota zasiłku stałego z pomocy społecznej, kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie ustalona według przepisów o pomocy społecznej oraz do: pracowników, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679), żołnierzy niezawodowych w służbie czynnej, ubezpieczonych odbywających zastępcze formy służby wojskowej, a także pozostających w służbie kandydackiej funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej.”;

2) w art. 139 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie :

„8) zasiłki wypłacone z tytułu pomocy społecznej, jeżeli przy wypłacie zastrzeżono ich potrącanie oraz zasiłek stały lub zasiłek okresowy wypłacone na podstawie przepisów o pomocy społecznej za okres, za który przyznano emeryturę lub rentę.”.

Art. 136. W ustawie z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz.U. Nr 45, poz. 391, Nr 73, poz. 660, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143, Nr 128, poz. 1176 i Nr 135, poz. 1268) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) „osobie bezdomnej wychodzącej z bezdomności” - rozumie się przez to osobę objętą indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności zgodnie z przepisami o pomocy społecznej;”;

2) w art. 9:

a) w ust. 1:

- pkt 25 otrzymuje brzmienie:

„25) osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu;”,

- po pkt 26a dodaje się pkt 26b w brzmieniu:

„26b) uchodźcy objęci indywidualnym programem integracji na podstawie przepisów o pomocy społecznej, niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu;”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Status członka rodziny osoby ubezpieczonej zwalnia z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 16-19, 23-26b i 29.”;

3) w art. 16:

a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) dzieci, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 18, powstaje z dniem uznania przez ośrodek pomocy społecznej zasadności objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, a wygasa z dniem uznania, że ustała zasadność objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, nie później niż z dniem, w którym dziecko rozpoczyna realizację obowiązku szkolnego; ośrodek pomocy społecznej może odmówić uznania zasadności objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym lub uznać, że ustała konieczność i zasadność objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym dziecka spełniającego przesłanki określone w art. 9 ust. 1 pkt 18, jeżeli na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego stwierdzi, że warunki materialne opiekunów

prawnych lub faktycznych dziecka umożliwiają jego ubezpieczenie zdrowotne na zasadach określonych w art. 11;”;

b) pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 25, obejmuje okres od dnia przyznania zasiłku do dnia utraty prawa do zasiłku;”;

c) po pkt 10a dodaje się pkt 10b w brzmieniu:

„10b) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26b powstaje od dnia rozpoczęcia realizacji indywidualnego programu integracji, a wygasa z dniem zakończenia lub wstrzymania realizacji tego programu;”;

4) w art. 17 po ust. 12 dodaje się ust. 12a w brzmieniu:

„12a. Osoby, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26b, zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego powiatowe centrum pomocy rodzinie realizujące indywidualny program integracji.”;

5) w art. 23 w ust. 9 pkt 7-9 otrzymują brzmienie:

„7) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 25, jest kwota odpowiadająca wysokości zasiłku stałego z pomocy społecznej;

8) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26-26b jest maksymalna kwota zasiłku stałego z pomocy społecznej;

9) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 27 i 28, jest kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;”;

6) w art. 28 w ust. 1 po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:

„9a) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26b opłaca powiatowe centrum pomocy rodzinie realizujące indywidualny program integracji.”.

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 137. Ilekroć w obowiązujących przepisach jest mowa o:

- 1) zasiłku stałym wyrównawczym – rozumie się przez to zasiłek stały;
- 2) ustawie o pomocy społecznej – rozumie się przez to niniejszą ustawę;
- 3) wywiadzie środowiskowym (rodzinnym) – rozumie się przez to rodzinny wywiad środowiskowy.

Art. 138. 1. W 2004 r. minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – w wysokości 20% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby;
- 2) w przypadku rodziny – w wysokości 15% różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny.

2. W 2005 r. minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – w wysokości 30% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- 2) w przypadku rodziny – w wysokości 20% różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny.

3. W 2006 i 2007 r. minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – w wysokości 35% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- 2) w przypadku rodziny – w wysokości 25% różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny;

– przy czym art. 8 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. W 2004 r. gminy otrzymują dotację celową z budżetu państwa na pokrycie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w ust. 1.

5. W 2005 r. gminy otrzymują dotację celową z budżetu państwa na pokrycie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w ust. 2.

6. W 2006 r. gminy otrzymują dotację celową na pokrycie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w ust. 3.

Art. 139. W latach 2004-2006 r. gminy otrzymują dotację celową z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej i zadań własnych dotowanych z budżetu państwa.

Art. 140. Macierzyńskie zasiłki okresowe przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wypłaca się według przepisów dotychczasowych.

Art. 141. Sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzi się na podstawie jej przepisów.

Art. 142. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy domy pomocy społecznej dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży stają się ośrodkami wsparcia - domami dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, o których mowa w art. 46 ust. 4.

2. Powiat, który prowadzi lub zleca prowadzenie domów, o których mowa w ust. 1, otrzymuje dotację celową z budżetu państwa, na zasadach określonych dla domów pomocy społecznej.

3. Dotacja przysługuje na osoby przyjęte do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży przed dniem 1 stycznia 2004 r.

Art. 143. 1. Domy pomocy społecznej, które nie osiągnęły obowiązującego standardu, są obowiązane do opracowania i realizacji programu naprawczego do końca 2006 r.

2. Podmiotowi prowadzącemu dom pomocy społecznej, który jeszcze nie osiągnął obowiązującego standardu, wojewoda wydaje zezwolenie warunkowe na czas realizacji programu naprawczego.

Art. 144. Przedsiębiorcy prowadzący w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym

lub osobom w podeszłym wieku, które w dniu wejścia w życie ustawy nie spełniają wymagań, o których mowa w art. 66 i 67 są obowiązani dostosować do tych wymagań placówki w terminie jednego roku od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 145. 1. Przepisów art. 84 ust. 3 i 4 nie stosuje się do rodzin zastępczych, które otrzymywały pomoc pieniężną przed dniem 1 stycznia 2004 r.

2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze, które nie osiągnęły wymaganego standardu są obowiązane do opracowania i realizacji programu naprawczego do końca 2006 r.

3. Osoby, które z przyczyn od siebie niezależnych nie otrzymywały pomocy, o której mowa w art. 86 ust. 1 pkt 1, 2 i 5, mogą wystąpić do starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby usamodzielnianej przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki z wnioskiem o przyznanie pomocy w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 146. Dla osób umieszczonych w domu pomocy społecznej na podstawie skierowania wydanego przed dniem 1 stycznia 2004 r. stosuje się dotychczasowe przepisy o właściwości miejscowej gminy.

Art. 147. 1. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy posiadały uprawnienia pracownika socjalnego na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują nadal te uprawnienia.

2. Osoby, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podjęły studia wyższe na kierunkach: pedagogika, politologia, psychologia, socjologia, z chwilą ukończenia nauki uzyskują uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

3. Osoby kierujące placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi powinny ukończyć specjalizację nie później niż do końca 2005 r.; osobom tym zalicza się staż pracy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych.

Art. 148. Rada Pomocy Społecznej powołana w 2003 r., działa przez okres kadencji, który wynosi 3 lata.

Art. 149. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.⁴), zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie tej ustawy.

Art. 150. Traci moc ustawa z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.⁵⁾).

Art. 151. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., z wyjątkiem art. 5 pkt 3 oraz art. 21 ust. 2 które wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

-
- 1) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1176 oraz z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 64, poz. 592 i Nr 124, poz. 1151).
  - 2) Zmiany zostały ogłoszone w Dz. U. Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72 poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110 poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249 z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459, Nr 72, poz. 748, Nr 100, poz. 1080, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 155, poz. 1287, Nr 169, poz. 1387, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 492, Nr 65, poz. 595 i Nr 135, poz. 1268.
  - 3) Zmiany zostały ogłoszone w Dz.U. z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802, Nr 106, poz. 1215, z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238, Nr 56, poz. 678, Nr 84, poz. 948, z 2001r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 85, poz. 924, Nr 89, poz. 968, Nr 111, poz. 1194 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679, Nr 240, poz. 2054, Nr 241, poz. 2074, oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 498 i Nr 65, poz. 595 i Nr 135 poz. 1268.
  - 4) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79 poz. 885 i Nr 90, poz. 1001, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238, z 2001 r. Nr 72, poz. 748, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 973, Nr 111, poz. 1194, Nr 122, poz. 1349 i Nr 154, poz. 1792 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 44, poz. 389, Nr 122, poz. 1143, Nr 128, poz. 1176, Nr 135, poz. 1268 i Nr 137, poz. 1304.
  - 5) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały wymienione w przypisie 4.

08/81zb

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o pomocy społecznej zawiera zarówno nowe jak również dotychczas funkcjonujące rozwiązania, które nie wymagają zmian.

Projekt jest ściśle związany ze zmianami w ustawach:

- o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- o zatrudnieniu socjalnym,
- o systemie oświaty,
- o rencie socjalnej,

a także dostosowuje rozwiązania w obszarze świadczeń z systemu pomocy społecznej w związku z przygotowanym projektem ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Od dnia wejścia w życie ustawy o pomocy społecznej tj. od dnia 17 stycznia 1991 r., dokonanych było kilkanaście nowelizacji, które spowodowały, że ustawa stała się niespójna i nieczytelna.

Kolejna nowelizacja mogłaby ten stan znacznie pogłębić, dlatego też mimo utrzymania wielu zapisów w dotychczasowym brzmieniu, została podjęta decyzja o przygotowaniu nowego tekstu ustawy.

Zasadniczym celem projektowanych zmian jest przebudowa systemu pomocy społecznej w taki sposób, aby:

- osobom i rodzinom zapewnić wsparcie w przezwyciężeniu trudnej sytuacji, jakiej nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- umożliwić osobom i rodzinom życie w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnić dochód na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnić dochód do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom nie posiadającym dochodu lub o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia, wdrażany etapowo przez 4 lata, z wprowadzeniem procentu gwarancji tego dochodu,

- zapewnić profesjonalną pomoc rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- doprowadzać - w miarę możliwości - osoby i rodziny otrzymujące pomoc społeczną do życiowego usamodzielniania,
- integrować ze środowiskiem osoby wykluczone społecznie,
- stworzyć sieć usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Stan finansów publicznych państwa uniemożliwia wprowadzenie powszechnego gwarantowanego wsparcia finansowego dla wszystkich, którzy posiadają niskie dochody, dlatego nowe regulacje koncentrują się na grupach „adresowanych”, w których występują dodatkowe kryteria uprawniające do świadczeń, między innymi takie jak: długotrwała choroba, niepełnosprawność, brak możliwości zatrudnienia.

Główne kierunki zmian

I. Kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej

Ustawa wprowadza nowe kryteria uprawniające do pieniężnych świadczeń z pomocy społecznej ustalone w oparciu o próg interwencji socjalnej (PIS) wyliczony przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS) dla różnych typów gospodarstw domowych. Za najbardziej typową rodzinę korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej przyjęto rodzinę czteroosobową.

Przeprowadzona została analiza oparta o sprawozdanie MPiPS-03, z którego wynika, że rodziny ogółem składają się przeciętnie z 3,34 osoby (rodziny z dziećmi z 4,42 osoby, rodziny niepełne z 3,15 osoby, rodziny emerytów i rencistów z 2,44 osoby). Mając na uwadze materiał analityczny IPiSS („Kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń pomocy społecznej”), w którym wykazano, że największe różnice między wyliczonymi przez IPiSS minimalnymi koszykami dochodowymi a obowiązującymi w pomocy społecznej progami dochodowymi dotyczą rodzin wielodzietnych, przyjęto 4 osobowy skład rodziny za standardowy, czyli reprezentujący rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej.

Ujednolicono próg dochodowy dla żyjących w gospodarstwach wieloosobowych osób ubiegających się o świadczenia finansowe pomocy społecznej do kwoty 316 zł na osobę, tak jak wynosi PIS dla gospodarstwa czteroosobowego per capita ($M+K+Dd+Dm$).

Przyjęcie takiego modelu możliwe jest jednak tylko i wyłącznie pod warunkiem powstania systemu świadczeń rodzinnych, gdyż tak niski próg dochodowy bez wsparcia dochodowego z innych systemów praktycznie usytuowałby egzystencję osób funkcjonujących w gospodarstwach dwu- i więcej osobowych starających się o świadczenia finansowe z pomocy społecznej na granicy przeżycia.

Wprowadzenie ujednoczonej wysokości dochodu na osobę dla wszystkich typów gospodarstw domowych spowodowałoby, że osoby samotnie gospodarujące znalazłyby się w daleko gorszej sytuacji niż obecnie, a także w gorszej sytuacji niż osoby funkcjonujące w rodzinie - co praktycznie uniemożliwiłoby im samodzielną egzystencję. Gospodarstwa domowe jednoosobowe są bardziej narażone na pojawienie się negatywnych skutków ryzyk socjalnych niż gospodarstwa dwu i więcej osobowe (np. choroba, niepełnosprawność, niezaradność starcza, bezrobocie), a w gospodarstwach tych udział wydatków na wydatki mieszkaniowe jest dużo wyższy, niż w innych typach gospodarstw domowych (czynsz, naprawy konieczne do utrzymania substancji mieszkaniowej, energia elektryczna, ogrzewanie, opłaty RTV, telefon niezbędny u osób o ograniczonych możliwościach samodzielnego poruszania i komunikowania się z otoczeniem). Bezwzględnie też trzeba zauważyć, że gospodarstwa jednoosobowe pomimo projektowanych zmian strukturalnych nie skorzystają ze wsparcia z żadnego innego systemu poza pomocą społeczną, w przeciwieństwie do rodzin, dla których pomoc społeczna pełnić będzie rolę „domykającą” w ogólnym systemie zabezpieczenia społecznego.

W związku z powyższym projekt zakłada utrzymanie obecnego kryterium dla gospodarstw jednoosobowych, gdyż wprowadzenie zmian do kryteriów uprawniających do świadczeń pomocy społecznej, opierając się wprost na wyliczeniach IPiSS (tabela 23- PIS w wysokości 410,28 zł) skutkowałoby narażeniem samotnych osób o niskich dochodach ograniczeniem dostępu do świadczeń pomocy społecznej i zwiększaniem ryzyka wykluczenia społecznego. Przyjęcie założenia o wprowadzeniu uśrednionego progu dochodowego na osobę w rodzinie, powoduje zarazem konieczność zachowania obecnego, podwyższonego w stosunku do uśrednionego, progu interwencji dla osób samotnie gospodarujących, który wynosi 461 zł.

Kwotę dochodu z jednego ha przeliczeniowego dla osób i rodzin utrzymujących się z gospodarstwa rolnego, przyjęto na nieco niższym poziomie niż dotychczas i obecnie wynosi 194 zł z ha przeliczeniowego (obecnie 210 zł). Nie oznacza to jednak poszerzenia

kręgu uprawnionych gdyż luka dochodowa obliczona została dla całej populacji z uwzględnieniem osób i rodzin utrzymujących się z gospodarstw rolnych.

Kwota dochodu uprawniająca do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej dla osoby samotnej wynosi 461 zł, a dla osoby w rodzinie 316 zł, a w środowiskach wiejskich, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej dominują osoby samotnie gospodarujące i rodziny wieloosobowe, dodano więc obie kwoty tj. $461 + 316 = 777$ zł, które po podzieleniu dały średnią w wysokości 388,50 zł. Połowa tej średniej wynosi 194 zł, którą to kwotę przyjęto jako dochód z jednego ha przeliczeniowego. W związku z czym wartość dochodu z 1 ha przeliczeniowego odpowiadająca kwocie 194 zł jest wielkością wyliczoną jako średnie kryterium dochodowe osoby samotnej i kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

W ustawie odchodzi się od waloryzacji kryterium dochodowego i świadczeń pomocy społecznej, natomiast wprowadza się weryfikację przeprowadzaną co 3 lata, na podstawie analizy koszyka dóbr i usług konsumpcyjnych, zaspokajającego niezbędne potrzeby życiowe, określonego metodą ekspercką, z uwzględnieniem badań prognozy interwencji socjalnej wykonywanych przez IPiSS.

Instytut jest ośrodkiem badawczym, który od początku lat 80-tych zajmuje się analizą koszyków dóbr i usług konsumpcyjnych, obliczaniem minimum egzystencji oraz minimum socjalnego i dlatego wskazano Instytut do obliczania prognozy interwencji socjalnej.

II. Rodzaje świadczeń

Ustawa zawiera nowy uproszczony katalog świadczeń pieniężnych:

- 1) zasiłek stały dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, który stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego.

Jest to świadczenie zróżnicowane pod względem wysokości zależnie od dochodu tych osób oraz dochodu na osobę w rodzinie. W przypadku osób samotnych zasiłek stanowi różnicę między posiadany dochodem a kryterium 461 złotych, przy czym jego wartość nie może być wyższa niż 418 zł i niższa niż 30 zł.

W przypadku osób żyjących w rodzinach jest to różnica między dochodem na osobę w rodzinie a kryterium 316 złotych, przy czym jego najniższa wartość jest taka sama jak w przypadku osób samotnych.

Świadczenie to jest zadaniem zleconym gminie finansowanym z budżetu państwa.

- 2) zasiłek okresowy jest adresowany do osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych nie wystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. W pierwszej kolejności przysługuje on ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Świadczenie to stanowi różnicę między przyjętym kryterium a posiadanym dochodem, uprawniającym do świadczeń z pomocy społecznej, przy czym ustalona została minimalna gwarantowana wysokość tego świadczenia, docelowo na poziomie:

- dla osób samotnych w wysokości nie niższej niż 50% kwoty różnicy między poziomem PIS a posiadanym dochodem,
- dla rodziny w wysokości nie niższej niż 50% różnicy między poziomem PIS a posiadanym dochodem.

Rozwiązanie to będzie mogło wejść w życie dopiero w 2008 r. ze względu na ograniczone możliwości finansowe budżetu. W 2004 r. gwarantowane kwoty będą stanowiły 20% dla osób samotnych i 15% dla rodziny, w 2005 r. odpowiednio 30% i 20%, w 2006 r. 35% i 25%.

Okres, na jaki będzie przyznane to świadczenie oraz podwyższenie jego minimalnej wysokości zależeć będzie od decyzji gminy.

Zasiłek ten będzie zadaniem własnym gminy, dotowanym z budżetu państwa przez 3 lata – 2004-2006 r.

Gmina może w drodze uchwały podwyższyć również kryterium dochodowe uprawniające do pomocy pieniężnej.

W przypadku osób w wieku produkcyjnym, które zdolne są do wykonywania pracy, udzielenie świadczenia z pomocy społecznej będzie uzależnione od zawarcia z tą osobą kontraktu socjalnego. Kontrakt będzie określał prawa i obowiązki stron, prowadzące do wychodzenia danej osoby/rodziny z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Kontrakty będą zawierane również z osobami, które powinny podjąć inne działania niezbędne do poprawy ich sytuacji życiowej.

- 3) pozostaje dotychczas funkcjonujący zasiłek celowy i specjalny celowy jako świadczenia o charakterze jednorazowym dla osób i rodzin, mające na celu zaspokojenie konkretnej potrzeby bytowej.

Kryterium uprawniające do zasiłku celowego jest takie samo jak w przypadku zasiłku stałego i okresowego. Zasiłek ten jest zadaniem własnym gminy.

III. Nowe zasady kierowania i odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej

Ustawa wprowadza trójskładowy udział w partycypowaniu w koszcie utrzymania według ustalonej kolejności:

- jako pierwsza opłatę ponosi osoba kierowana do domu pomocy społecznej w wysokości 70% dochodu własnego nie więcej niż pełny koszt utrzymania,
- w drugiej kolejności rodzina osoby kierowanej jeśli jej sytuacja materialna stwarza takie możliwości (proponuje się ustalanie wysokości opłaty w zależności od wysokości dochodu na osobę w rodzinie w relacji do wielokrotności kryterium dochodowego),
- trzecia w kolejności jest gmina, dopełnia opłatę osoby kierowanej do domu do pełnego kosztu, jeżeli występuje taka potrzeba.

Nowe zasady ponoszenia opłat z tytułu pobytu w domu pomocy społecznej uwzględniają sytuację materialną osób i rodzin, ale nie zwalniają z odpowiedzialności za swoich niepełnosprawnych członków. Przy ustalaniu wysokości opłaty wzięto pod uwagę sytuację materialną rodziny, w taki sposób, aby obciążona opłatą, nie znalazła się w trudnej sytuacji finansowej, wymagającej wsparcia pieniężnego z pomocy społecznej.

Zaproponowane zostały dodatkowo regulacje prawne, dotyczące prywatnych placówek pełniących funkcje opiekuńcze w stosunku do osób starych, przewlekle chorych w zakresie konieczności rejestracji i standardów świadczonych usług.

Osoby stare, chore, niepełnosprawne nie zawsze są w stanie dokonać obiektywnej oceny warunków oferowanych przez prywatne placówki. W wielu przypadkach są narażone na złe traktowanie, nierzadko zdarzają się również przypadki wyłudzenia oszczędności. Rodziny, które decydują się na umieszczanie swoich bliskich w takich placówkach niejednokrotnie mieszkają w znacznej odległości i nie mają regularnego kontaktu z umieszczoną w prywatnej placówce osobą, pozwalającego na ocenę sytuacji.

Nowe rozwiązania w zakresie usług całodobowych mają wyzwolić w gminach inicjatywę rozwijania usług środowiskowych dla swoich mieszkańców, z których świadczenia gminy dotychczas często rezygnowały, przenosząc obciążenie na powiaty prowadzące domy pomocy społecznej.

IV. Opieka nad dzieckiem i rodziną

W zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną wzmocniono przepisy dotyczące rozwoju systemu profilaktyki w opiece nad dzieckiem i rodziną, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie gminnych placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin, które wykazują bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Wprowadzono nowe formy rodzinnej opieki zastępczej:

- wielodzietne rodziny zastępcze, w których wychowywać się będzie nie mniej niż troje dzieci, nie więcej jednak niż sześcioro. Powstanie takich rodzin jest szczególnie potrzebne do umieszczania licznych rodzeństw,
- specjalistyczne rodziny zastępcze – rodziny, które będą specjalizować się w wychowywaniu dzieci o specyficznych potrzebach rozwojowych, zdrowotnych, wychowawczych. W rodzinach tych umieszczone będzie nie więcej niż troje dzieci. Kandydaci do prowadzenia specjalistycznych rodzin zastępczych muszą być przygotowani do opieki z odpowiednim ukierunkowaniem na specyficzne potrzeby dzieci.

W specjalistycznych rodzinach zastępczych będą mogły być umieszczone dzieci oczekujące na przysposobienie, niepełnosprawne, zagrożone uzależnieniami i innymi przejawami demoralizacji.

Osoby podejmujące się roli wielodzietnej rodziny zastępczej i specjalistycznej rodziny zastępczej będą otrzymywać poza pomocą pieniężną dla dzieci, wynagrodzenie na zasadach podobnych jak pogotowie rodzinne.

Wprowadzono również zasadę odpowiedzialności finansowej powiatu za dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej. Finansowanie przez powiat umieszczania dzieci poza rodziną powinno przyczynić się do znajdowania tańszych, a jednocześnie korzystniejszych ze względu na dobro dziecka, form opieki, a więc rodzin zastępczych czy placówek rodzinnych.

V. Zagadnienia dotyczące integracji uchodźców

Zadanie integracji uchodźców jest zadaniem realizowanym przez służby pomocy społecznej stosunkowo od niedawna. Mimo niezbyt licznej jeszcze grupy cudzoziemców otrzymujących status uchodźcy w Polsce (ok. 300 osób rocznie w ostatnich latach) zjawisko to będzie przyjmować tendencję wzrostową. Z chwilą przystąpienia do UE Polska – podobnie jak inne kraje UE - stanie wobec problemu rosnącej liczby uchodźców.

W oparciu o analizę dotychczasowych rozwiązań zaproponowano uregulowanie kwestii integracji uchodźców w odrębnym rozdziale, określając czas trwania procesu integracji, uprawnień, zakresu oraz wysokości pomocy, zasad współdziałania różnych podmiotów ze względu na interdyscyplinarny charakter zadania (szkolenie, praca, nauka języka, adaptacja w środowisku).

Doprecyzowano sposób realizacji oraz monitorowania przebiegu procesu integracji uchodźców.

Integracja dotyczy tylko uchodźców, którzy nie posiadają współmałżonka, który jest obywatelem polskim. Proces integracji uchodźców, którzy są współmałżonkami obywateli polskich - nie wymaga dodatkowego wsparcia pomocy społecznej, ponieważ odbywa się przez rodzinę, z wykorzystaniem jej możliwości i zasobów.

VI. Zmiany w sposobie finansowania niektórych zadań pomocy społecznej

Z budżetu państwa jako zadania administracji rządowej będą finansowane:

- zasiłki stałe,
- świadczenia dla uchodźców,
- zasiłki celowe z tytułu klęski żywiołowej,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- środowiskowe domy samopomocy.

W okresie przejściowym przez 3 lata dotowane będzie zadanie własne – zasiłek okresowy.

Ponadto, jeszcze przez okres jednego roku, przewiduje się zachowanie dotowania placówek opiekuńczo-wychowawczych, aby samorząd powiatowy odpowiedzialny za to zadanie mógł ustalić, gdzie przebywają dzieci z danego powiatu, w celu dokonywania rozliczeń kosztów pobytu.

Utrzymana zostanie dotacja z budżetu państwa na mieszkańców domów pomocy społecznej, którzy zostali do tych placówek przyjęci lub mają już decyzję o skierowaniu do konkretnego domu pomocy społecznej.

Dotacja ta będzie etapowo wygaszana, a odzyskane środki będą kierowane do gmin, które przejmą partycypację w odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej.

Dotowane będą również na dotychczasowych zasadach przez okres 3 lat ośrodki pomocy społecznej.

VII. Uprawnienia wojewody i ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego

Doprecyzowane zostały zadania ministra i wojewody w obszarze pomocy społecznej.

W ramach zadań wojewody wzmocnione zostają funkcje kontrolne i nadzoru przy jednoczesnym doprecyzowaniu sposobu kontroli i kwalifikacji kadr pomocy społecznej, która realizuje te zadania.

Minister został wyposażony w kompetencje uprawniające do określania standardów dla poszczególnych rodzajów świadczeń.

Ocena skutków wprowadzanej regulacji

Obecnie funkcjonujący system nie jest w stanie w przyszłości skutecznie wspierać osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Sposób ustalania kryterium dochodowego, katalog świadczeń pieniężnych i nakładające się problemy wynikające z niedofinansowania systemu powodują, że zmiany są konieczne.

W sytuacji dużych ograniczeń finansowych pomoc społeczna oferuje świadczenia w bardzo niskiej wysokości, nierzadko symbolicznej (np. zasiłek okresowy wypłacany w wysokości kilkunastu złotych dla rodziny). Potencjalni odbiorcy świadczeń okresowych w sytuacji braku środków na to świadczenie poszukują innych sposobów wejścia do systemu pomocy społecznej – zdobycia uprawnień do świadczeń obowiązkowych.

System pomocy społecznej jako „ostatnie ogniwo” przy braku środków na wspieranie coraz szerszej grupy klientów staje się sam w sobie niewydolny i restrykcyjny, dlatego konieczne staje się podjęcie skuteczniejszych i efektywniejszych działań.

Obecnie coraz częściej osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej stają się biorcami tych świadczeń w coraz dłuższym okresie czasu, gdyż pomoc jest coraz częściej mało efektywna. Proponowane zmiany mają na celu skrócenie tego okresu i spowodowanie, aby jak najwięcej osób w jak najkrótszym czasie „wyszło” z systemu pomocy społecznej. Wpływ na to będą miały nowe propozycje rozwiązań prawnych i nowe instrumenty, jakimi dysponować będą pracownicy socjalni, między innymi kontrakt socjalny. Nowe propozycje nie odnoszą się jedynie do systemu pomocy społecznej, ale wpisują się w szerszy kontekst zmian wynikających z wprowadzenia w życie ustawy o rencie socjalnej, ustawy o zatrudnieniu socjalnym, czy ustawy o świadczeniach na rzecz rodziny. Projektowane zmiany mają przede wszystkim na celu aktywizowanie klienta przy jednoczesnym wzmocnieniu jego postawy; radzenia sobie z trudną sytuacją życiową.

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt ustawy o pomocy społecznej:

- osoby posiadające obywatelstwo polskie zamieszkujące i przebywające na terenie RP,
- cudzoziemcy zamieszkujący i przebywający na terytorium RP, posiadający zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub status uchodźcy,
- obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywający na terytorium RP, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- wojewodowie i minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego,
- jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji.

Założenia do projektu ustawy o pomocy społecznej zostały poddane konsultacjom społecznym przez rozesłanie projektu do następujących organizacji: Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”, Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Ogólnokrajowe Zrzeszenie Związków Zawodowych Pracowników Ruchu Ciągłego, Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Inżynierów i Techników, Konfederacja Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce, Forum Związków Zawodowych, Konfederacja Pracodawców Polskich, Krajowa Rada Spółdzielczości, Związek Rzemiosła Polskiego, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Business Centre Club – Związek Pracodawców.

W projekcie ustawy nie zostały uwzględnione uwagi, generujące skutki finansowe, na które nie można wskazać źródła pokrycia. Dotyczy to podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej, wysokości gwarantowanej części zasiłku okresowego, waloryzacji świadczeń na dotychczasowych zasadach, wzrostu wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w pomocy społecznej.

Wyniki konsultacji z partnerami społecznymi.

Projekt ustawy o pomocy społecznej w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych został rozesłany z prośbą o wyrażenie opinii i zgłoszenie ewentualnych uwag do szeregu organizacji związkowych, organizacji pracodawców oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Projekt ustawy o pomocy społecznej uzyskał w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych pozytywną opinię wymienionych podmiotów, z uwagami, które zostały w części przyjęte. Uchwałą nr 20 Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych z dnia 10 lipca 2003 r. w sprawie rządowego projektu ustawy o pomocy społecznej projekt ustawy został pozytywnie zaopiniowany przez Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych, która jednocześnie zgodnie z ustaleniami Zespołu Trójstronnego ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych zaproponowała wprowadzenie zmian do ustawy. Proponowane zmiany zostały uwzględnione. Dotyczyły one :

- wydłużenia urlopu pracownika socjalnego z 7 do 10 dni,
- wprowadzenia obowiązku monitorowania wysokości progu interwencji socjalnej w odniesieniu do minimum egzystencji,
- wprowadzenia wydłużonego okresu kształtowania minimalnej gwarancji zasiłku okresowego przy równoczesnym corocznym wzroście minimalnej gwarancji tego świadczenia.

Ponadto na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2003 r. przyjęte zostało stanowisko Zespołu ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego dotyczące projektu ustawy o pomocy społecznej i treść autopoprawki, w ramach której uwzględniono uwagi szczegółowe Komisji. Autopoprawka dotyczyła nowego brzmienia art. 16 ust. 7, 14, 15, art. 17 ust. 1 pkt. 1, art. 20 ust.1 pkt 1 i 5, art. 22 ust. 1 pkt 12, art. 52 ust. 1, art. 53, art. 95 ust. 1, art.104 ust. 7, skreślenia w art. 21 pkt 8 oraz dodania ust. 2 w art. 106.

Pozostałe wyniki konsultacji społecznych zostały uwzględnione.

Projekt ustawy o pomocy społecznej został pozytywnie zaopiniowany przez UKIE jako zgodny z prawem Unii Europejskiej.

3. Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora finansów publicznych.

1) szacunek skutków wprowadzenia nowego kryterium dochodowego w pomocy społecznej został przeprowadzony w MGPIPS na podstawie danych GUS pochodzących z badań budżetów gospodarstw domowych.

2) oszacowano:

- ◆ liczbę osób spełniających kryterium dochodowe z pomocy społecznej – 1,8 mln
w tym: 157 tys. osób w gospodarstwach jednoosobowych oraz 1 643 tys. w gospodarstwach pozostałych;
- ◆ w gospodarstwach wieloosobowych spełniających kryterium z pomocy społecznej znajdowało się przeciętnie 4,7 osoby;
- ◆ na tej podstawie oszacowano, że przeciętna wysokość kryterium dochodowego na jedną rodzinę wieloosobową wynosi 1485 zł. Jednocześnie rodziny te osiągają dochody przeciętnie ok. 339 zł mniejsze od tego kryterium. Kwota 339 zł to tzw. luka dochodowa,
- ◆ luka dochodowa w przypadku gospodarstw jednoosobowych wynosi przeciętnie ok. 96 zł,
- ◆ relacja wysokości luki dochodowej do wysokości kryterium dochodowego wyrażana w % daje tzw. wskaźnik luki dochodowej. W przypadku rodzin wieloosobowych wynosi on 22,8%, natomiast w przypadku gospodarstw jednoosobowych 20,8%.

3) z założeń przyjętych w projekcie ustawy wynika docelowa gwarancja zapewnienia świadczeniobiorcom określonego dochodu:

- ◆ 50% luki dochodowej w przypadku gospodarstw jednoosobowych i wieloosobowych.

Założenia te oraz wyniki szacunków dotyczące liczby potencjalnych świadczeniobiorców i przeciętnej wysokości luki pozwalają na oszacowanie skutków wprowadzenia nowych regulacji w zakresie zasiłków okresowych w pomocy społecznej.

Przy szacunkach dotyczących liczby rodzin spełniających kryterium dochodowe uprawniające do zasiłku okresowego uwzględniono konsekwencje wprowadzenia do ustawy o pomocy społecznej nowych instrumentów (m.in. kontraktu socjalnego, zatrudnienia socjalnego), co powinno skutkować sukcesywnym zmniejszaniem się liczby rodzin

korzystających z zasiłku okresowego. Przyjęto, że w kolejnych latach liczba odbiorców świadczeń wyniesie:

2004 r.	- 1 700 000 rodzin
2005 r.	- 1 650 000 rodzin
2006 r. i 2007 r.	- 1 550 000 rodzin
2008 r.	- 1 243 000 rodzin.

Zmniejszająca się liczba odbiorców tego świadczenia pozwoli jednocześnie na podwyższenie jego wartości gwarantowanej, tak aby w 2008 r. każda rodzina i osoba kwalifikująca się do zasiłku okresowego mogła otrzymać 50% świadczenia obliczonego jako luka dochodowa między posiadanym dochodem a kryterium dochodowym przyjętym w ustawie.

Projekt zakłada, że w kolejnych latach wzrastać będzie gwarantowana część świadczenia i będzie wynosić:

- w 2004 r. 20% dla osób samotnych i 15% dla rodziny
- w 2005 r. odpowiednio 30% i 20%
- w 2006 r. i 2007 r. odpowiednio 35% i 25%
- w 2008 r. odpowiednio dla 50% osób samotnych i dla rodziny

W systemie pomocy społecznej, po przejściu części świadczeń do systemu świadczeń rodzinnych oraz renty socjalnej do ZUS, pozostaje kwota 660 mln zł, przy czym 350 mln zł to kwota na wypłatę zasiłku stałego wyrównawczego. Tak więc na wypłatę zasiłków okresowych pozostaje kwota 310 mln zł (są to środki z dotychczasowej wypłaty zasiłku okresowego oraz zasiłku macierzyńskiego). Aby zwiększyć te środki zdecydowano, że zawężony zostanie program dożywiania dzieci i na jego realizację pozostanie kwota 60 mln zł, zaś 100 mln zł uzupełni środki na zasiłki okresowe. Tak więc w budżecie jest zabezpieczona kwota 410 mln zł.

Na wypłatę świadczeń na ww. poziomie gwarancji w kolejnych latach potrzeba:

- 2004 r.	- 651,04 mln zł
- 2005 r.	- 846,10 mln zł

- 2006 r. i 2007 r. - 985,60 mln zł
- 2008 r. - 1 531,28 mln zł

Oznacza to, że w pierwszym roku na zabezpieczenie tych świadczeń zabraknie 241,04 mln zł.

Po uzupełnieniu braków w budżecie na rok 2004, w kolejnych latach braki będą nieco niższe i wyniosą odpowiednio 194,06 mln zł w 2005 r. i 140, 50 mln zł w 2006 r. Aby w 2008 r. dojść do poziomu 50% gwarancji zasiłku okresowego niezbędna będzie jeszcze kwota 485,68 mln zł.

Występowanie tych braków jest wynikiem wieloletnich zaniedbań w tym obszarze, które doprowadziły do zaniku pomocy w formie zasiłku okresowego, która jest jednym ze skuteczniejszych instrumentów pomocy społecznej.

Konstrukcja przyjęta w projekcie ustawy ma doprowadzić do etapowego odbudowania tego świadczenia, poprawy sytuacji osób i rodzin będących klientami pomocy społecznej oraz zwiększenia efektywności tej formy instytucji.

Szacunki były dokonywane na wielkościach optymalnych (przy uwzględnieniu maksymalnej liczby świadczeniobiorców i wysokości świadczeń). Wdrożenie nowego systemu powinno powodować w następnych latach zmniejszanie się liczby świadczeniobiorców przy jednoczesnym zwiększaniu efektywności.

Zmiany w obszarze systemu opieki zastępczej nie powodują dodatkowych skutków finansowych.

Ustawa wprowadza nowe instrumenty w opiece nad dzieckiem – zawodowe rodziny zastępcze, które mogą być alternatywą dla placówek opiekuńczo-wychowawczych i w konsekwencji lepszą i tańszą formą opieki. Samorzady, które od 2005 r. w pełni będą odpowiedzialne za opiekę i jej finansowanie, będą mogły wybierać najwłaściwsze dla siebie formy opieki.

W 1999 r. samorząd powiatowy przejął jako zadanie własne prowadzenie domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych (przejmując jednocześnie cały ich majątek), od tej chwili stał się jednocześnie odpowiedzialny za ich rozwój. Zadania dotyczące zapewnienia standardów usług w ww. placówkach i domach obowiązują od wielu lat, dlatego też zadanie dotyczące rozwoju infrastruktury socjalnej nie jest traktowane jako nowe zadanie w związku z czym nie będzie rodzić dodatkowych skutków finansowych po

stronie samorządu powiatowego. Jednocześnie troska o ich rozwój i w wspieranie samorządów w jego realizacji powinna zostać uwzględniona w ustawie o wspieraniu rozwoju regionalnego w kontraktach wojewódzkich.

Również nowy sposób odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej odbywać się będzie bez dodatkowych skutków finansowych. Docelowo środki z dotacji będą przekazywane do gmin, które będą kierować osoby do domów pomocy społecznej i partycipować w kosztach ich pobytu.

Wprowadzone nowe zadanie dla ośrodków pomocy społecznej, polegające na tym, że będą zawierały kontrakty socjalne, w szerszym zakresie będą realizowały pracę socjalną, poradnictwo i budowały system lokalnego oparcia społecznego nie pociąga za sobą dodatkowych skutków finansowych. Pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej przestaną realizować zadania związane z obsługą części świadczeń pieniężnych, przeznaczając swój czas pracy na nowe zadania oraz pracę socjalną

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

- nie stwierdzono istotnego wpływu na rynek pracy.

Pewien wpływ, polegający na zwiększeniu się aktywności świadczeniobiorców pomocy społecznej w poszukiwaniu pracy może wywołać wprowadzenie instytucji kontraktu socjalnego. Niemniej jednak skala tego zjawiska i jej wpływ na rynek pracy jest trudna do oszacowania.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

- nie stwierdzono istotnego wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

- nie stwierdzono istotnego wpływu na sytuację i rozwój regionów.

7. Wskazanie źródeł finansowania

Dodatkowe koszty wynikające z wprowadzenia niniejszego projektu ustawy o pomocy społecznej szacuje się w 2004 r. na kwotę ok. 250 mln zł. Pozostałą część kwoty niezbędną,

aby system zasiłków mógł zafunkcjonować w 2004 r. stanowią środki finansowe pozostające w systemie pomocy społecznej.

Obecnie szereg instytucji publicznych realizuje zadania z zakresu polityki społecznej. Zadania te powielają obowiązek organów powołanych do realizacji polityki w tym obszarze (zdrowie, edukacja). Powoduje to nietrafność świadczeń, dublowanie zadań, a więc nieefektywność rozwiązywania problemów społecznych, a w konsekwencji podrażanie kosztów.

Wyliczenia szacunkowych kosztów wprowadzenia nowych rozwiązań dokonywane były na liczbach optymalnych. Koszty te będą maleć, jeżeli możliwe będzie, zgodnie z nowymi regulacjami prawnymi, skracanie okresów pobierania świadczeń, aktywizowanie bezrobotnych, korzystanie z usług centrów integracji społecznej osób wykluczonych społecznie. Wprowadzenie nowych rozwiązań w dłuższym przedziale czasowym powinno przynieść efekt w postaci malejącej liczby korzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej.

System wymaga zmian, polegających na przeniesieniu zadań. W pakiecie ustaw o budżecie – przeniesienie środków i ewentualne przeniesienie zadań zaproponuje Ministerstwo Finansów, co pozwoli na sukcesywne obniżanie kosztów.

UZASADNIENIE
DOSTOSOWAWCZEGO CHARAKTERU PROJEKTU
USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

Projektowana ustawa ma na celu m.in. rozszerzenie kręgu osób, którym przysługuje prawo do pomocy społecznej, na obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej.

Problematyki pomocy społecznej w prawie Unii Europejskiej dotyczą następujące akty prawne:

- Rozporządzenie Rady nr 1612/68/EWG z dnia 15 października 1968 roku w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz. Urz. WE Nr L 257, 19.10.68),
- Rozporządzenie Rady 1408/71/EWG z dnia 14 czerwca 1971 roku w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE Nr L 149, 05.07.71) oraz uzupełniające je Rozporządzenie Rady Nr 574/72/EWG z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71/EWG w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE Nr L 74, 27.03.72).

Projekt ustawy w art. 5 pkt. 3 przyznaje prawo do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie zezwolenie na pobyt. Artykuł ten rozszerza zatem krąg podmiotów podlegających świadczeniom pomocy społecznej w sposób zapewniający realizację zasady niedyskryminacji, wynikającej z art. 3 Rozporządzenia Rady Nr 1408/71/EWG i art. 7 ust. 2 Rozporządzenia Rady Nr 1612/68/EWG.

Zgodnie z brzmieniem art. 3 Rozporządzenia Nr 1408/71, osoby mieszkające na terytorium jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, objęte zakresem podmiotowym Rozporządzenia Rady Nr 1408/71/EWG, podlegają obowiązkom i korzystają z praw wynikających z ustawodawstw krajowych każdego z państw członkowskich na tych samych warunkach, co obywatele tego państwa.

Natomiast art. 7 ust. 2 Rozporządzenia Nr 1612/68/EWG stanowi, iż pracownik, posiadający obywatelstwo państwa członkowskiego, korzysta na terytorium innych państw członkowskich z tych samych ulg socjalnych, jakie przysługują pracownikom krajowym.

Ponadto świadczenia rodzinne (art. 35 ust. e projektu ustawy), o których mowa w projekcie ustawy podlegają zasadom koordynacji sformułowanym w przepisach Rozporządzenia Rady Nr 1408/71/EWG. Przedłożony projekt ustawy przewiduje w art. 21 ust.1 pkt. 9 i ust. 2, iż samorząd województwa będzie instytucją właściwą i wydającą decyzje w związku z udziałem Polski w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, tj. będzie odpowiedzialny za realizowanie zasady niedyskryminacji obywateli państw członkowskich w otrzymywaniu pomocy społecznej.

Powyższa regulacja stanowi konieczną podstawę prawną do zapewnienia przez Polskę ram instytucjonalnych, o których mowa w przepisach Rozporządzenia 1408/71/EWG.

W konkluzji należy stwierdzić, iż wyżej przedstawiona analiza pozwala uznać projekt ustawy o pomocy społecznej za dostosowujący prawo polskie do wspólnotowego *acquis* w zakresie swobody przepływu pracowników i osób samozatrudnionych.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

MINISTER
Prof. dr hab. Danuta Hübner

Min. DH-2814 /03/

Warszawa, 20 2003 r.

Pan Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o pomocy społecznej, z prawem Unii Europejskiej wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (DZ. U. Nr 106 poz. 494), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-123-03), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Celem projektowanej ustawy jest przebudowa systemu pomocy społecznej w taki sposób, aby m.in. udzielić osobom i rodzinom wsparcia w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, umożliwić im funkcjonowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka, zapewnić dochód na poziomie interwencji socjalnej oraz zintegrować ze środowiskiem osoby wykluczone społecznie.
- II. W powyższym kontekście należy podkreślić, iż jedną z podstawowych zasad wspólnotowych, sformułowaną w art. 6 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską, jest zasada równego traktowania, zakazująca jakiegokolwiek dyskryminacji opartej na przynależności państwowej. Kwestie dotyczące szczegółowych sposobów jej realizacji, uregulowane zostały w prawie europejskim przepisami Rozporządzenia Rady Nr 1612/68/EWG z dnia 15 października 1968 roku w sprawie swobody przepływu pracowników w ramach Wspólnoty (Dz.Urz. WE Nr L 257, 19.10.68), w odniesieniu do świadczeń o charakterze socjalnym o których mowa w art. 35 projektu oraz – w odniesieniu do pozostałych projektowanych świadczeń - przepisami

GABINET
SEKRETARZ RADY MINISTRÓW

2003-09-02

131

Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.Urz. WE Nr L 149, 05.07.71) oraz uzupełniającym go Rozporządzeniu Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE Nr L 74, 27.03.72).

- III. Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 2 Rozporządzenia 1612/68/EWG, pracownik migrujący ma prawo do takich samych ułatwień socjalnych jak obywatele kraju, w którym podjął on zatrudnienie. Powyższe uprawnienie dotyczy wszelkich ulg i świadczeń, nawet nie związanych z faktem wykonywania pracy, przysługujących obywatelom państwa przyjmującego (orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 1986 roku w sprawie *Holandia przeciw A.F. Reed*, sprawa nr 59/85). Pojęcie *ułatwień socjalnych* jest interpretowane niezwykle szeroko i obejmuje nie tylko świadczenia przysługujące z mocy prawa, ale również świadczone dyskrecyjnie.
- IV. Projekt ustawy w art. 5 określa krąg osób którym przysługuje prawo do świadczeń pomocy społecznej. Przepis ten m.in. odnosi się do obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt. Przedstawiony projekt ustawy nie wprowadza zatem regulacji naruszających wspólnotową zasadę równego traktowania w zakresie dostępu wszystkich przebywających na terytorium Polski obywateli państw członkowskich Wspólnoty do uprawnień związanych z pomocą społeczną. W kontekście powyższych uwag należy również podkreślić, iż legalność pobytu obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzana jest na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o zasadach i warunkach wjazdu i pobytu obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej oraz członków ich rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 141, poz. 1180), która stanowi implementację Dyrektywy Rady 68/360/EWG z dnia 15 października 1968 roku w sprawie zniesienia ograniczeń w przepływie i pobycie pracowników obywateli państw członkowskich i ich rodzin na terytorium Wspólnoty (Dz.Urz. WE Nr L 257, 19.10.68).
- V. Art. 5 pkt. 2 projektu ustawy stanowi, iż prawo do pomocy społecznej przysługuje także cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadającym zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub status uchodźcy. Z kolei, rozdział 5 ww. projektu szczegółowo określa zasady udzielania pomocy mającej na celu wspieranie procesu integracji uchodźców. Należy zaznaczyć, iż problematyka uchodźców jest

regulowana przepisami Konwencji dotyczącej statusu uchodźców sporządzonej w Genewie dnia 28 lipca 1951 roku oraz Protokołu dotyczącego statusu uchodźców sporządzonego w Nowym Jorku dnia 31 stycznia 1967 roku. Oba te dokumenty zostały ratyfikowane przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz kraje kandydujące. Na podstawie art. 23 ww. konwencji uchodźcy legalnie przybywający na terytorium państwa, które jest stroną tej konwencji, mają prawo do opieki i pomocy społecznej, w takim samym zakresie z jakiego korzystają obywatele tego państwa.

Natomiast, przepisy rozdziału 5 dotyczące integracji uchodźców stanowią dodatkowe, w stosunku do ogólnych zasad przyznawania pomocy społecznej zaproponowanych w opiniowanej regulacji, źródło uprawnień dla uchodźców.

Przyznanie dodatkowych praw tej grupie cudzoziemców o szczególnym statusie prawnym umożliwieni im łatwiejszą asymilację w społeczeństwie polskim. W związku z tym, należy ocenić pozytywnie przyjęte w projekcie rozwiązania.

- VI. Przedłożony projekt ustawy przewiduje w art. 21 ust.1 pkt. 9 i ust. 2, iż samorząd województwa będzie instytucją właściwą i wydającą decyzje w związku z udziałem Polski w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, tj. będzie odpowiedzialny za realizowanie zasady braku dyskryminacji obywateli państw członkowskich w uzyskiwaniu pomocy społecznej. Powyższa regulacja stanowi konieczną podstawę prawną do zapewnienia przez Polskę ram instytucjonalnych o których mowa w regulacji Rozporządzenia 1408/71/EWG.
- VII. **W konkluzji pozwalam sobie stwierdzić, iż przedstawiony projekt ustawy o pomocy społecznej jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.**

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Do uprzejmej wiadomości:

Pani Jolanta Banach
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Gospodarki, Pracy
i Polityki Społecznej

projekt

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia .....

w sprawie standardów wymagań homologacyjnych i trybu homologacji systemów informatycznych

Na podstawie art. 23 ust. 3 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje oprogramowania objęte procedurami homologacji;
- 2) ogólny i szczegółowy zakres wymagań homologacyjnych;
- 3) sposób ogłaszania wymagań homologacyjnych;
- 4) warunki zgłaszania oprogramowania do homologacji;
- 5) przebieg procedury homologacji.

§ 2.

Ilekróć w rozporządzeniu mowa jest o:

- 1) Biuletynie Informacji Publicznej - rozumie się przez to podmiotową stronę Biuletynu Informacji Publicznej w rozumieniu ustawy z dnia .... o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr .... poz. ....), na której udostępnia się informacje publiczne, utworzone, utrzymywane i aktualizowane przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 2) homologacji – rozumie się przez to zespół czynności podejmowanych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w celu zapewnienia funkcjonowania oprogramowania wytwarzanego przez producentów poprzez weryfikację jego cech funkcjonalnych na zgodność z obowiązującą wymaganiami homologacyjnymi;
- 3) organie homologującym – rozumie się przez to jednostkę organizacyjną wskazaną przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 4) organizacjach pożytku publicznego – rozumie się przez to organizacje pozarządowe, w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. Nr 96, poz.873);

-----
¹⁾ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

- 5) okresie przejściowym – rozumie się przez to okres rozpoczynający się od dnia ogłoszenia wymagań homologacyjnych do dnia wskazanego w obwieszczeniu, w trakcie którego dopuszcza się użytkowanie oprogramowania zgodnego z wcześniejszą i aktualnie ogłoszoną wersją wymagań homologacyjnych;
- 6) procedurze homologacji – rozumie się przez to zespół czynności podejmowanych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia w celu weryfikacji zgodności oprogramowania z obowiązującymi wymaganiami homologacyjnymi;
- 7) producencie – rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej, (Dz. U. Nr .....) posiadającego wszelkie prawa autorskie do oprogramowania użytkowego;
- 8) świadectwie homologacji – rozumie się przez to potwierdzenie zgodności wytworzonego przez producenta oprogramowania z obowiązującą wersją wymagań homologacyjnych, sprawdzoną w procedurze homologacji;
- 9) terminie dostosowawczym – rozumie się przez to termin, do którego producenci wytworzonego, homologowanego oprogramowania są zobowiązani zgłosić oprogramowanie do procedury homologacji;
- 10) ustawie – rozumie się przez to ustawę dnia .....o pomocy społecznej;
- 11) wymaganiach homologacyjnych – rozumie się przez to opis szczegółowych warunków, które musi spełnić wytwarzane przez producenta oprogramowanie w celu uzyskania świadectwa homologacji.

§ 3.

1. Procedurą homologacji objęte jest oprogramowanie aplikacyjne wytwarzane przez producentów, wspomagające realizację zadań pomocy społecznej określonych w ustawie w odniesieniu do:

- 1) gminy;
- 2) powiatu;
- 3) samorządu województwa;
- 4) wojewody;
- 5) ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Procedura homologacji ma zastosowanie również do:

- 1) oprogramowania aplikacyjnego wytwarzanego przez producentów, wspomagającego zadania określone w ustawie i innych ustawach realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej wymienione w ustawie;
- 2) oprogramowania wytwarzanego przez producentów, wspomagającego realizację zadań powierzonych organizacjom pożytku publicznego przez podmioty wymienione w ust. 1.;

§ 4.

1. Ogólny zakres wymagań homologacyjnych obejmuje:

- 1) zakres zadań podmiotów, o których mowa w § 3, wspieranych przez oprogramowanie;
- 2) opis struktury i działania systemów informatycznych, o których mowa w art. 17 pkt 17, art. 18 pkt 14, art. 20 ust. 1 pkt 7, art. 22 pkt 12 ustawy;
- 3) standardy stosowane przez oprogramowanie;
- 4) normy spełniane przez oprogramowanie.

2. Szczegółowy zakres wymagań homologacyjnych obejmuje:

- 1) zakres i strukturę danych przetwarzanych przez oprogramowanie;

- 2) stosowane protokoły i zakres wymiany danych;
- 3) opis wymagań technicznych na sprzęt, i komunikacyjne, zastosowaną bazę danych;
- 4) określenie platformy sprzętowej będącej standardową instalacją dla przeprowadzenia testów homologacyjnych;
- 5) opis koniecznego poziomu niezawodności i wydajności oprogramowania;
- 6) opis niezbędnego poziomu bezpieczeństwa danych;
- 7) opis zasad obsługi sytuacji wyjątkowych;
- 8) opis wymagań na utrzymanie oprogramowania.

§ 5.

1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w prasie codziennej o zasięgu ogólnopolskim i na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej informacje o:

- 1) obowiązującej wersji wymagań homologacyjnych;
- 2) terminie dostosowawczym;
- 3) okresie przejściowym;
- 4) sposobie uzyskania szczegółowego opisu procedury homologacyjnej dokumentacji oraz dokumentacji wymagań homologacyjnych, a także ich cenę, jeżeli udostępnienie jej jest odpłatne;
- 5) warunkach dokonywania zgłoszeń przez producentów oprogramowania do procedury homologacji.

2. W ogłoszeniu, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza się również informacje o odpłatności za przeprowadzenie procedury homologacyjnej, w przypadku nie uzyskania świadectwa homologacji.

§ 6.

1. Każdy producent wytwarzanego oprogramowania ma prawo, w okresie obowiązywania wersji wymagań homologacyjnych, przedstawić do homologacji oprogramowanie, jeżeli:

- 1) spełnia wymogi formalne dotyczące producentów określone w ogłoszeniu, o którym mowa w § 5 ust. 1;
- 2) oprogramowanie wytwarzane przez producenta spełnia warunki określone w ogłoszonych wymaganiach homologacyjnych.

2. Producent wytworzonego oprogramowania, posiadającego świadectwo homologacji w wersji wcześniejszej niż aktualnie ogłoszona wersja wymagań homologacyjnych zgłasza dostosowane aplikacyjne oprogramowanie do procedury homologacji w terminie dostosowawczym.

3. W przypadku zaniechania obowiązku, o którym mowa w ust. 2, ważność świadectwa homologacyjnego wystawionego producentowi wytworzonego oprogramowania wygasa z upływem terminu dostosowawczego.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego podaje na stronach Biuletynu Informacji Publicznej informacje o wygaśnięciu świadectwa homologacji na oprogramowanie wydane producentowi wraz z uzasadnieniem, w przypadku o którym mowa w ust. 3.

§ 7.

1. Procedura homologacji zostaje wszczęta w momencie przyjęcia przez organ homologujący zgłoszenia przez producenta oprogramowania do homologacji.

2. Przyjmując zgłoszenie, organ homologujący wyznacza termin dostarczenia przez producenta określonej w wymaganiach homologacyjnych dokumentacji oprogramowania, w celu dokonania przeglądu na zgodność zakresu funkcjonalnego realizowanego przez oprogramowanie z wymaganiami homologacyjnymi.

3. Po przeprowadzeniu przeglądu, o którym mowa w ust. 2, organ homologujący sporządza raport o wyniku przeglądu, który niezwłocznie przekazuje producentowi. Producentowi w terminie 7 dni od otrzymania raportu przysługuje prawo zgłoszenia do organu homologującego umotywowanych zastrzeżeń do wniosków zawartych w raporcie.

4. Organ homologujący w oparciu o wnioski zawarte w raporcie wydaje postanowienie o dopuszczeniu do testu homologacyjnego oprogramowania, bądź o zakończeniu procedury homologacyjnej bez wydania świadectwa homologacji.

5. W postanowieniu o dopuszczeniu do testu homologacyjnego oprogramowania organ homologujący określa termin i miejsce instalacji oprogramowania do testu homologacyjnego.

6. Po przeprowadzeniu testu homologacyjnego sporządza się raport z przebiegu testów, który niezwłocznie przekazuje się producentowi. Producentowi w terminie 7 dni od otrzymania raportu przysługuje prawo zgłoszenia do organu homologującego umotywowanych zastrzeżeń do wniosków zawartych w raporcie.

7. Organ homologujący w oparciu o wnioski zawarte w raporcie, o którym mowa w ust. 6, wydaje postanowienie o wydaniu świadectwa homologacji albo o zakończeniu procedury homologacyjnej bez wydania świadectwa homologacji.

§ 8

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**Minister
Gospodarki, Pracy i Polityki
Społecznej**

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia jest wypełnieniem dyspozycji dla Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zawartej w art. 23 ust. 3 projektu ustawy z dnia .....

o pomocy społecznej (Dz. U. Nr..... poz. ....). Projekt określa standardy wymagań homologacyjnych i tryb homologacji oprogramowań użytkowych używanych w ramach systemu informatycznego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. Wszystkie ośrodki pomocy społecznej w ramach realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej projektu automatyzacji prac otrzymały sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie jednego producenta wyłonionego w drodze międzynarodowego przetargu. Aktualnie ok. 50% ośrodków pomocy społecznej używa tego oprogramowania. Dane pochodzące z systemu trafiają z ośrodków do urzędów wojewódzkich, gdzie scalone w zbiór wojewódzki są przekazywane do Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej aby można było stworzyć ogólnopolski zbiór danych o udzielonych świadczeniach. Część ośrodków pomocy społecznej używa jednak innego oprogramowania pochodzącego od producentów, którzy nie uwzględnili w swym produkcie wymagań charakterystycznych dla systemu. Dane pochodzące z różnych oprogramowań nie mogą być łączone w jeden zbiór wojewódzki oraz zbiór centralny. Dlatego zachodzi pilna potrzeba określenia standardów i wymagań homologacyjnych jednakowych dla oprogramowań użytkowych pochodzących od różnych producentów aby dane z nich pochodzące mogły być scalane w jeden zbiór zarówno wojewódzki jak i centralny.

Dlatego koniecznym jest określenie i ogłoszenie wymagań homologacyjnych dla systemu pomocy społecznej, wdrożenie procedury homologacji z określeniem zasad jej przebiegu. Projekt rozporządzenia reguluje powyższe kwestie.

Ocena skutków regulacji

1) Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora finansów publicznych

Brak istotnego wpływu. Projekt rozporządzenia nie rodzi innych skutków finansowych aniżeli te, które są uwzględniane w corocznych kosztach funkcjonowania systemu. W ciągu ostatnich lat jest to średnio ok. 10 mln rocznie z czego realizacja zadań określonych rozporządzeniem wynosi ok. 50 tys. zł rocznie.

2) wpływ regulacji na rynek pracy

Brak istotnego wpływu

3) wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Brak istotnego wpływu

4) wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Brak istotnego wpływu

Rozporządzenie
Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej¹⁾
z dnia.....
w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Na podstawie art. 46 ust. 5 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ..... , poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) standard podstawowych usług świadczonych przez domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- 2) tryb kierowania i przyjmowania do domów, o których mowa w pkt 1.

§ 2.

Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, zwany dalej „domem” zapewnia całodobowy, okresowy pobyt dla matek z małoletnimi dziećmi i dla kobiet w ciąży.

§ 3.

1. Dom zapewnia całodobowy, okresowy pobyt dla matek z małoletnimi dziećmi w liczbie do dziesięciu dorosłych osób.
2. Dla matek z małoletnimi dziećmi dom zapewnia samodzielne, odrębne pomieszczenia do pobytu dziennego i do spania.
3. Dla kobiet w ciąży dom zapewnia całodobowy, okresowy pobyt w liczbie do piętnastu osób.
4. Dla kobiet w ciąży, dom zapewnia samodzielne, odrębne pomieszczenia do pobytu dziennego i do spania maksymalnie dla trzech osób.

§ 4.

W domu znajdują się:

- 1) ogólnodostępne, co najmniej dwie łazienki;

---

¹⁾ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

- 2) ogólnodostępna kuchnia do sporządzania posiłków;
- 3) pomieszczenie do spędzania czasu i zabaw z dziećmi.

§ 5.

Skierowanie do domu wydaje, w imieniu starosty, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie.

§ 6.

1. Osoba posiadająca skierowanie zostaje niezwłocznie przyjęta do domu.
2. W razie szczególnego zagrożenia osoba może być umieszczona w domu bez skierowania. Skierowanie może być wydane w późniejszym czasie.
3. W razie braku miejsc, w domu prowadzonym przez powiat, w sytuacjach szczególnego zagrożenia, centrum pomocy rodzinie jest obowiązane wskazać miejsce w podobnym domu, położonym najbliżej miejsca stałego zamieszkania, w porozumieniu z centrum pomocy rodzinie właściwym dla miejsca położenia tego domu.

§ 7.

Okres pobytu w domu kończy się z dniem ustania przyczyn występujących przy skierowaniu do pobytu w domu.

§ 8.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia.

**MINISTER
GOSPODARKI, PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia jest wypełnieniem dyspozycji dla Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zawartej w art. 46 ust. 5 projektu ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej. Projekt określa podstawowe standardy usług w ośrodkach wsparcia - domach dla samotnych matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży. Ośrodki – domy te funkcjonują jako placówki prowadzone przez organy samorządu lub na ich zlecenie. Powinny jednak spełniać standardy podstawowych usług określone niniejszym rozporządzeniem, zapewniając jednak aktywność osób w nich przebywających. Proces kierowania powinien być sprawny i skuteczny ponieważ są to osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej. Projekt rozporządzenia określa te warunki.

Ocena skutków regulacji

- 1) Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora finansów publicznych
Brak istotnego wpływu. Istniejąca sieć tych placówek powinna odpowiadać stawianym wymaganiom.
- 2) Wpływ regulacji na rynek pracy
Brak istotnego wpływu
- 3) Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki
Brak istotnego wpływu
- 4) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów
Brak istotnego wpływu

Rozporządzenie
Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej¹
z dnia.....
w sprawie rodzinnych domów pomocy

Na podstawie art.51 ust. 3 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ..... , poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) standardy, rodzaj i zakres usług bytowych i opiekuńczych świadczonych przez rodzinny dom pomocy;
- 2) warunki kierowania do rodzinnego domu pomocy i odpłatności oraz nadzór nad rodzinnym domem pomocy.

§ 2.

Rodzaj i zakres usług opiekuńczych i bytowych określa § 3.

§ 3.

Osobom wymagającym z powodu wieku wsparcia, rodzinny dom pomocy świadczy przez całą dobę:

- 1) usługi opiekuńcze zapewniające:
  - a) udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
  - b) pielęgnację, w tym pielęgnację w czasie choroby,
  - c) opiekę higieniczną,
  - d) niezbędną pomoc w załatwianiu spraw osobistych,
  - e) kontakty z otoczeniem;
- 2) usługi bytowe zapewniające:
  - a) miejsce pobytu,
  - b) wyżywienie,
  - c) utrzymanie czystości.

§ 4.

1. Usługi opiekuńcze i bytowe są świadczone w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny prowadzącej rodzinny dom pomocy.
2. Sposób świadczenia usług, powinien uwzględniać stan zdrowia, sprawność fizyczną i intelektualną oraz indywidualne potrzeby i możliwości osoby przebywającej w rodzinnym domu pomocy, a także prawa człowieka, w tym w szczególności prawo do: godności, wolności, intymności, poczucia bezpieczeństwa.

§ 5.

1. Usługi opiekuńcze powinny zapewniać:
  - 1) pomoc w czynnościach życia codziennego, w miarę potrzeby pomoc w ubieraniu się, jedzeniu, myciu i kąpaniu;

---

¹ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej - zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

- 2) organizację czasu wolnego;
  - 3) pomoc w zakupie odzieży i obuwia;
  - 4) pielęgnację w chorobie oraz pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych.
2. Miejsce pobytu powinno spełniać następujące warunki:
- 1) budynek i jego otoczenie - bez barier architektonicznych;
  - 2) pokoje mieszkalne, w budynkach wielokondygnacyjnych bez wind, usytuowane na parterze;
  - 3) pokoje mieszkalne, nie więcej niż trzyosobowe, z tym że:
    - a) pokój jednoosobowy - nie mniejszy niż 9 m²,
    - b) pokój dwu i trzyosobowy - o powierzchni nie mniejszej niż po 6 m² na osobę,
    - c) pokoje mieszkalne wyposażone - w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła, szafkę nocną dla każdej osoby;
  - 4) rodzinny dom pomocy powinien posiadać:
    - a) pokój dziennego pobytu służący jako jadalnia,
    - b) pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia,
    - c) jedną łazienkę dla nie więcej niż pięciu osób i jedną toaletę dla nie więcej niż 4 osób, wyposażone w uchwyty ułatwiające osobom mniej sprawnym korzystanie z tych pomieszczeń.
3. W zakresie żywienia, należy zapewnić:
- 1) co najmniej 3 posiłki dziennie, w tym posiłki dietetyczne, zgodnie ze wskazaniem lekarza;
  - 2) przerwę między posiłkami nie krótszą niż 4 godziny, przy czym ostatni posiłek nie powinien być podawany wcześniej niż o godzinie 18⁰⁰;
  - 3) dostępność do drobnych posiłków i napoi między posiłkami;
  - 4) możliwość spożywania posiłków w pokoju mieszkalnym, w razie potrzeby karmienie.
4. W zakresie utrzymania czystości, należy zapewnić:
- 1) środki higieny osobistej, środki czystości, przybory toaletowe i inne przedmioty niezbędne do higieny osobistej;
  - 2) sprzątanie pomieszczeń w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz dziennie.

§ 6.

1. Osobę wymagającą całodobowych usług opiekuńczych i bytowych kieruje się do rodzinnego domu pomocy na jej wniosek złożony w ośrodku pomocy społecznej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej osoby.
2. Decyzję w sprawie skierowania do rodzinnego domu pomocy i odpłatności za pobyt wydaje kierownik ośrodka pomocy społecznej, o którym mowa w ust. 1, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (rodzinnego).

§ 7.

1. Pobyt w rodzinnym domu pomocy jest odpłatny w wysokości odpowiadającej poniesionym wydatkom, ustalonym w porozumieniu zawartym między gminą a osobą lub rodziną świadczącą usługi opiekuńcze i bytowe, o których mowa w § 2.
2. Odpłatność, o której mowa w ust. 1, ponosi osoba przebywająca w rodzinnym domu pomocy.
3. Przy ustalaniu odpłatności, o której mowa w ust. 1, stosuje się art. ....ustawy z dnia .... o pomocy społecznej.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik ośrodka pomocy społecznej może częściowo lub całkowicie zwolnić osobę przebywającą w rodzinnym domu pomocy z ponoszenia odpłatności, na jej wniosek.

§ 8.

1. Nadzór nad rodzinnym domem pomocy sprawuje kierownik ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na położenie rodzinnego domu pomocy przez przeprowadzenie kontroli, co najmniej raz na kwartał.
2. Kontrola, o której mowa w ust. 1, dotyczy w szczególności:
  - 1) zakresu i sposobu świadczenia usług opiekuńczych i bytowych;
  - 2) przestrzegania praw, o których mowa w § 4 ust. 2 oraz zapewnieni dostępności do informacji o tych prawach;
  - 3) współdziałania osoby prowadzącej rodzinny dom pomocy z osobą i jej rodziną lub opiekunem prawnym.
3. Kontrola zakresu i sposobu świadczenia usług, o której mowa w ust.2 pkt 1, polega na:
  - 1) przeprowadzeniu wizytacji w celu zapoznania się z warunkami świadczonych usług;
  - 2) zasięgnięciu opinii osób przebywających w rodzinnym domu pomocy oraz rodzin tych osób.
4. Po przeprowadzeniu kontroli sporządza się protokół zawierający określenie zakresu kontroli, wyniki kontroli oraz zalecenia pokontrolne i termin ich realizacji, a także ocenę wykonania zaleceń pokontrolnych wynikających z poprzedniej kontroli.
5. Protokół kontroli otrzymuje osoba lub rodzina prowadząca rodzinny dom pomocy oraz zarząd gminy.

§ 9.

Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2001 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy (Dz. U. Nr 127, poz. 1399).

§ 10.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER
GOSPODARKI, PRACY i POLITYKI
SPOŁECZNEJ**

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnych domów pomocy społecznej jest wykonaniem delegacji ustawowej zawartej w art. 51 ust. 3 ustawy, z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....).

Osoba starsza, jeśli wymaga pomocy udaje się do ośrodka pomocy społecznej, gdzie w zależności od jej konkretnej sytuacji i możliwości otrzymuje wsparcie finansowe, wsparcie w postaci usług Opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, a jeśli te usługi są nie wystarczające kieruje się ją do domu pomocy społecznej.

Forma usług opiekuńczych w postaci rodzinnego domu pomocy jest próbą budowania w systemie, ogniwa pośredniego pomiędzy usługą opiekuńczą świadczoną w miejscu zamieszkania a całodobową placówką specjalistycznego wsparcia jaką jest dom pomocy społecznej. Stąd potrzeba tworzenia zwłaszcza dla ludzi starych, którzy mają problemy z samodzielną egzystencją a nie wymagają jeszcze umieszczenia w domu pomocy społecznej, pośrednich form wsparcia, które będą świadczyć usługi bytowe i opiekuńcze na poziomie określonego standardu w rodzinnym domu pomocy.

Rodzinny dom pomocy społecznej ma ponadto dodatkowy walor, jest przeznaczony dla nie więcej niż 8 osób a więc możliwe jest tworzenie w nim warunków i atmosfery zbliżonej do naturalnej rodziny.

Projekt rozporządzenia określa, zgodnie z delegacją ustawową - standard, rodzaj i zakres usług bytowych i opiekuńczych rodzinnego domu, odpłatności i nadzoru nad rodzinnymi domami.

Zgodnie z projektem rozporządzenia rodzinny dom pomocy świadczy całodobowe usługi bytowe i opiekuńcze dla ludzi starych, uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości tych osób.

Rodzinny dom pomocy usytuowany jest na poziomie gminy, która dokonuje wyboru partnerów, którym zleca to zadanie oraz ustala poziom jego finansowania.

Do zakresu usług bytowych świadczonych przez rodzinny dom należy zapewnienie miejsca pobytu, wyżywienia, oraz utrzymanie czystości. Natomiast do usług opiekuńczych zliczone zostały działania związane z udzieleniem pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnację i niezbędną pomoc w załatwianiu spraw osobistych.

W rozporządzeniu określono również wymogi odnoszące się do budynku, który może pełnić funkcję rodzinnego domu pomocy oraz warunków jakie muszą zostać zapewnione jego mieszkańcom w zakresie warunków sanitarnych, organizacji wyżywienia a także wyposażenia pokoi mieszkalnych.

Ośrodek pomocy społecznej ze względu na położenie rodzinnego domu pomocy sprawuje nadzór nad świadczonymi usługami. Osoby ubiegające się o umieszczenie w tego rodzaju placówce będą zobowiązane do złożenia pisemnego wniosku o umieszczenie i wyrażenia zgody na ponoszenie opłaty za pobyt przez tą osobę lub jej rodzinę - ustalonej przez gminę. Jeśli opłata nie będzie pokrywała kosztu pobytu pozostałą część kosztu ponosi gmina, na której spoczywa obowiązek zapewnienia usług osobom ich potrzebującym z terenu własnej gminy.

Rodzinny dom pomocy ogranicza zakres świadczonych usług w stosunku do domu pomocy społecznej co wskazuje, iż będzie to znacznie tańsza forma świadczonych usług jak dom pomocy.

Rodzinny dom nie będzie zatrudniał tak jak to ma miejsce w domu pomocy społecznej wysokokwalifikowanego personelu, co również wskazuje, że koszt utrzymania osoby w tej placówce będzie znacznie nie niższy.

Tworzenie rodzinnych domów pomocy ma również być alternatywną formą pomocy dla ludzi starych, którzy nie chcą opuszczać swojego miejsca zamieszkania przenosząc się do odległego domu pomocy społecznej.

Rodzinny dom pomocy społecznej jest nową formą całodobowej usługi opiekuńczej, realizowanej w ramach zadań własnych gminy, która dokonuje wyboru rodzaju świadczeń z punktu widzenia efektywności i kosztów.

Tak więc wprowadzenie w życie rozporządzenia nie rodzi dodatkowych skutków finansowych.

Ocena skutków regulacji

Podmioty na które oddziałuje regulacja.

- jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego,
- osoby fizyczne pracujące na własny rachunek.

Obszary, na które oddziałuje regulacja

- wpływ regulacji na dochody i wydatki sektora finansów publicznych
brak istotnego wpływu, domy te mogą powstawać w ramach zadań własnych gminy jako zlecenie ich wykonania dla podmiotów niepublicznych lub osób fizycznych.
- wpływ regulacji na rynek pracy
brak istotnego wpływu,
- wpływ regulacji na konkurencyjność
brak istotnego wpływu, placówki te będą dopiero powstawały i jak należy sądzić w ograniczonej liczbie,
- wpływ regulacji na warunki życia społecznego i gospodarczego w regionach
brak istotnego wpływu.

Rozporządzenie
Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej ¹⁾
z dnia.....
w sprawie domów pomocy społecznej

Na podstawie art. 56 ust. 7 pkt 1 i 4 ustawy z dnia .....2003 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób funkcjonowania określonych typów domów pomocy społecznej, zwanych dalej „domami”;
- 2) standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy;
- 3) tryb kierowania i przyjmowania do domu osób ubiegających się o przyjęcie do domu.

Rozdział 2

Sposób funkcjonowania domów pomocy społecznej

§ 2. 1. Strukturę organizacyjną i szczegółowy zakres zadań domu określa opracowany przez dyrektora domu regulamin organizacyjny, przyjęty przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku gdy prowadzącym dom jest podmiot niepubliczny, regulamin organizacyjny ustala ten podmiot. W regulaminie organizacyjnym określa się nazwę, siedzibę, typ domu, organizację i szczegółowe zasady działania.

2. Organizacja domu, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia przestrzeganie w szczególności wolności, intymności, godności i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu biorąc pod uwagę stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

§ 3. 1. Zakres usług świadczonych przez dom zgodnie ze standardem obowiązujących podstawowych usług, zwanym dalej „standardem usług”, uwzględnia indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne mieszkańca domu.

---

¹ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

2. W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca domu oraz zakresu usług, o których mowa w ust. 1, dom organizuje zespoły terapeutyczno-opiekuńcze składające się w szczególności z pracowników domu, którzy bezpośrednio pracują z mieszkańcami.

3. Do zadań zespołów, o których mowa w ust. 2, należy w szczególności opracowanie indywidualnych planów wspierania mieszkańców oraz wspólna z mieszkańcem domu ich realizacja.

§ 4. Dom może świadczyć usługi pielęgnacyjne na rzecz społeczności lokalnej, szczególnie dla osób oczekujących na miejsce w tym domu, gdy jest to możliwe ze względu na jego usytuowanie.

§ 5. 1. Przed przyjęciem osoby do domu pracownik socjalny tego domu ustala aktualną sytuację socjalno-bytową osoby w jej miejscu zamieszkania lub pobytu.

2. Osobie, o której mowa w ust. 1, pracownik socjalny udziela informacji o zasadach pobytu i sposobie funkcjonowania domu.

§ 6. 1. Ustalenia, o których mowa w § 5 ust. 1, stanowią podstawę planu działań zmierzających do adaptacji mieszkańca do warunków domu.

2. Mieszkaniec domu korzysta z usług, których zakres i rodzaj wynika z indywidualnego planu wspierania mieszkańca, opracowanego z jego udziałem, jeżeli udział ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia mieszkańca.

3. Działania wynikające z indywidualnego planu wspierania mieszkańca koordynuje pracownik domu, zwany "pracownikiem pierwszego kontaktu", wskazany przez mieszkańca domu, jeżeli wybór ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia mieszkańca i organizację pracy domu. Pracownicy pierwszego kontaktu działają w ramach zespołów terapeutyczno-opiekuńczych.

Rozdział 3

Standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy pomocy społecznej

§ 7. Dom świadczy usługi:

1) w zakresie potrzeb bytowych, zapewniając:

- a) miejsce zamieszkania,
- b) wyżywienie,
- c) odzież i obuwie,
- d) utrzymanie czystości;

2) opiekuńcze, polegające na:

- a) udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
- b) pielęgnacji,

c) niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych;

3) wspomagające, polegające na:

a) umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej,

b) podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców,

c) umożliwieniu zaspokojenia potrzeb religijnych i kulturalnych,

d) zapewnieniu warunków do rozwoju samorządności mieszkańców,

e) stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i środowiskiem,

f) działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca, w miarę jego możliwości,

g) pomocy usamodzielniającemu się mieszkańcowi w umożliwieniu podjęcia pracy, szczególnie mającej charakter terapeutyczny,

h) zapewnieniu bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych,

i) pokryciu, w miarę możliwości, mieszkańcowi nie posiadającemu własnego dochodu, wydatków na niezbędne przedmioty osobistego użytku, w kwocie nie przekraczającej 30% zasiłku stałego, o którym mowa w art. 36 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia .... o pomocy społecznej,

j) zapewnieniu przestrzegania praw mieszkańców oraz dostępności do informacji o tych prawach,

k) sprawnym załatwianiu skarg i wniosków mieszkańców;

4) w zakresie potrzeb edukacyjnych, zapewniające dzieciom:

a) pobieranie nauki,

b) uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjnych,

c) uczenie i wychowanie przez doświadczenie życiowe.

§ 8. 1. W zakresie usług bytowych, dom powinien spełniać następujące warunki:

1) budynek i jego otoczenie powinny być bez barier architektonicznych;

2) w budynkach wielokondygnacyjnych powinna być winda dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych;

3) budynek powinien być wyposażony w system przyzywowo-alarmowy i system alarmowo-przeciwpożarowy;

4) liczba miejsc w nowo projektowanych domach nie powinna być większa niż 100.

2. W domu powinny znajdować się następujące pomieszczenia:

1) pokoje mieszkalne jednoosobowe i wieloosobowe;

2) pokoje dziennego pobytu;

3) jadalnia;

4) gabinet zabiegowo-pielęgniarski;

5) pomieszczenia do terapii i rehabilitacji;

6) kuchenka pomocnicza;

- 7) pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia;
- 8) palarnia;
- 9) pokój gościnny;
- 10) kaplica.

3. Pokój mieszkalny powinien spełniać następujące warunki:

- 1) jednoosobowy powinien mieć powierzchnię nie mniejszą niż 9 m²;
- 2) wieloosobowy powinien mieć powierzchnię nie mniejszą niż 6 m² na osobę:
  - a) w przypadku osób poruszających się samodzielnie - powinien być przeznaczony dla nie więcej niż trzech osób,
  - b) w przypadku osób nie opuszczających łóżka - powinien być przeznaczony dla nie więcej niż czterech osób;
- 3) powinien być wyposażony w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła, szafkę nocną dla każdego mieszkańca oraz odpowiednią liczbę wyprawdzeń elektrycznych.

4. Dom powinien zapewniać następujące warunki sanitarne:

- 1) liczba łazienek powinna zapewnić możliwość korzystania z nich przez nie więcej niż pięć osób, a w przypadku toalet - przez nie więcej niż cztery osoby;
- 2) pomieszczenia, o których mowa w pkt 1, powinny być przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 3) w nowo projektowanych domach na pokój powinna przypadać jedna toaleta oraz łazienka zapewniająca możliwość korzystania z wanny lub prysznicza.

5. Wyżywienie i organizacja posiłków powinny spełniać następujące warunki:

- 1) osobom dorosłym zapewnia się 3 posiłki dziennie, a dzieciom i młodzieży - 4 posiłki;
- 2) możliwość wyboru zestawu posiłków lub otrzymania posiłku dodatkowego oraz dietetycznego, zgodnie ze wskazaniem lekarza;
- 3) dla każdego z posiłków czas wydawania wynosi 2 godziny, z tym że ostatni posiłek nie powinien być podany wcześniej niż o godz. 18⁰⁰;
- 4) podstawowe produkty żywnościowe oraz napoje powinny być dostępne przez całą dobę;
- 5) mieszkaniec może spożywać posiłki w pokoju mieszkalnym;
- 6) w razie potrzeby mieszkaniec powinien być karmiony.

6. Mieszkaniec powinien mieć stale zapewnione odzież i obuwie odpowiedniego rozmiaru, dostosowane do pory roku, utrzymane w czystości i wymieniane w razie potrzeby:

- 1) odzież całodzienną - co najmniej dwa zestawy;
- 2) odzież zewnętrzną (płaszcz, kurtki) - co najmniej jeden zestaw;
- 3) bieliznę dzienną - co najmniej 4 komplety;
- 4) bieliznę nocną - co najmniej 2 komplety;
- 5) co najmniej jedną parę obuwia oraz pantofle domowe.

7. Mieszkaniec powinien otrzymać pomoc w utrzymaniu higieny osobistej oraz mieć zapewnione osobiste środki czystości, przybory toaletowe i inne przedmioty niezbędne do higieny osobistej:

- 1) w miarę potrzeby: mydło, pastę i szczoteczkę do mycia zębów oraz środki piorące, dla mężczyzny - przybory do golenia;
- 2) ręczniki (dwie sztuki), zmieniane w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie;
- 3) pościel, zmieniana w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie.

8. Pomieszczenia mieszkalne domu powinny być sprzątane w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz dziennie.

§ 9. 1. W zakresie usług opiekuńczych i wspomagające dom zapewnia:

- 1) organizację terapii zajęciowej w warsztatach terapii zajęciowej lub w pracowniach terapii;
- 2) możliwość korzystania przez mieszkańców z biblioteki lub punktu bibliotecznego oraz prasy codziennej, a także możliwość zapoznania się z przepisami prawnymi dotyczącymi domów pomocy społecznej;
- 3) organizację świąt, uroczystości okazjonalnych oraz umożliwia udział w imprezach kulturalnych i turystycznych;
- 4) możliwość kontaktu z kapłanem i udział w praktykach religijnych zgodnie z wyznaniem mieszkańca;
- 5) regularny kontakt z dyrektorem domu w określonych dniach tygodnia i godzinach, podanych do wiadomości w dostępnym miejscu;
- 6) sprawienie pogrzebu zgodnie z wyznaniem zmarłego mieszkańca domu.

2. Warunki realizacji usług opiekuńczych i wspomagających są następujące:

- 1) na stu mieszkańców domu powinno być zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych, jeden psycholog i jeden pracownik kulturalno-oświatowy;
- 2) wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, na jednego mieszkańca domu zależny jest od typu domu i wynosi:
  - a) nie mniej niż 0,7 w domach dla osób przewlekle chorych, przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie,
  - b) od 0,4 do 0,7 w domach dla osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych fizycznie;
- 3) liczba pracowników domu zatrudnionych w poszczególnych porach doby dostosowana jest do potrzeb mieszkańców;
- 4) pracownicy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego uczestniczą co najmniej raz na dwa lata w organizowanych przez dyrektora domu szkoleniach na temat praw mieszkańca oraz kierunków prowadzonej terapii, a także metod pracy z mieszkańcami.

Rozdział 4

Tryb kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu

§ 10. 1. Do domu kieruje się na podstawie:

1) pisemnego wniosku osoby ubiegającej się o skierowanie do domu, zwanej dalej „osobą ubiegającą się”, złożonego do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania lub pobytu, za zgodą osoby ubiegającej się lub jej przedstawiciela ustawowego wniosek może zgłosić inna osoby fizyczna lub prawna, powiatowe centrum pomocy rodzinie lub ośrodek pomocy społecznej;

2) wywiadu środowiskowego (rodzinnego) przeprowadzonego przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, zawierającego w szczególności pisemne stwierdzenie braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania przez rodzinę i gminę;

3) wniosku osoby niepełnosprawnej intelektualnie przebywającej w domu, która ukończyła 30 lat, lub jej opiekuna prawnego;

4) decyzji o przyznaniu zasiłku stałego lub renty socjalnej; do decyzji dołącza się zgodę osoby ubiegającej się, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego na ponoszenie opłaty za pobyt w domu oraz zgodę na potrącanie opłaty przez ośrodek pomocy społecznej z zasiłku stałego, zasiłku wyrównawczego lub renty socjalnej, w przypadku skierowania do domu ponadlokalnego;

5) decyzji organu emerytalno-rentowego ustalającego wysokość renty lub emerytury; do decyzji załącza się zgodę osoby ubiegającej się na ponoszenie opłaty oraz na jej potrącanie przez właściwy organ emerytalno-rentowy ze świadczenia emerytalnego lub rentowego, zgodnie z odrębnymi przepisami;

6) oświadczenia o wysokości dochodu osoby ubiegającej się, rodziny zobowiązanej do ponoszenia opłaty, dochodu dziecka, w przypadku gdy opłatę ponosić będzie opiekun prawny;

7) zaświadczenia, o którym mowa w art. 22 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950, z 1998 r. Nr 37, poz. 204, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1 118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360 i Nr 77, poz. 862 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136).

2. W przypadku gdy do domu kieruje się osobę na podstawie orzeczenia sądu, wydanie decyzji o skierowaniu do domu nie wymaga przedłożenia dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 2-7. Dokumenty te powinny zostać skompletowane w terminie trzech miesięcy od daty wydania decyzji o skierowaniu do domu.

3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 i 2, kompletuje ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1. W przypadku gdy osobę ubiegającą się kieruje się do domu o zasięgu ponadgminnym, dokumenty te ośrodek przekazuje do właściwego ze względu na siedzibę domu powiatowego centrum pomocy rodzinie.

4. Decyzję o skierowaniu lub odmowie skierowania do domu:

1) prowadzonego przez powiat lub na jego zlecenie - wydaje starosta lub z jego upoważnienia kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie,

2) prowadzonego przez gminę lub na jej zlecenie - wydaje prezydent, burmistrz, wójt lub z upoważnienia rady gminy - kierownik ośrodka pomocy społecznej,

właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się.

§ 11. 1. Dyrektor domu zawiadamia pisemnie osobę ubiegającą się o terminie przyjęcia do domu.

2. O przyjęciu do domu osoby skierowanej dyrektor domu zawiadamia niezwłocznie zarząd jednostki samorządu terytorialnego lub podmiot prowadzący dom.

§ 12. Osoba ubiegająca się jest kierowana do domu na czas nieokreślony, chyba że wystąpi ona lub jej przedstawiciel ustawowy, opiekun prawny z wnioskiem o pobyt w domu na czas określony.

§ 13. W nagłych przypadkach, wynikających ze zdarzeń losowych, skierowanie do domu może nastąpić poza kolejnością oraz bez przedłożenia dokumentów, o których mowa w § 10 ust. 1. Dokumenty te powinny zostać skompletowane przez ośrodek pomocy społecznej w terminie trzech miesięcy od dnia przyjęcia tej osoby do domu.

§ 14. Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 września 2000 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 82, poz. 929).

Rozdział 5

Przepis końcowy

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister

Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia jest wykonaniem delegacji ustawowej art. 56 ust. 7 pkt 1 i 4 ustawy z dnia..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....).

Rozporządzenia określa sposób funkcjonowania domów pomocy społecznej, standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy oraz tryb kierowania i przyjmowania do domu osób ubiegających się o przyjęcie do domu.

W rozporządzeniu przyjęto, organizację domu opartą o zaspokojenie indywidualnych potrzeb mieszkańców opartą o przestrzeganie podstawowych wartości: godności, intymności, prawa dokonywania wyboru, poczucia bezpieczeństwa.

Jednym z podstawowych celów określenia poziomu usług jest racjonalizacja wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na zorganizowanie wsparcia dla osób, "które w razie niemożności zapewnienia usług opiekuńczych przez rodzinę i gminę a wymagają całodobowej opieki mogą ubiegać się o skierowanie do domu pomocy społecznej", oraz poprawa jakości usług oferowanych przez domy pomocy społecznej a także rozszerzenie zakresu tych usług dla osób niepełnosprawnych, uspołecznienie i upodmiotowienie dostępu do rozdziału środków dla różnych podmiotów organizujących wsparcie całodobowe dla osób niepełnosprawnych doprowadzając do stworzenia rynku miejsc w domach pomocy społecznej oferującego usługi na wyższym poziomie przy niższym poziomie kosztów a przede wszystkim wyrówna poziom usług w domach pomocy społecznej na terenie całego kraju. Konieczne jest również wzięcie pod uwagę takich elementów jak zaangażowanie wszystkich pracowników w procesy planowania i realizacji zadań czyniąc ich w ten sposób odpowiedzialnymi za osiągnięte efekty. Taki sposób podejścia ma za zadanie zminimalizowanie negatywnego nastawienia na zmiany ze strony osób, które będą uczestniczyły w procesie ich wdrażania.

Rozporządzenie określa sposób kierowania do domu pomocy społecznej oraz niezbędne dokumenty jakie należy skompletować przed wydaniem decyzji o umieszczeniu w domu pomocy społecznej o odpowiednim typie.

R O Z P O R Z A D Z E N I E
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ ¹⁾

z dnia .....
w sprawie rodzin zastępczych

Na podstawie art. 76 ust. 10 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) sposób współdziałania powiatowego centrum pomocy rodzinie z rodzinami zastępczymi;
- 2) tryb przygotowywania do pełnienia funkcji i szkolenia rodzin zastępczych ze szczególnym uwzględnieniem zawodowych rodzin zastępczych;
- 3) zakres programowy szkolenia rodzin zastępczych, w tym zakres programowy dla zawodowych rodzin zastępczych oraz tryb zatwierdzenia programów szkolenia rodzin zastępczych;
- 4) wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania pomocy pieniężnej, o której mowa w pkt 5 i 6;
- 5) szczegółowe warunki określenia pomocy pieniężnej na pokrycie częściowych kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w tym także przebywającego poza rodziną zastępczą;
- 6) szczegółowe warunki wynagradzania zawodowych rodzin zastępczych;
- 7) warunki i szczegółową wysokość odpłatności rodziców za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych.

§ 2.

Rodzina zastępcza informuje powiatowe centrum pomocy rodzinie, zwane dalej „centrum pomocy”, o istotnych sprawach dotyczących dziecka, w szczególności o:

- 1) stanie jego zdrowia;
- 2) postępach w nauce;
- 3) trudnościach wychowawczych, w tym o samowolnym oddaleniu się dziecka z rodziny zastępczej trwającym dłużej niż 24 godziny;

---

1) Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

- 4) trudnościach w sprawowaniu opieki nad dzieckiem;
- 5) przerwie w sprawowaniu osobistej opieki nad dzieckiem w przypadkach, jeżeli przerwa trwa dłużej niż jeden miesiąc oraz o osobie lub instytucji, która w tym czasie sprawuje opiekę nad dzieckiem.

§ 3.

1. Centrum pomocy współpracuje z rodziną zastępczą, w szczególności w celu unormowania sytuacji życiowej dziecka.
2. Centrum pomocy udziela rodzinie zastępczej pomocy w rozwiązywaniu zgłaszanych przez tę rodzinę problemów, w tym w szczególności wynikających z opieki nad dzieckiem o specyficznych potrzebach.

§ 4.

Centrum pomocy dokonuje oceny sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej co najmniej raz w roku, na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

§ 5.

1. Centrum pomocy przygotowuje rodzinę zastępczą na przyjęcie dziecka przez:
  - 1) udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej oraz zapewnienie, w miarę potrzeby, kontaktu z dzieckiem przed umieszczeniem go w tej rodzinie;
  - 2) udzielenie informacji o specyficznych potrzebach dziecka, w tym o orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczeniu o potrzebie udziału w zajęciach rewalidacyjno – wychowawczych oraz konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno – wychowawczą lub resocjalizacyjną.
2. Rodzinie zastępczej udziela się, w przypadkach tego wymagających, informacji o konieczności uzyskania porady w poradni psychologiczno – pedagogicznej lub w innej poradni specjalistycznej.

§ 6.

1. Centrum pomocy, przygotowując kandydatów do pełnienia funkcji niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej bierze pod uwagę:
  - 1) warunki mieszkaniowe tej rodziny;
  - 2) ich predyspozycje psychofizyczne do pełnienia funkcji w zależności od typu rodziny zastępczej;
  - 3) układy rodzinne i sąsiedzkie tej rodziny.
2. W przypadku niespokrewnionych zawodowych specjalistycznych rodzin zastępczych kandydaci do pełnienia tej funkcji powinni legitymować się odpowiednią wiedzą i umiejętnościami przydatnymi w opiece nad dziećmi o szczególnych potrzebach.

§ 7.

1. Centrum pomocy organizuje szkolenie rodzin zastępczych.
2. W przypadku, gdy szkolenie jest organizowane na zlecenie centrum pomocy przez ośrodek adopcyjno-opiekuńczy lub inny podmiot, centrum pomocy kieruje rodziny zastępcze na to szkolenie.

§ 8.

1. Szkolenia dla niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych powinny być organizowane oddzielnie.
2. Szkolenie powinno uwzględniać zarówno w wymiarze godzin jak i w doborze problematyki oraz metod szkolenia specyfikę zadań opiekuńczo-wychowawczych dla poszczególnych typów niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych.

§ 9.

1. Zakres programowy szkolenia niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych obejmuje:
  - 1) elementy prawa rodzinnego dotyczące praw dziecka;
  - 2) wybrane elementy pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej, z uwzględnieniem problemów dotyczących rozwoju dziecka wychowywanego poza rodziną naturalną i wpływu sytuacji kryzysowych, w tym występowania przemocy w rodzinie, na zachowanie i rozwój dziecka;
  - 3) wiedzę i umiejętności rozpoznania oraz oceny sytuacji rodzinnej dziecka;
  - 4) doskonalenie umiejętności opiekuńczych, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stwarzających trudności wychowawcze oraz pokonywania trudności związanych z kompensacją opóźnień rozwojowych dziecka;
  - 5) podstawową wiedzę o uzależnieniach i ich wpływie na dziecko i rodzinę;
  - 6) zagadnienia organizacji opieki nad dzieckiem i możliwości uzyskania wsparcia w wychowywaniu dzieci;
  - 7) zasady finansowania rodzin zastępczych;
  - 8) informacje o zadaniach i kompetencjach centrum pomocy w sprawach dotyczących rodzin zastępczych oraz o możliwości udzielania wsparcia w wychowaniu dziecka przez centrum pomocy lub przez wyspecjalizowane placówki.
2. Zakres programowy szkolenia niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych jest poszerzony o zagadnienia związane ze specyficznymi potrzebami dzieci przyjmowanych do tych rodzin.
3. Zakres programowy szkolenia niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego obejmuje ponadto zagadnienia dotyczące adaptacji do nowej sytuacji, a także sposobu przygotowania dziecka i rodziny zastępczej do krótkiego pobytu dziecka w tej rodzinie.

§ 10.

1. Podmiot ubiegający się o zatwierdzenie programu szkolenia dla rodzin zastępczych składa wnioski o zatwierdzenie tego programu do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
2. Wniosek zawiera:
  - 1) nazwę i określenie typu podmiotu ubiegającego się o zatwierdzenie programu;
  - 2) informacje o dotychczasowej działalności podmiotu ubiegającego się o zatwierdzenie programu, posiadanym doświadczeniu w pracy z rodzinami zastępczymi oraz w zakresie prowadzonych szkoleń.
3. Do wniosku dołącza się program określający szczegółowe cele szkolenia, czas przeznaczony na realizację poszczególnych tematów oraz metody szkolenia, a także wykaz wykładowców prowadzących szkolenie z określeniem ich kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego.

§ 11.

1. Wysokość pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 76 ust. 4 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”, na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, wynosi miesięcznie:
  - 1) w przypadku dziecka w wieku do 7 lat – 60% kwoty, o której mowa w art. 75 ust. 2 ustawy, zwanej dalej „podstawą”;
  - 2) w przypadku dziecka w wieku do 7 lat, otrzymującego zasiłek pielęgnacyjny – 80% podstawy;
  - 3) w przypadku dziecka w wieku od 7 do 18 lat, otrzymującego zasiłek pielęgnacyjny – 60% podstawy;
  - 4) w przypadku dziecka w wieku od 7 do 18 lat, umieszczonego w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. Nr 35, poz. 228, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1995 r. Nr 89, poz. 443, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 50, poz. 580 i Nr 91, poz. 1010) – 60% podstawy;
  - 5) w przypadku dziecka w wieku od 7 do 18 lat, otrzymującego zasiłek pielęgnacyjny i umieszczonego w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy, o której mowa w pkt. 4 – 80% podstawy.
2. Jeżeli dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej posiada dochód, o którym mowa w art. 6 pkt 2 ustawy, kwotę pomocy pieniężnej ustaloną na podstawie ust. 1 pomniejsza się o kwotę odpowiadającą 50% dochodu dziecka, z tym że wysokość pomocy pieniężnej nie może być niższa niż 20% podstawy.

§ 12.

1. Starosta może przyznać rodzinie zastępczej jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka w wysokości do 150% podstawy.

2. W przypadku gdy na skutek zdarzenia losowego dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej wymaga dodatkowej pomocy, starosta może przyznać rodzinie zastępczej na częściowe pokrycie skutków tego zdarzenia:
  - 1) jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości do 50% podstawy albo okresowe świadczenie pieniężne w wysokości do 50% podstawy wypłacane przez okres trwania bezpośrednich skutków tego zdarzenia;
  - 2) pomoc w formie rzeczowej o wartości do 50% podstawy.

§ 13.

1. Pomocy pieniężnej, o której mowa w § 11, oraz pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 76 ust.3 ustawy, udziela się za okres pobytu dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, rodzinie zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem oraz niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej rodzinie zastępczej, począwszy od dnia w którym dziecko zostało faktycznie umieszczone w tej rodzinie w wykonaniu orzeczenia sądu.
2. Pomoc pieniężną wypłaca się do 10 dnia miesiąca kalendarzowego. Za pierwszy miesiąc pobytu dziecka w rodzinie zastępczej pomoc pieniężną wypłaca się w terminie 5 dni od dnia wydania decyzji przyznającej tę pomoc.

§ 14.

1. Pomocy pieniężnej, o której mowa w § 11, oraz pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 76 ust. 3 ustawy, udziela się za okres pobytu dziecka w niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, począwszy od dnia, w którym dziecko zostało faktycznie umieszczone w tej rodzinie.
2. Za pierwszy miesiąc pobytu dziecka w niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego pomoc pieniężną wypłaca się w terminie 5 dni od dnia wydania decyzji przyznającej tę pomoc.
3. W przypadku gdy dziecko przebywało w niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego mniej niż 5 dni, pomoc pieniężną wypłaca się do ostatniego dnia miesiąca, w którym dziecko opuściło tę rodzinę.

§ 15.

1. W okresie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej lub w domu pomocy społecznej rodzinie zastępczej pomocy pieniężnej udziela się w wysokości 20% pomocy pieniężnej ustalonej na podstawie § 11 albo art. 76 ust. 3 ustawy.
2. W okresie pobytu dziecka w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym lub w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej, która nie

ponosi kosztów pobytu dziecka w ośrodku, pomocy pieniężnej udziela się w wysokości 20% pomocy pieniężnej ustalonej na podstawie § 11 albo art. 76 ust. 3 ustawy.

§ 16.

Osoba pełniąca funkcję niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej wielodzietnej lub specjalistycznej rodziny zastępczej otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości do 120% podstawy, nie mniej jednak niż w wysokości minimalnego wynagrodzenia.

§ 17.

1. Niespokrewniona z dzieckiem zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego w okresie pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka otrzymuje miesięcznie wynagrodzenie w wysokości do 80% podstawy, nie mniej niż w wysokości minimalnego wynagrodzenia.
2. Niespokrewniona z dzieckiem zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego z dniem przyjęcia pierwszego dziecka otrzymuje miesięcznie wynagrodzenie w wysokości do 120% podstawy, nie mniej niż w wysokości minimalnego wynagrodzenia.
3. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 2, zwiększa się o 20% podstawy, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w § 11.
4. Starosta może, za zgodą niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, rozliczać zwiększenie wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3, w okresach trzymiesięcznych.

§ 18.

1. Rodzice dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej ponoszą odpłatność za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej do wysokości miesięcznej pomocy pieniężnej, o której mowa w § 11 oraz art. 76 ust. 3 ustawy, udzielanej na dziecko.
2. W przypadku gdy jedno z rodziców płaci alimenty na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, drugie z rodziców ponosi odpłatność do wysokości udzielanej na dziecko miesięcznej pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 1.
3. W przypadku gdy jedno z rodziców nie żyje i dziecko otrzymuje z tego tytułu rentę rodzinną, drugie z rodziców ponosi odpłatność do wysokości udzielanej na dziecko miesięcznej pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 1.
4. W przypadku gdy jedno z rodziców nie żyje a dziecko nie otrzymuje z tego tytułu renty rodzinnej, drugie z rodziców ponosi odpłatność do wysokości odpowiadającej połowie wysokości udzielanej na dziecko miesięcznej pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 1.

5. Rodzice, którzy płacą alimenty na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, nie ponoszą odpłatności, o której mowa w ust. 1.

§ 19.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER
GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 76 ust 10 ustawy z dnia..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....) nastąpiła konieczność wydania rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzin zastępczych.

Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzin zastępczych reguluje:

- 1) sposób współdziałania powiatowego centrum pomocy rodzinie z rodzinami zastępczymi;
- 2) tryb przygotowywania do pełnienia funkcji i szkolenia rodzin zastępczych ze szczególnym uwzględnieniem zawodowych rodzin zastępczych;
- 3) zakres programowy szkolenia rodzin zastępczych, w tym zakres programowy dla zawodowych rodzin zastępczych oraz tryb zatwierdzenia programów szkolenia rodzin zastępczych;
- 4) wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 5 i 6;
- 5) szczegółowe warunki określenia pomocy pieniężnej na pokrycie częściowych kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w tym także przebywającego poza rodziną zastępczą;
- 6) szczegółowe warunki wynagradzania zawodowych rodzin zastępczych;
- 7) warunki i szczegółową wysokość odpłatności rodziców za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych.

Rozporządzenie wprowadza możliwość fakultatywnego wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych. Starosta jako organ zawierający umowę zlecenia z rodziną zastępczą pełniącą zadania zawodowej rodziny zastępczej dzięki zapisom rozporządzenia posiada dowolność w określeniu wysokości wynagrodzenia. W rozporządzeniu określona została dolna granica wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych w wysokości minimalnego wynagrodzenia.

Ocena przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych.

1. Podmioty objęte rozporządzeniem:

Regulacje zawarte w projekcie rozporządzenia dotyczyć będą rodzin zastępczych.

2. Wpływ rozporządzenia m.in. na finanse publiczne, rynek pracy, konkurencyjność i rozwój regionalny:

Przyjęcie projektu rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Rozporządzenie określa sposób finansowania nowych form rodzin zastępczych, które zostały wprowadzone poprzez zapisy ustawy o pomocy społecznej, jednak wprowadza dowolność dla samorządów powiatowych co do określenia wysokości wynagrodzenia z tytułu opieki i wychowania dzieci umieszczonych w tych rodzinach. Ewentualne zwiększenie środków przeznaczonych dla rodzin zastępczych będzie należało do właściwości starosty i zabezpieczenie ich ze środków własnych powiatu.

Zmiany rozporządzenia wynikają z konieczności uregulowań kwestii, które nie były dotąd materialem rozporządzenia.

Wprowadzenie w życie przedmiotowego rozporządzenia może wpłynąć korzystnie na rynek pracy, nie będzie miało wpływu na konkurencyjność i rozwój regionalny.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej ¹⁾

z dnia

w sprawie określenia minimalnych stawek na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej

Na podstawie art. 83 ust.7 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ..... poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa następujące minimalne stawki na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej:

1) miesięczne:

a) zryczałtowaną kwotę na utrzymanie dziecka,

b) na utrzymanie lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego, w których mieści się placówka rodzinna,

c) na usługi telekomunikacyjne,

2) roczne:

a) na bieżące naprawy, remonty oraz wyposażenie placówki w niezbędny sprzęt dla umieszczonych w niej dzieci,

b) na świadczenia zdrowotne nie objęte ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz na wyrównywanie opóźnień w nauce.

§ 2.

Zryczałtowaną kwotę na utrzymanie dzieci ustala się w wysokości odpowiadającej nie mniej niż 25 % przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 20 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215, z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238, Nr 56, poz. 678 i Nr 84, poz. 948, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 85, poz. 924, Nr 89, poz.968 i Nr 111, poz. 1194 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679, Nr 240, poz. 2054 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 498 i Nr 135, poz. 1268), ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, i którą przeznaczają się na:

Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz.U. Nr 1 poz. 5).

- 1) wyżywienie dostosowane do potrzeb rozwojowych dziecka,
- 2) wyposażenie w:
  - a) odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb dziecka,
  - b) środki higieny osobistej;
- 3) świadczenia zdrowotne objęte ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach obowiązujących w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 4) podręczniki, pomoce i przybory szkolne;
- 5) koszty przejazdu do i z miejsca uzasadnionego pobytu poza placówką;
- 6) zajęcia kulturalne, rekreacyjne i sportowe;
- 7) zabawki odpowiednie do wieku rozwojowego dziecka;
- 8) miesięczną drobną kwotę do własnego dysponowania przez dziecko umieszczone w placówce rodzinnej, której wysokość określają przepisy o placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) opłatę za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością, w której mieści się placówka.

§ 3.

1. Minimalną stawkę na utrzymanie lokalu mieszkalnego ustala się w wysokości kwoty odpowiadającej wydatkom ponoszonym na czynsz, opłaty za energię cieplną, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, windę, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny, wydatki związane z kosztami eksploatacji i remontów, zaliczki na koszty zarządu nieruchomością wspólną, z uwzględnieniem podatku od nieruchomości i opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów, podzielonej przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu i pomnożonej przez liczbę dzieci umieszczonych w placówce rodzinnej.
2. Minimalną stawkę na utrzymanie domu jednorodzinnego ustala się w wysokości kwoty odpowiadającej wydatkom ponoszonym na opłaty za energię cieplną, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, abonament telewizyjny, ryczałt na zakup opału, z uwzględnieniem podatku od nieruchomości i opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów, podzielonej przez liczbę osób zamieszkujących w domu jednorodzinnym i pomnożonej przez liczbę dzieci umieszczonych w placówce rodzinnej.

§ 4.

Minimalną stawkę na usługi telekomunikacyjne ustala się w wysokości ponoszonych wydatków na abonament i limit miesięcznych połączeń telefonicznych w ruchu automatycznym. Wysokość limitu połączeń telefonicznych w ruchu automatycznym ustala

starosta w porozumieniu z dyrektorem placówki rodzinnej, nie mniej jednak niż w kwocie odpowiadającej 5% przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w § 2.

§ 5.

1. Minimalną stawkę na bieżące naprawy i remonty ustala się, po uzgodnieniu zakresu napraw i remontów ze starostą, w wysokości kwoty odpowiadającej ponoszonym wydatkom, podzielonej przez liczbę osób zamieszkujących w lokalu mieszkalnym lub domu jednorodzinnym i pomnożonej przez liczbę dzieci umieszczonych w placówce rodzinnej.
2. Minimalną stawkę na wyposażenie placówki rodzinnej w sprzęt niezbędny dla umieszczonych w niej dzieci ustala się, po uzgodnieniu ze starostą występujących potrzeb w wysokości kwoty poniesionych wydatków, nie mniej niż 50 % przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w § 2, na każde dziecko, z tym, że należy uwzględnić standard usług świadczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, określony w przepisach o placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

§ 6.

Minimalne stawki na świadczenia zdrowotne nie objęte ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym funduszu Zdrowia i na wyrównywanie opóźnień w nauce ustala się, po uzgodnieniu ze starostą w miarę wystąpienia potrzeb, w kwocie odpowiadającej wysokości poniesionych wydatków.

§ 7.

Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 października 2001r. w sprawie określenia stawek na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej (Dz. U. Nr 131, poz. 1465).

§ 8.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER GOSPODARKI,
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 83 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. .....) nastąpiła konieczność wydania rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych stawek na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej.

Projekt rozporządzenia Ministra gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych stawek na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej określa stawki:

- 1) miesięczne:
  - a) zryczałtowaną kwotę na utrzymanie dziecka,
  - b) na utrzymanie lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego, w których mieści się placówka rodzinna,
  - c) na usługi telekomunikacyjne,
- 2) roczne:
  - a) na bieżące naprawy, remonty oraz wyposażenie placówki w niezbędny sprzęt dla zamieszczonych w niej dzieci,
  - b) na świadczenia zdrowotne nie objęte ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz na wyrównanie opóźnień w nauce.

Rozporządzenie ponadto reguluje wysokość wymienionych stawek w zależności od potrzeb funkcjonowania placówki oraz uzgodnień ze starostą.

Ocena przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych.

1. Podmioty objęte rozporządzeniem:

Regulacje zawarte w projekcie rozporządzenia dotyczyć będą:

- publicznych placówek rodzinnych,
- powiatów.

2. Wpływ rozporządzenia m.in. na finanse publiczne, rynek pracy, konkurencyjność i rozwój regionalny:

Przyjęcie projektu rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa, gdyż rozporządzenie wprowadza stawki w ramach istniejących budżetów placówki. Ewentualne zwiększenie środków przeznaczonych na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej będzie należało do właściwości starosty i zabezpieczenie ich ze środków własnych powiatu.

Zmiany rozporządzenia wynikają z konieczności uregulowań kwestii, które nie były dotąd materialem rozporządzenia. Wprowadzenie w życie przedmiotowego rozporządzenia nie będzie rzutować bezpośrednio na takie obszary jak: rynek pracy, konkurencyjność i rozwój regionalny.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ ¹⁾
z dnia.....

w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie pełnoletnim osobom z rodzin zastępczych oraz osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy..

Na podstawie art. 88 ust. 4 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) warunki i tryb przyznawania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, wysokość tej pomocy oraz wartość i składniki pomocy na zagospodarowanie;
- 2) sposób przygotowania i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia oraz zadania opiekuna usamodzielnienia, biorąc pod uwagę konieczność indywidualnej pracy z osobą usamodzielnianą;
- 3) tryb zawieszania pomocy na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki;
- 4) sposób organizacji mieszkań chronionych oraz warunki odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych.

§ 2.

1. Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej opuszczającej placówkę socjalizacyjną, placówkę rodzinną lub dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży ustala się w kwocie odpowiadającej:

- 1) 400% kwoty , o której mowa w art. 76 ust. 2 ustawy z dnia .... o pomocy społecznej, zwanej dalej „podstawą” - w przypadku przebywania w placówce socjalizacyjnej, placówce rodzinnej lub domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres trzech lat i dłużej;
- 2) 400% podstawy - w przypadku gdy opuszcza dom pomocy społecznej dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, jeżeli wcześniej przebywała w placówce rodzinnej, w placówce socjalizacyjnej lub placówce resocjalizacyjnej, z wyłączeniem placówek prowadzących działalność w formie całodobowej turnusowej lub okresowej, przez ponad jeden rok;
- 3) 200% podstawy - w przypadku przebywania w placówce socjalizacyjnej, placówce rodzinnej lub domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres od dwóch do trzech lat;

---

1) Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

4) 100% podstawy - w przypadku przebywania w placówce socjalizacyjnej, placówce rodzinnej lub domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres od roku do dwóch lat.

2. Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej z rodziny zastępczej lub opuszczającej placówkę resocjalizacyjną, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, ustala się w kwocie odpowiadającej:

1) 300% podstawy - w przypadku przebywania w rodzinie zastępczej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres trzech lat i dłużej;

2) 200% podstawy - w przypadku przebywania w rodzinie zastępczej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres od dwóch do trzech lat;

3) 100% podstawy - w przypadku przebywania w rodzinie zastępczej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres od roku do dwóch lat.

3. Do okresu pobytu w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich lub specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym, które opuszcza osoba usamodzielniania, wlicza się okresy przebywania w innej rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich lub specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym w, a także okres do sześciu miesięcy przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą, w przypadku gdy jej pobyt w rodzinie zastępczej ustał wskutek śmierci osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej.

4. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie może być przyznana na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na:

1) polepszenie warunków mieszkaniowych;

2) stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienie kwalifikacji zawodowych;

3) pokrycie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej.

§ 3.

1. Pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki przyznaje się po przedłożeniu na początku każdego semestru zaświadczenia stwierdzającego kontynuowanie nauki w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej.

2. Pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki wypłaca się do dziesiątego dnia każdego miesiąca kalendarzowego.

3. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje w czasie trwania roku szkolnego i roku akademickiego.

§ 4.

Przyznana pomoc pieniężna na usamodzielnienie może być wypłacona, w zależności od potrzeb, jednorazowo lub w częściach, w terminach ustalonych w programie usamodzielnienia.

§ 5.

1. Wniosek o udzielenie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki osoba usamodzielniana składa do starosty za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, właściwego ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem go do placówki opiekuńczo-wychowawczej, do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, do domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego.

2. Sytuację dochodową osoby usamodzielnianej ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

3. Starosta właściwy do przyznania pomocy może wystąpić o przeprowadzenie wywiadu, o którym mowa w ust. 2, do starosty powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej.

§ 6.

1. Dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży zakładowie poprawczym, schronisku dla nieletnich lub specjalnym ośrodkiem szkolno-wychowawczym lub młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub rodzina zastępcza informuje właściwe powiatowe centrum pomocy rodzinie co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia przez tę osobę placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego lub młodzieżowego ośrodka wychowawczego lub osiągnięcia przez nią pełnoletności w rodzinie zastępczej.

2. Właściwym powiatowym centrum pomocy rodzinie, o którym mowa w ust. 1, jest powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki opiekuńczo –wychowawczej lub domu pomocy społecznej dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego oraz właściwe ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.

3. Dyrektor, o którym mowa w ust. 1, lub rodzina zastępcza przekazuje dokumentację dotyczącą osoby usamodzielnianej powiatowemu centrum pomocy rodzinie.

§ 7.

1. Wartość pomocy na zagospodarowanie ustala się jako równowartość kwoty nie wyższej niż 300% podstawy.

2. Wartość pomocy na zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej niepełnosprawnej, która ma ustalony na podstawie odrębnych przepisów umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności, ustala się w wysokości równowartości 300% podstawy.

3. W skład pomocy na zagospodarowanie mogą wchodzić:

- 1) materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania;
- 2) niezbędne urządzenia domowe;
- 3) pomoce naukowe;
- 4) sprzęt rehabilitacyjny;
- 5) sprzęt, który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

§ 8.

1. Program usamodzielnienia opracowuje się co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą w rodzinie zastępczej lub przed opuszczeniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego lub młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

2. Program usamodzielnienia określa sposób i formy:

- 1) współdziałania i wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem;
- 2) uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej;
- 3) uzyskania kwalifikacji zawodowych;
- 4) pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego;
- 5) pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w szczególności poprzez:
  - a) umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez czas określony;
  - b) całkowite lub częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju,
  - c) ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy;
  - d) umożliwienie osobie usamodzielnianej uczącej się w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej zamieszkania w bursie lub internacie do czasu ukończenia nauki;
  - e) całkowite lub częściowe pokrycie osobie usamodzielnianej studiującej w szkole wyższej wydatków związanych z zakwaterowaniem;
- 6) podjęcia zatrudnienia;
- 7) pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.

3. Program usamodzielnienia zawiera:

- 1) plan podejmowanych działań wynikających z programu oraz terminy ich realizacji;

- 2) zobowiązanie osoby usamodzielnianej do realizacji poszczególnych postanowień programu.

§ 9.

1. W celu udzielenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki osobie usamodzielnianej kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie, właściwego ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej, wyznacza opiekuna, do którego zadań należy:

- 1) zaznajomienie się z dokumentacją i drogą życiową osoby usamodzielnianej;
- 2) opracowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą programu usamodzielnienia;
- 3) ocena realizacji programu usamodzielnienia oraz jego modyfikowanie;
- 4) współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej oraz ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą oraz gminą;
- 5) opiniowanie wniosku o pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki.

2. Opiekuna, o którym mowa w ust. 1, wyznacza się co najmniej na dwa miesiące przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą w rodzinie zastępczej lub przed opuszczeniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczym lub młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

3. W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 2, nie można było ustalić przyszłego miejsca osiedlenia się osoby usamodzielnianej, opiekuna dla tej osoby wyznacza powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce jej pobytu w porozumieniu z powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem go w rodzinie zastępczej lub skierowaniem go do placówki opiekuńczo-wychowawczej lub domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, do domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, do zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego.

§ 10.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki może być zawieszona na okres do jednego roku, w przypadku gdy:

- 1) wystąpiły szczególne okoliczności związane z tokiem nauki, stanem zdrowia lub zdarzeniem losowym dotyczącym osoby usamodzielnianej;
- 2) nastąpiła przerwa w kontynuowaniu nauki przez osobę usamodzielnianą w okresie między ukończeniem przez nią szkoły niższego stopnia, a rozpoczęciem nauki w szkole wyższego stopnia;
- 3) stwierdzi się marnotrawienie przyznanej pomocy;
- 4) osoba usamodzielniana nie realizuje programu usamodzielnienia.

§11

1. Mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych organizuje i wyposaża starosta.

2. Pobyt w mieszkaniu chronionym osoby usamodzielnianej ma na celu pomoc osobom, które wychowały się w rodzinach zastępczych lub w opiece instytucjonalnej w nabyciu umiejętności związanych z funkcjonowaniem w codziennym życiu.
3. W mieszkaniu chronionym zamieszkuje razem nie więcej niż 6 osób, przy czym w jednym pokoju może zamieszkiwać nie więcej niż 2 osoby.
4. Do obowiązków osób zamieszkujących w mieszkaniu chronionym należy prowadzenie gospodarstwa domowego, w tym:
  - 1) dokonywanie opłat za mieszkanie i inne świadczenia, dokonywanie zakupów,
  - 2) sprzątanie pomieszczeń;
  - 3) konserwacja i dokonywanie drobnych napraw domowych;
  - 4) sporządzanie wspólnych posiłków;
  - 5) pranie rzeczy osobistych oraz stanowiących wyposażenie mieszkania.
6. Starosta przekazuje osobom usamodzielnianym comiesięczną kwotę na utrzymanie mieszkania.
7. W mieszkaniu chronionym codziennie pełni dwugodzinny dyżur pracownik socjalny lub wychowawca, który:
  - 1) pomaga i doradza w rozwiązywaniu codziennych trudności;
  - 2) nadzoruje właściwe wykorzystanie mieszkania;
  - 3) nadzoruje właściwe wykorzystanie środków finansowych.
8. Osoby usamodzielniane w przystosowaniu do samodzielnego życia w mieszkaniu chronionym mogą wspierać wolontariusze.
9. Pobyt w mieszkaniu usamodzielnienia nie może trwać dłużej niż dwa lata.

§12.

Osoby usamodzielniane zamieszkujące w mieszkaniu chronionym ponoszą opłatę za pobyt w tym mieszkaniu w wysokości 10% swojego dochodu.

§ 13.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**Minister
Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej**

W porozumieniu:
Minister Sprawiedliwości

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 88 ust. 4 ustawy z dnia..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ..... , poz. ....) nastąpiła konieczność wydania w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie pełnoletnim osobom z rodzin zastępczych oraz osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy..

Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej reguluje warunki i tryb przyznawania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, wysokość tej pomocy oraz wartość i składniki pomocy na zagospodarowanie, a także sposób przygotowania i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia oraz zadania opiekuna usamodzielnienia, biorąc pod uwagę konieczność indywidualnej pracy z osobą usamodzielnianą oraz tryb zawieszania pomocy na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki i sposób organizacji mieszkań chronionych oraz warunki odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych.

Projekt zachowuje rozwiązania przyjęte w obecnie obowiązującym rozporządzeniu w tym zakresie.

Nowe rozwiązania przyjęto jedynie w zakresie określenia sposobu organizacji mieszkań chronionych i określenia warunków odpłatności za pobyt w nich. Mieszkania chronione są tworzone przez powiaty od 1999 r. jako wsparcie osób usamodzielnianych. Dotychczas funkcjonowanie takich mieszkań nie było prawnie uregulowane. Przepisy wprowadzane w projekcie rozporządzenia regulują działające już formy pomocy osobom usamodzielnianym.

Ocena przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych.

1. Podmioty objęte rozporządzeniem:

Regulacje zawarte w projekcie rozporządzenia dotyczyć będą pomocy na usamodzielnienie , kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej dla pełnoletnich osób z rodzin zastępczych oraz osób opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych i domów pomocy społecznej, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich i specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.

2. Wpływ rozporządzenia m.in. na finanse publiczne, rynek pracy, konkurencyjność i rozwój regionalny:

Przyjęcie projektu rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa. Regulacje w nim zawarte pozwolą natomiast na pobieranie opłaty od osób zamieszkujących w mieszkaniach chronionych.

Wprowadzenie w życie przedmiotowego rozporządzenia nie wpłynie na rynek pracy, nie będzie miało wpływu na konkurencyjność i rozwój regionalny.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty zakresem regulacji Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia   2004r.

w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Na podstawie art. 105 ust.6 ustawy z dnia .....r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) sposób przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- 2) miejsce i terminy jego przeprowadzania;
- 3) wzór legitymacji pracownika socjalnego;
- 4) wzór kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego
- 5) wzór druku „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta”;
- 6) dokumenty niezbędne do ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej;
- 7) wzór oświadczenia o stanie majątkowym

§ 2.

1. Pracownik socjalny, przeprowadzając rodzinny wywiad środowiskowy, zwany dalej „wywiadem”, bierze pod uwagę indywidualne cechy osoby, sytuację życiową, w tym osobistą, rodzinną i zdrowotną osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia pomocy społecznej, osoby, o której mowa w art. 49 ustawy o pomocy społecznej zwanej dalej „ustawą”, osoby zgłaszającej gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziny zastępczej i dziecka umieszczonego w tej rodzinie oraz dziecka kierowanego do placówki opiekuńczo – wychowawczej.
2. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny albo w miejscu ich pobytu.
3. Wywiad przeprowadza się w godzinach ustalonych z osobą lub rodziną.

§ 3.

1. Wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia pomocy społecznej, zwanego dalej „świadczeniem”, zwrócenia się sądu opiekuńczego lub starosty o wydanie opinii w celu ustanowienia rodziny zastępczej w związku z prowadzonym postępowaniem

---

¹⁾ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

w sprawie ustanowienia rodziny zastępczej albo otrzymania orzeczenia sądu opiekuńczego o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

2. W sprawach niecierpiących zwłoki wywiad przeprowadza się w terminie 2 dni od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia.

§ 4.

1. Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad okazuje legitymację pracownika socjalnego.
2. Wzór legitymacji pracownika socjalnego jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 5.

1. Przed przystąpieniem do przeprowadzenia wywiadu pracownik socjalny uprzedza osobę lub rodzinę, z którą przeprowadza wywiad, o odpowiedzialności karnej za udzielenie nieprawdziwych informacji.
2. Pracownik socjalny informuje osobę lub rodzinę o obowiązkach określonych w art. 107 ustawy.

§ 6.

1. Podczas przeprowadzania wywiadu pracownik socjalny wypełnia kwestionariusz wywiadu.
2. Wzór kwestionariusza wywiadu jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.
3. W przypadku gdy osoba lub rodzina ubiega się po raz pierwszy o przyznanie świadczenia wypełnia się część I kwestionariusza wywiadu i uzupełnia ją w trakcie dalszej pracy z osobą lub rodziną.
4. W przypadku gdy rodzina zastępcza ubiega się po raz pierwszy o przyznanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w tej rodzinie wypełnia się część VI kwestionariusza wywiadu.
5. W przypadku osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie lub pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, wypełnia się część VIII kwestionariusza wywiadu.
6. W przypadku osób, o których mowa w art. 94 ustawy, wypełnia się część II kwestionariusza wywiadu, a w przypadku wystąpienia okoliczności uzasadniających zawarcie kolejnej umowy dotyczącej wysokości pomocy świadczonej przez te osoby na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia wypełnia się część III kwestionariusza wywiadu.
7. W przypadku zwrócenia się sądu opiekuńczego lub starosty o wydanie opinii, o której mowa w § 3 ust. 1, wypełnia się część V kwestionariusza wywiadu.
8. W przypadku dziecka kierowanego do placówki opiekuńczo – wychowawczej wypełnia się część I kwestionariusza wywiadu.
9. W przypadku dokonywania oceny sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej wypełnia się część VII kwestionariusza wywiadu.

10. W przypadku gdy osoba lub rodzina ubiega się po raz kolejny o przyznanie świadczenia albo gdy nastąpiła zmiana sytuacji osobistej lub majątkowej osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń pieniężnych wypełnia się część IV kwestionariusza wywiadu, jednak nie rzadziej niż co 6 miesięcy.
11. W przypadku gdy cudzoziemiec posiadający status uchodźcy ubiega się o pomoc w formie „indywidualnego programu integracji” wypełnia się część ..... kwestionariusza wywiadu.
12. W przypadku gdy podczas przeprowadzania wywiadu, pracownik socjalny poweźmie informację o występowaniu przemocy w rodzinie, wypełnia druk „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta” stanowiący załącznik nr 4 do wywiadu.
13. W przypadku osoby lub rodziny, którym przyznano świadczenie na okres dłuższy niż 6 miesięcy, wywiad aktualizuje się, wypełniając część IV kwestionariusza wywiadu.
14. W przypadku osoby skierowanej do ośrodka wsparcia wywiad aktualizuje się, wypełniając część IV kwestionariusza wywiadu.

§ 7.

1. Dokumentami niezbędnymi do ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osoby lub rodziny ustala się na podstawie następujących dokumentów:
  - 1) dowód osobisty,
  - 2) decyzja organu rentowego przyznająca rentę lub emeryturę z ubezpieczenia społecznego albo orzeczenie komisji do spraw inwalidztwa i zatrudnienia wydane przed dniem 1 września 1997r. lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez zespół do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności;
  - 3) orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia;
  - 4) zaświadczenie pracodawcy o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierające informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe;
  - 5) zaświadczenie o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub spółdzielni kółek rolniczych (usług rolniczych), zawierające informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe;
  - 6) zaświadczenie pracodawcy o okresie zatrudnienia, w tym o okresach, za które były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne oraz o okresach nieskładkowych;
  - 7) dowód otrzymania renty lub emerytury;
  - 8) zaświadczenie urzędu gminy o powierzchni gospodarstwa rolnego w hektarach przeliczeniowych;

- 9) zaświadczenie gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły wyższej o pobieraniu nauki;
  - 10) decyzje starosty o uznaniu lub odmowie uznania za osobę bezrobotną, utracie statusu osoby bezrobotnej, o przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu, wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku dla bezrobotnych, dodatku szkoleniowego, stypendium, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego albo zaświadczenie o pozostawaniu w ewidencji bezrobotnych i innych osób poszukujących pracy;
  - 11) legitymacja ubezpieczeniowa z podaną kwotą, od której naliczane są składki na ubezpieczenia społeczne;
  - 12) zaświadczenie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego potwierdzające zobowiązanie do opłacania składki na ubezpieczenie społeczne rolników;
  - 13) oświadczenie o wysokości dochodu osiąganego z prowadzonej działalności gospodarczej, zawierające informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz składek na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe i chorobowe;
  - 14) oświadczenie o stanie majątkowym.
2. Wzór oświadczenia o stanie majątkowym określony jest w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 8.

W przypadku gdy o przyznanie świadczenia ubiega się osoba, do której mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z 1997r. Nr 88, poz. 554, Nr 113, poz. 731, z 1998r. Nr 106, poz. 668, z 1999r. Nr 11, poz. 95 oraz z 2000r. Nr 120, poz. 1268) i nie można, ze względu na stan jej zdrowia, uzyskać podczas wywiadu wymaganych informacji lub dokumentów, o których mowa w § 7, pracownik socjalny odnotowuje ten fakt w kwestionariuszu wywiadu.

§ 9.

1. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia przebywa w zakładzie karnym lub w zakładzie opieki zdrowotnej kierownik ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na miejsce jej zamieszkania, zwraca się do kierownika ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na siedzibę danego zakładu, o przeprowadzenie wywiadu. Kierownik ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na siedzibę danego zakładu, zwraca się do dyrektora zakładu karnego lub dyrektora zakładu opieki zdrowotnej o przeprowadzenie wywiadu przez pracownika socjalnego zatrudnionego w zakładzie karnym lub zakładzie opieki zdrowotnej albo umożliwienie przeprowadzenia wywiadu przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej.
2. W przypadku gdy osoba, o której mowa w art.94 ustawy, ma miejsce zamieszkania w innej gminie niż osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia, kierownik ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania

osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia, zwraca się do kierownika ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby, o której mowa w art. 94 ustawy, o przeprowadzenie wywiadu.

§ 10.

1. Druki kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego według dotychczasowych wzorów, mogą być używane do czasu wyczerpania tych druków.
2. Legitymacje pracownika socjalnego wydane przed dniem wejścia w życie rozporządzenia mogą być używane do wyczerpania możliwości przedłużania ich ważności.

§ 11.

Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 września 2001r. w sprawie wywiadu środowiskowego (rodzinnego) oraz rodzaju dokumentów wymaganych do przyznania renty socjalnej.

§ 12.

Rozporządzenie wchodzi w życie ..... z wyjątkiem § 6 ust. 11 i 12, które wchodzi w życie .....

Minister Gospodarki, Pracy
i Polityki Społecznej

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 105 ust. 6 ustawy z dnia..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ..... , poz. ....) nastąpiła konieczność wydania rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego reguluje:

- 1) sposób przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego,
- 2) miejsce i terminy jego przeprowadzania,
- 3) wzór legitymacji pracownika socjalnego,
- 4) wzór kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego,
- 5) wzór druku „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta”,
- 6) dokumentu niezbędne do ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej,
- 7) wzór oświadczenia o stanie majątkowym,

Projektowany kwestionariusz druku rodzinnego wywiadu środowiskowego nie ulega zmianom w stosunku do obecnie funkcjonującego kwestionariusza a został rozbudowany o część ... dotyczącą ustalanie sytuacji cudzoziemców posiadających status uchodźcy i ubiegających o pomoc w formie „indywidualnego programu integracji”.

W związku ze zmianą nazwy kwestionariusza druku wywiadu dokonano także zmian w nazwach części I, II, III.

Wprowadzona nowa Część ... uwzględnia specyficzną sytuację uchodźcy oraz konieczność uwzględnianie odmiennej sytuacji uchodźcy przed uzgodnieniem „indywidualnego programu integracji”

W związku z powyższym uwzględnienie nowej problematyki w tym narzędziu badawczym, odbywa się poprzez jego rozbudowę, dodając nową jego część.

Pozostałe części funkcjonującego od 1997 roku kwestionariusza wywiadu, uwzględniającego zmiany z roku 2001 dostosowano do zmian wynikających ze zmiany ustawy o pomocy społecznej (zmiana numeracji artykułów).

W związku ze wprowadzeniem do ustawy o pomocy społecznej problematyki przemocy w rodzinie wprowadzono do wzoru kwestionariusza wywiadu załącznik „Pomoc społeczne – Niebieska Karta”.

Wprowadzenie do wzoru kwestionariusza wywiadu załącznika „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta” nałoży na pracowników socjalnych obligatoryjny obowiązek wypełniania załącznika w przypadkach występującego w rodzinie zjawiska przemocy oraz za zgodą osoby zainteresowanej pozwoli na uruchomienie procedury Niebieska Karta. Ponadto pozwoli na zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie kraju.

W projekcie rozporządzenia określono wykaz dokumentów niezbędnych do ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się lub korzystających za świadczeń pomocy społecznej.

Załącznik nr 1 określa wzór legitymacji pracownika socjalnego wraz z wynikającymi z ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej uprawnieniami określonymi w art. 103 i 118 ust. 1 i 2 ustawy.

Oświadczenie o stanie majątkowym, stanowiące załącznik nr 3, pozwala na ustalenie sytuacji materialnej osób i rodzin ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej oraz pozwala ustalić pracownikowi socjalnemu, czy osoba lub rodzina nie posiada środków materialnych i niematerialnych umożliwiających samodzielne pokonanie trudnej sytuacji, w której się znalazła.

W związku przewidzianą w rozporządzeniu możliwością wykorzystania dotychczasowego wzoru kwestionariusza druku wywiadu oraz legitymacji pracownika socjalnego wprowadzone w projekcie rozporządzenia zmiany nie powodują dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Załącznik nr 1

WZÓR LEGITYMACJI PRACOWNIKA SOCJALNEGO

Część zewnętrzna

<p>Art. 103 Sądy, organy i jednostki organizacyjne są obowiązane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, udostępnić lub udzielić na wniosek pracownika socjalnego odpowiednich informacji, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej.</p> <p>Art. 118 1. Pracownik socjalny korzysta z prawa pierwszeństwa przy wykonywaniu swoich zadań w urzędach, instytucjach i innych placówkach. Organy są obowiązane do udzielania pracownikowi socjalnemu pomocy w zakresie wykonania tych czynności. 2. Pracownikowi socjalnemu przysługuje ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych. (art. 103 i art. 118 ust. 1 i 2 ustawy .... o pomocy społecznej).</p>	<p>(pieczęć jednostki wydającej)</p> <p style="text-align: center;">Legitymacja Pracownika Socjalnego</p> <p style="text-align: center;">nr .....</p>
---	--

Część wewnętrzna

<p style="text-align: center;">Fotografia</p> <p style="text-align: center;">m.p.</p> <p style="text-align: right;">..... Podpis pracownika socjalnego</p> <p style="text-align: center;">..... (imię i nazwisko)</p> <p style="text-align: center;">..... jest pracownikiem socjalnym</p> <p>W ..... (nazwa pracodawcy)</p> <p>W ..... (miejscowość)</p>	<p>uprawnionym do przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz podejmowania działań mających na celu ustalenie uprawnień osób i rodzin do świadczeń pomocy społecznej przewidzianych ustawą ..... o pomocy społecznej.</p> <p>..... Data i podpis osoby wydającej</p> <p>Ważna na rok wystawienia .....</p> <p>Ważność legitymacji przedłuża się na rok:</p> <table style="width: 100%; text-align: center;"><tr><td>m.p.</td><td>m.p.</td><td>m.p.</td></tr><tr><td>m.p.</td><td>m.p.</td><td>m.p.</td></tr></table>	m.p.	m.p.	m.p.	m.p.	m.p.	m.p.
m.p.	m.p.	m.p.					
m.p.	m.p.	m.p.					

OPIS LEGITYMACJI PRACOWNIKA SOCJALNEGO

Legitymacja ma formę 4 stronicowego tekturowego, o gramaturze 200, dokumentu o wymiarach 148x103 mm w kolorze jasno zielonym. Strona pierwsza zawiera pieczęć jednostki wydającej oraz centralnie umieszczony napis „Legitymacja Pracownika Socjalnego nr ...”, który jest kolejnym numerem legitymacji w jednostce wydającej. Strona druga zawiera miejsce na zdjęcie o wymiarach 32x43mm, dane identyfikacyjne pracownika socjalnego oraz podpis, napis „jest pracownikiem socjalnym” oraz nazwę pracodawcy wraz z miejscowością. Strona trzecia zawiera napis informujący o uprawnieniu do przeprowadzania wywiadów środowiskowych(rodzinnych), datę i podpis osoby wydającej oraz informację o terminie ważności legitymacji. Strona czwarta zawiera treść artykułu 103 i 118 ust. 1 i 2 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej o uprawnieniach przysługujących pracownikowi socjalnemu. Napisy na wszystkich stronach otoczone są ramką o wymiarach 95x65mm. Napisy oraz ramka są w kolorze czarnym.

KWESTIONARIUSZ RODZINNEGO WYWIADU ŚRODOWISKOWEGO

CZĘŚĆ I

DOTYCZY OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O PRYZNANIE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ DZIECKA KIEROWANEGO DO PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ

I. DANE OSOBY (Z KTÓRĄ PRZEPROWADZONO WYWIAD), DANE O RODZINIE

1	Imię		3. Imiona rodziców				
2	Nazwisko						
4	Seria i nr dowodu osobistego:		5	Nr PESEL:			
6	Adres pobytu stałego *	kod:		miejscowość:			
		ulica:		nr domu:		nr mieszkania:	
		telefon:		telefon najbliższej rodziny:			
		symbol terytorialny:					
	Adres pobytu czasowego					zameldowanie: 1) tak 2) nie	
7	Przyczyny wystąpienia z wnioskiem o udzielenie pomocy albo udzielenia pomocy z urzędu:	1) ubóstwo 2) sieroctwo 3) bezdomność 4) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności 5) bezrobocie 6) niepełnosprawność 7) długotrwała choroba 8) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego: a) rodzina niepełna b) rodzina wielodzietna 9) alkoholizm 10) narkomania 11) trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego 12) klęska żywiołowa lub ekologiczna 13) zdarzenie losowe 14) inne(jakie?)					
8	Czy osoba/rodzina korzystała ze świadczeń jednostki organizacyjnej pomocy społecznej?					1) tak 2) nie	
	Data pierwszego zgłoszenia		miesiąc			rok	
	Data ostatnio udzielonej pomocy		miesiąc			rok	
9	Czy osoba/rodzina korzystała lub korzysta z pomocy innych osób lub pomocy instytucji?	1) rodziny 2) osób obcych 3) organizacji samopomocowych, pozarządowych 4) kościołów lub związków wyznaniowych 5) pracodawcy			1) pomoc pieniężna 2) pomoc w naturze 3) pomoc usługowa		

- W przypadku bezdomnego – miejsce przebywania z zamiarem stałego pobytu lub ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały (w razie braku możliwości ustalenia – ostatni możliwy do potwierdzenia adres).

10. Informacje o członkach rodziny.

1 Lp.	2 Imię i nazwisko	3 Data urodzenia			4 Płeć	5 Stan cywilny	6 Stopień pokrewieństwa
		dz.	m-c	rok			
1*							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

* Należy wpisać dane osoby, z którą przeprowadzono wywiad

Uwaga: 1. Oddzielne gospodarstwa domowe należy odznaczyć poziomą kreską.

2. W przypadku większej liczby osób w rodzinie niż 14 należy dołączyć dodatkową str. 2 i 3.

10. Informacje o członkach rodziny.

1	2	3			4	5	6
Lp.	Imię i nazwisko	Data urodzenia			Płeć	Stan cywilny	Stopień pokrewieństwa
		dz.	m-c	rok			
1*							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

* Należy wpisać dane osoby, z którą przeprowadzono wywiad

Uwaga: 1. Oddzielne gospodarstwa domowe należy odznaczyć poziomą kreską.

2. W przypadku większej liczby osób w rodzinie niż 14 należy dołączyć dodatkową str. 2 i 3.

	7	8	9	10	11	12
Lp.	Wykształcenie, wykonywany zawód	Miejsce pracy lub nauki (szkoła, przedszkole)	Pozycja na rynku pracy	Sytuacja zdrowotna	Źródło dochodu (utrzymania)	
					rodzaj	wysokość
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

11	Imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa oraz adresy osób, o których mowa w art. ....ustawy o pomocy społecznej, wielkość i forma świadczonej lub deklarowanej pomocy:		
12	Łączny dochód w rodzinie (zgodnie z art. .... art..... ustawy o pomocy społecznej)		
13	Stałe, miesięczne wydatki osoby/rodziny łącznie:		zł
w tym:	czynsz		zł
	energia elektryczna		zł
	gaz		zł
	alimenty		zł
	opłaty za dom pomocy społecznej		zł
	opłaty za szkołę/bursę/internat		zł
	opłaty za przedszkole		zł
	opłaty rodziców/opiekunów prawnych za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej		zł
	opłaty rodziców za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej		zł
	wydatki na leki i leczenie		zł
	inne – jakie?		zł
14	Alimenty świadczone przez osobę/członka rodziny, z którą przeprowadzany jest wywiad, lub innych członków rodziny:		
	Kto		
	Na czyją rzecz		
	Wysokość	zł	1) dobrowolne
	Wysokość zaległych alimentów	zł	2) na podstawie orzeczenia sądu

II. SYTUACJA MIESZKANIOWA OSOBY/ RODZINY

1	Główny lokator lub właściciel mieszkania /imię i nazwisko, adres/		
2	Mieszkanie:	1) lokatorskie spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego 2) własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego 3) własność 4) komunalne/kwaterunkowe 5) mieszkanie wynajęte 6) mieszkanie chronione 7) prawo do domu jednorodzinnego/jego części w spółdzielni mieszkaniowej 8) hotel 9) barak 10) brak mieszkania 11) inne (jakie)	
3	Liczba izb		4. Oddzielna kuchnia: 1) tak 2) nie
5	Piętro		6. Winda: 1) tak 2) nie
7	Wyposażenie mieszkania w instalacje:		
	Woda zimna:	1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) poza budynkiem 4) brak wody	Woda ciepła: 1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) poza budynkiem 4) brak wody
	Łazienka:	1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) brak	WC: 1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) poza budynkiem
	Ogrzewanie:	1) piecze węglowe 2) ogrzewanie centralne 3) ogrzewanie centralne – gazowe 4) ogrzewanie elektryczne – akumulacyjne 5) brak ogrzewania	
	Gaz:	1) tak 2) nie	Telefon: 1) tak 2) nie
8	Stan utrzymania mieszkania:		1) czyste, zadbane 2) brudne, zaniedbane 3) zdewastowane
9	Czy rodzina posiada podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego:		1) tak 2) nie
	Jeżeli nie, to wymienić jakich sprzętów brakuje:		
10	Liczba miejsc do spania		
11	Czy mieszkanie jest dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej:		1) tak 2) nie
12	Czy osoba niepełnosprawna posiada	osobny pokój	1) tak 2) nie
		samodzielne łóżko	1) tak 2) nie

III. SYTUACJA RODZINNA OSÓB WSPÓLNIE ZAMIESZKUJĄCYCH

1	Kto z członków rodziny i dlaczego ,mimo wspólnego zamieszkiwania, prowadzi oddzielne gospodarstwo domowe?	
2	Czy w rodzinie występują konflikty: 1) tak 2) nie	Kogo dotyczą:
3	Przyczyny konfliktów:	
	Czy były podejmowane próby rozwiązania konfliktów: 1) tak 2) nie	
	Możliwości rozwiązania konfliktów:	
4	Czy występują problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi:	
	Jeżeli tak to, czy były lub są podejmowane próby ich rozwiązania. Jakie ?	
	Czy rodzina lub dziecko są objęci nadzorem kuratora ? 1) tak 2) nie	
5	Czy w rodzinie występują formy przemocy ? 1) tak 2) nie	
	Przeciwko komu jest skierowana ?	
	Kto jest sprawcą przemocy ?	
	Jakie podjęto działania ?	
	Efekt podjętych działań:	

6	Funkcjonowanie rodziny w środowisku i zagrożenia ze strony środowiska			
	Możliwość uzyskania wsparcia ze strony środowiska			
7	Czy osoba/rodzina utrzymuje kontakty z innymi członkami rodziny zamieszkałymi oddzielnie:		1) tak 2) nie	
	Jeżeli tak, to z kim?			
	Jak często:		1) bardzo często 2) często 3) regularnie 4) nieregularnie 5) sporadycznie	
	Jeżeli nie, to dlaczego ?			
8	Władza rodzicielska rodziców dziecka kierowanego do placówki opiekuńczo - wychowawczej			
		matka	ojciec	uwagi
	pełna ograniczona pozbawienie			
9	Informacje o przebiegu nauki dziecka kierowanego do placówki opiekuńczo - wychowawczej			
	1) osiągnięte wyniki w nauce 2) trudności w nauce 3) trudności wychowawcze w szkole			

10	Czy ktoś z członków rodziny korzysta lub korzystał z usług ośrodka wsparcia, domu pomocy społecznej lub placówki opiekuńczo – wychowawczej, przebywa lub przebywał w zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich, specjalnym ośrodku szkolno – wychowawczym:		1) tak
	Jeżeli tak, to z jakiego rodzaju placówki? _____		2) nie
Adres: _____			
Czas pobytu i data zakończenia pobytu: _____			
11	Czy ktoś z członków rodziny przebywa lub przebywał w zakładzie karnym:		3) tak
	Adres: _____		4) nie
	Czas pobytu i data zakończenia pobytu: _____		
	Jeżeli przebywa, to czy jest zatrudniony i czy jego zarobki są przekazywane rodzinie:		1) tak
			2) nie
Wysokość			Jak często

IV. SYTUACJA ZAWODOWA

A. Sytuacja osoby bezrobotnej

1	2	3	4		5	6	7		8	
Imię i nazwisko	Zarejestrowany(a) w urzędzie pracy	Pobiera zasiłek lub inne świadczenie			Utracił(a) prawo do zasiłku lub innego świadczenia		Brak prawa do zasiłku			
		1) tak 2) nie	1) tak 2) nie	Rodzaj i wielkość zasiłku lub innego świadczenia	Od kiedy		1) tak 2) nie	Od kiedy		1) tak 2) nie
					m-c	rok		m-c	rok	

B. Kwalifikacje, umiejętności oraz doświadczenie zawodowe mogące być przydatne przy poszukiwaniu pracy
(np. prawo jazdy, uprawnienia do wykonywania określonych prac)

V. SYTUACJA ZDROWOTNA

A. Sytuacja zdrowotna rodziny

1	Liczba osób długotrwale chorych		Rodzaje schorzeń
	w tym:	dzieci	
2	Inne problemy zdrowotne podane przez osobę/rodzinę		
3	Czy osoba/rodzina posiada dostęp do świadczeń zdrowotnych		1) tak 2) nie
	Jeżeli nie, to dlaczego?		

B. Sytuacja osób niepełnosprawnych

1 Imię i nazwisko	2 Rodzaj dysfunkcji	3 Ustalona grupa inwalidzka lub stopień niepełności - sprawności 1) tak 2) nie	4		5		6		7	8	9 Ograniczenia funkcjonalne
			Numer	Orzeczenie	m-c	rok	m-c	rok	Wynik orzeczenia		
Data		Termin kolejnego badania							Grupa lub stopień niepełności - sprawności	Wskaźnik do pracy Brak wskazań	

1	<p>Która z osób niepełnosprawnych wymieniona w części B wymaga:</p> <p>1) skierowania do ośrodka wsparcia ..... (rodzaj)</p> <p>2) skierowania do mieszkania ..... chronionego</p> <p>3) usług opiekuńczych (zakres) .....</p>
2	<p>Czy osoba niepełnosprawna wymaga umieszczenia w domu pomocy społecznej: 1)tak 2)nie</p>
3	<p>Możliwość zapewnienia pomocy ze strony rodziny (forma i zakres pomocy):</p> <hr/> <p>Jeżeli nie, to dlaczego?</p>
4	<p>Możliwość zapewnienia pomocy ze strony jednostek organizacyjnych pomocy społecznej gminy i powiatu (forma i zakres pomocy):</p> <hr/> <p>Jeżeli nie, to dlaczego?</p>
5	<p>Stan zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny i pomocniczy oraz potrzeby w tym zakresie:</p>

1	<p>Która z osób wymienionych w części B jest ubezwłasnowolniona: 1) częściowo 2) całkowicie</p>
2	<p>Dane opiekuna prawnego (imię, nazwisko, adres, telefon):</p>

C. Sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków

1	2	3	4		5	6	7
Imię i nazwisko	Rodzaj i stopień uzależnienia	Czy podjęto leczenie odwykowe	Kiedy podjęto leczenie	Czy osoba uzależniona wyraża zgodę na podjęcie leczenia	Jeżeli nie, to dlaczego?	UWAGI	
		1) tak 2) nie	m-c	rok	1) tak 2) nie		

VI. POTRZEBY I OCZEKIWANIA OSOBY/RODZINY ZGŁOSZONE
PODCZAS PRZEPROWADZANIA WYWIADU

Data zgłoszenia : _____

Data przeprowadzenia wywiadu:_____

Imię i nazwisko pracownika
socjalnego przeprowadzającego wywiad _____

_____
podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Oświadczam, że podane wyżej informacje są zgodne z prawdą.

_____
data i podpis osoby, z którą
przeprowadzono wywiad

Informacja o zgłaszającym*:

1	Z urzędu - na wniosek: 1) pracownika socjalnego, 2) instytucji lub organizacji (nazwa, adres, telefon).	
2	Na wniosek osoby: 1) obcej, 2) członka rodziny. Imię, nazwisko, adres i telefon oraz stopień pokrewieństwa z osobą potrzebującą pomocy.**	

* W przypadku gdy problem zgłasza osoba zainteresowana nie wypełnia się.
** Wypełnia się za zgodą osoby zgłaszającej.

VII. UZGODNIENIA DOKONANE POMIĘDZY PRACOWNIKIEM SOCJALNYM A OSOBĄ LUB RODZINĄ UBIEGAJĄCĄ SIĘ O ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ W ZAKRESIE :

A. Działań podejmowanych przez osobę lub rodzinę mających na celu wyjście z trudnej sytuacji:

_____

data i podpis osoby

B. Proponowanych przez pracownika socjalnego form pomocy oraz pracy socjalnej:

_____

data, podpis i pieczęć pracownika socjalnego

VII. UZGODNIENIA DOKONANE POMIĘDZY PRACOWNIKIEM SOCJALNYM A OSOBĄ LUB RODZINĄ UBIEGAJĄCĄ SIĘ O ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ W ZAKRESIE :

A. Działań podejmowanych przez osobę lub rodzinę mających na celu wyjście z trudnej sytuacji:

_____

data i podpis osoby

B. Proponowanych przez pracownika socjalnego form pomocy oraz pracy socjalnej:

_____

data, podpis i pieczęć pracownika socjalnego

IX. PLAN POMOCY I DZIAŁAŃ NA RZECZ OSOBY LUB RODZINY

1	Łączny dochód w rodzinie (zgodnie z art.....oraz art. .... ustawy o pomocy społecznej)	
2	Dochód na osobę w rodzinie	
3	Kryterium dochodowe dla danej osoby/rodziny (wynikające z art. ..... ustawy o pomocy społecznej)	
4	Formy i zakres proponowanej pomocy:	
	Rodzaj i zakres	Źródło finansowania
	Pomoc pieniężna	
	Pomoc w naturze	
	Pomoc usługowa	
	Praca socjalna	

_____

podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Miejscowość _____ Data _____

IX. PLAN POMOCY I DZIAŁAŃ NA RZECZ OSOBY LUB RODZINY

1	Łączny dochód w rodzinie (zgodnie z art.....oraz art. .... ustawy o pomocy społecznej)	
2	Dochód na osobę w rodzinie	
3	Kryterium dochodowe dla danej osoby/rodziny (wynikające z art. ..... ustawy o pomocy społecznej)	
4	Formy i zakres proponowanej pomocy:	
	Rodzaj i zakres	Źródło finansowania
	Pomoc pieniężna	
	Pomoc w naturze	
	Pomoc usługowa	
	Praca socjalna	

_____

podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Miejscowość _____ Data _____

CZEŚĆ II
DOTYCZY OSÓB, O KTÓRYCH MOWA
W ART. 94 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

I. DANE OSOBY (Z KTÓRĄ PRZEPROWADZONO WYWIAD)

1	Imię				
2	Nazwisko				
3	Seria i nr dowodu osobistego				
4	Nr PESEL				
5	Adres	kod:		miejscowość:	
		ulica:		nr domu:	nr mieszkania:
		telefon:			
		symbol terytorialny:			

6	Łączny dochód w rodzinie (zgodnie z art. .... oraz z art. .... ustawy o pomocy społecznej)	
7	Dochód na osobę w rodzinie	
8	Kryterium dochodowe dla danej osoby/rodziny (wynikające z art. .... ustawy o pomocy społecznej)	
9	Obciążenia finansowe rodziny (stałe np. czynsz, opłaty za dom pomocy społecznej, internat, bursę; okresowe – np. spłata zadłużenia; jednorazowe – np. remont mieszkania)	

10	Dane osoby lub rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczenia (imię, nazwisko, adres zamieszkania):	
----	---	--

II. INFORMACJE O CZŁONKACH RODZINY I INNYCH OSOBACH WSPÓLNIE ZAMIESZKUJĄCYCH

1 Lp.	2 Imię i nazwisko	3 Data urodzenia			4 Płeć	5 Stan cywilny	6 Stopień pokrewieństwa**	7 Miejsce pracy lub nauki (szkoła, przedszkole)	8 Źródło dochodu (utrzymania)		9
		dz.	m-c	rok					rodzaj	wysokość	
1*											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											

* Należy wpisać dane osoby, z którą przeprowadzono wywiad.

** W stosunku do osoby, z którą przeprowadzono wywiad.

Uwaga: Oddzielne gospodarstwo domowe należy odznaczyć poziomą kreską.

III. POMOC OSOBY/RODZINY UDZIELANA OSOBIE/RODZINIE UBIEGAJĄCEJ SIĘ O PRYZNANIE ŚWIADCZENIA

1	Dotychczas udzielana pomoc osobie/rodzinie ubiegającej się o przyznanie świadczenia
2	Stosunek do osoby/rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczenia
3	Ustalona z osobą/rodziną forma i wielkość pomocy

_____
podpis osoby, z którą
przeprowadzono wywiad

Miejscowość _____ Data _____

IV. OSOBA, Z KTÓRĄ PRZEPROWADZONO WYWIAD WSKAZAŁA INNE OSOBY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 39 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

Imię i nazwisko	adres	telefon

V. WNIOSKI PRACOWNIKA SOCJALNEGO

_____
podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Miejscowość _____ Data _____

pieczęć
ośrodka pomocy
społecznej

CZĘŚĆ III
DOTYCZY OSÓB, O KTÓRYCH MOWA
W ART. 94 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ
(AKTUALIZACJA WYWIADU)

I. DANE OSOBY (Z KTÓRĄ PRZEPROWADZONO WYWIAD)

1	Imię											
2	Nazwisko											
3	Data urodzenia	dzień			miesiąc			rok				
4	Seria i nr dowodu osobistego											
5	Nr PESEL											
6	Adres	kod:			miejsowość:							
		ulica:				nr domu:			nr mieszkania:			
		telefon:										
		symbol terytorialny:										

7	Dane osoby lub rodziny, na rzecz której świadczona jest pomoc oraz dotychczasowe formy i wielkość tej pomocy											
8	Aktualna wysokość dochodu na osobę w rodzinie											
9	Opis okoliczności uzasadniających ewentualną zmianę formy lub wielkości świadczonej pomocy											

Oświadczam, że podane wyżej informacje są zgodne z prawdą.

_____
data i podpis osoby, z którą
przeprowadzono wywiad

II. WNIOSKI PRACOWNIKA SOCJALNEGO

_____ podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Miejscowość _____

Data _____

CZĘŚĆ IV
**DOTYCZY OSOBY LUB RODZINY KORZYSTAJĄCEJ ZE
ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ**
(AKTUALIZACJA WYWIADU)

I. DANE OSOBY (Z KTÓRĄ PRZEPROWADZONO WYWIAD)

1	Imię										
2	Nazwisko										
3	Data urodzenia	dzień			miesiąc			rok			
4	Seria i nr dowodu osobistego										
5	Nr PESEL										
6	Adres	kod:			miejsowość:						
		ulica:				nr domu:			nr mieszkania:		
		telefon:			telefon najbliższej rodziny:						
		symbol terytorialny:									

7	Dotychczas otrzymywane świadczenia – na podstawie ostatniej decyzji										
8	Aktualna łączna wysokość dochodu (zgodnie z art. .... oraz art. .... ustawy)										
9	Aktualna wysokość dochodu na osobę w rodzinie										
10	Aktualizacja sytuacji:										
	rodzinnej										
	mieszkaniowej										
	zawodowej										
	zdrowotnej										
	pozostałej										

II. OPIS DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PRZEZ OSOBĘ/RODZINĘ, WYNIKAJĄCYCH Z DOKONANYCH UZGODNIEŃ

III. POTRZEBY I OCZEKIWANIA OSOBY/RODZINY ZGŁOSZONE PODCZAS PRZEPROWADZANIA WYWIADU

_____ podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Oświadczam, że podane wyżej informacje są zgodne z prawdą.

_____ podpis osoby, z którą przeprowadzono wywiad

Miejscowość _____

Data _____

V. PLAN POMOCY I DZIAŁAŃ NA RZECZ OSOBY LUB RODZINY

1	Łączny dochód w rodzinie (zgodnie z art. .... oraz art. .... ustawy o pomocy społecznej)	
2	Dochód na osobę w rodzinie	
3	Kryterium dochodowe dla danej osoby/rodziny (wynikające z art. .... ustawy o pomocy społecznej)	
4	Formy i zakres proponowanej pomocy:	
	Rodzaj i zakres	Źródło finansowania
	Pomoc pieniężna	
	Pomoc w naturze	
	Pomoc usługowa	
	Praca socjalna	

_____ podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Miejscowość _____ Data _____

CZEŚĆ V

DOTYCZY OSÓB ZGŁASZAJĄCYCH GOTOWOŚĆ DO PEŁNIENIA
FUNKCJI RODZINY ZASTĘPCZEJ

I. DANE OSÓB ZGŁASZAJĄCYCH GOTOWOŚĆ DO PEŁNIENIA FUNKCJI RODZINY ZASTĘPCZEJ (Z
KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD)

1	Imię			
2	Nazwisko			
3	Seria i nr dowodu osobistego			
4	Nr PESEL			
5	Adres pobytu stałego	kod:	miejsowość:	
		ulica:	nr domu:	nr mieszkania:
		telefon:		
		symbol terytorialny:		

6	Czy osoby zgłaszające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej są spokrewnione z dzieckiem przyjmowanym do rodziny zastępczej?	
	1) tak	2) nie
	Jeżeli tak, to jaki jest stopień pokrewieństwa przyjmowanego dziecka z osobami zgłaszającymi gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej?	
7	Czy osoba / rodzina wcześniej ubiegała się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej?	
	1) tak	2) nie
	Jeżeli tak, to kiedy i z jakim skutkiem?	
8	Czy osoby zgłaszające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wychowują już inne dzieci jako rodzina zastępcza?	
	1) tak	2) nie
	Jeżeli tak, to :	
	1) ile dzieci jest już umieszczonych w rodzinie zastępczej:	
	2) czy są to dzieci spokrewnione czy niespokrewnione z osobami zgłaszającymi gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej:	
	3) czy rodzina zastępcza pełni zadania pogotowia rodzinnego:	

II. INFORMACJA O CZŁONKACH RODZINY

1	2	3			4	5	6	7	8	9	10	
		Data urodzenia									Źródła dochodu (utrzymania)	
Lp.	Imię i nazwisko	dz.	m-c	rok	Płeć	Stan cywilny	Stopień pokrewieństwa**	Wykształcenie/ zawód wykonywany	Miejsce pracy lub nauki (szkoła, przedszkole)	Sytuacja zdrowotna	rodzaj	wysokość
1*												
2*												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												

* Osoba zgłaszająca gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,

** W stosunku do osoby zgłaszającej gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

III. SYTUACJA MATERIALNA OSOBY/RODZINY

1	Łączny dochód w rodzinie (zgodnie z art. .... ustawy o pomocy społecznej)		
2	Stałe, miesięczne wydatki osoby/rodziny łącznie:		zł
	w tym:	czynsz	zł
		energia elektryczna	zł
		gaz	zł
		alimenty	zł
		opłaty za dom pomocy społecznej	zł
		opłaty za szkołę/bursę/internat	zł
		opłaty za przedszkole	zł
		wydatki na leki i leczenie	zł
inne – jakie?	zł		
3	Alimenty świadczone przez osobę/członka rodziny, z którą przeprowadzany jest wywiad lub innych członków rodziny:		
	Kto		
	Na czyją rzecz		
	Wysokość	zł	1) dobrowolne 2) na podstawie orzeczenia sądu
	Wysokość zaległych alimentów	zł	

IV. SYTUACJA MIESZKANIOWA OSOBY/ RODZINY

1	Mieszkanie:		
	<ol style="list-style-type: none"> 1) lokatorskie spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego 2) własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego 3) własność 4) komunalne/kwaterunkowe 5) mieszkanie wynajęte 6) mieszkanie chronione 7) prawo do domu jednorodzinnego/jego części w spółdzielni mieszkaniowej 8) hotel 9) barak 10) brak mieszkania 11) inne 		
2	Liczba izb	3. Oddzielna kuchnia:	1) tak 2) nie
4	Piętro	5. Winda:	1) tak 2) nie

6	Wyposażenie mieszkania w instalacje:			
	Woda zimna:	1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) poza budynkiem 4) brak wody	Woda ciepła:	1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) poza budynkiem 4) brak wody
	Łazienka:	1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) brak	WC:	1) w mieszkaniu 2) poza mieszkaniem 3) poza budynkiem
	Ogrzewanie:	1) piece węglowe 2) ogrzewanie centralne 3) ogrzewanie centralne – gazowe 4) ogrzewanie elektryczne – akumulacyjne 5) brak ogrzewania		
	Gaz:	1) tak 2) nie	Telefon:	1) tak 2) nie
7	Stan utrzymania mieszkania:			
1) czyste, zadbane 2) brudne, zaniedbane 3) zdewastowane				
8	W jakie sprzęty gospodarstwa domowego wyposażone jest mieszkanie:			
1) kuchnia węglowa 2) kuchnia gazowa 3) kuchnia elektryczna 4) piekarnik 5) kuchnia mikrofalowa 6) zmywarka 7) lodówka 8) zamrażarka 9) pralka wirnikowa 10) pralka automatyczna 11) odkurzacz 12) inne – jakie?				
9	Czy rodzina posiada:	5) odtwarzacz płyt CD 6) komputer 7) dostęp do internetu 8) księgozbiór	Czy rodzina regularnie czytuje prasę:	
1) radioodbiornik 2) telewizor 3) magnetowid 4) magnetofon			1) codzienną 2) tygodniki 3) miesięczniki	
10	Czy mieszkanie jest dostosowane do potrzeb przyjmowanego dziecka:			
1) tak 2) nie				
11	Czy dla dziecka przewidziane są:	osobny pokój	1) tak 2) nie	
		samodzielne łóżko	1) tak 2) nie	
		miejsce do zabawy	1) tak 2) nie	
		miejsce do nauki	1) tak 2) nie	
12	Czy mieszkanie i jego wyposażenie może być dostosowane do przyjęcia dziecka w wieku 0 – 3 lata?	1) tak 2) nie		
13	Czy mieszkanie i jego wyposażenie może być dostosowane do potrzeb dziecka niepełnosprawnego?	1) tak 2) nie		

V. SYTUACJA ZDROWOTNA RODZINY

1	Jakie choroby somatyczne występują w rodzinie?
2	Czy z rodziną zamieszkują osoby niepełnosprawne, w tym osoby chore psychicznie ? 1) tak 2) nie
	Jakiego rodzaju jest to niepełnosprawność?
3	Czy z rodziną zamieszkują osoby uzależnione od alkoholu? 1) tak 2) nie
4	Czy z rodziną zamieszkują osoby uzależnione od środków odurzających ? 1) tak 2) nie

VI. SYTUACJA RODZINNA

1	Jaki jest stosunek własnych dzieci do przyjęcia nowego członka rodziny?		
	Wiek / płeć	Czy zamieszkuje wspólnie ? 1) tak 2) nie (jeżeli nie, należy podać adres)	Jaki jest jego stosunek do przyjęcia nowego członka rodziny?*
			UWAGI

* wpisać właściwe

2	Jaki jest stosunek rodziców osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej do przyjęcia nowego członka rodziny?				
	Stopień pokrewieństwa z osobami zgłaszającymi gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Wiek /płeć	Czy zamieszkuje wspólnie ?	Jaki jest jego stosunek do przyjęcia nowego członka rodziny*	UWAGI
			1) tak 2) nie (jeżeli nie, należy podać adres)	1) pozytywny 2) obojętny 3) niechętny 4) zdecydowanie przeciwny	
3	Czy osoba/rodzina utrzymuje kontakty z innymi członkami rodziny zamieszkałymi oddzielnie:				1) tak 2) nie
	Jeżeli tak, to jakiego rodzaju są to kontakty i jak częste?				
4	Czy rodzina poinformowała o swojej decyzji przyjęcia dziecka innych krewnych oraz znajomych i jaki jest ich stosunek do tego faktu?				
5	Jak najlepiej nagradzać dziecko za dobre zachowanie?				
	Jakie kary należy stosować wobec dziecka stwarzającego problemy wychowawcze?				
6	Czy w rodzinie występowały problemy wychowawcze z dziećmi wychowywanymi dotychczas? Jeżeli tak, to jakie i w jaki sposób zostały rozwiązane?				

* Wpisać właściwe

7	Czy wobec któregoś z członków rodziny toczy się postępowanie karne w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego (podać wobec kogo i jakie przestępstwo) lub czy ktoś z członków rodziny odbywa lub odbywał karę pozbawienia wolności?	
8	Czy któryś z członków rodziny przebywa lub przebywał w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, schronisku dla nieletnich lub zakładzie poprawczym (podać kto, kiedy i gdzie)?	
9	Czy któreś z dzieci w rodzinie przebywa w placówce opiekuńczo – wychowawczej(podać kto, kiedy i gdzie) ?	
10	Jaki jest preferowany sposób spędzania wolnego czasu ?	
	Dorośli	Dzieci
11	Jakie zainteresowania mają poszczególni członkowie rodziny?	
	Dorośli	Dzieci
	Jakie są ulubione dyscypliny sportowe poszczególnych członków rodziny?	
	Dorośli	Dzieci
	Czy w domu hodowane są zwierzęta domowe? Jeśli tak, to jakie i kto się nimi opiekuje?	

VII. INFORMACJE O GOTOWOŚCI OSÓB DO PRZYJĘCIA DZIECKA

1	Czym kierowały się osoby zgłaszające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej przy podejmowaniu decyzji o przyjęciu dziecka do rodziny?
2	Czy osoby zgłaszające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej odbyły szkolenie dla rodzin zastępczych: 1) tak 2) nie
3	Czy osoby zgłaszające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej znają obowiązujące przepisy prawne , dotyczące rodzin zastępczych ? 1) tak 2) nie
4	W jaki sposób rodzina planuje zorganizować opiekę nad przyjmowanym dzieckiem, a w szczególności: 1) Kto będzie zajmował się dzieckiem w czasie pracy opiekunów? 2) Jak zostanie zorganizowana opieka nad dzieckiem w czasie choroby? 3) Czy rodzina jest w stanie zapewnić dziecku wypoczynek wakacyjny? 4) Jak będzie organizowany czas wolny dziecka? 5) Inne
5	Czy rodzina wie, gdzie szukać może pomocy w przypadku wystąpienia trudności w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej?

VIII. SYTUACJA ZAWODOWA RODZINY

Informacje o zatrudnieniu osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej					
Imię i nazwisko	Pracuje	Miejsce pracy (nazwa i adres zakładu pracy, stanowisko)	Godziny pracy	Nr telefonu służbowego	UWAGI
	1) tak 2) nie				

Oświadczam, że podane wyżej informacje są zgodne z prawdą.

_____
data i podpis osoby/osób, z
którymi przeprowadzono wywiad

_____
pieczęć i podpis pracownika
socjalnego

Miejscowość _____ Data _____

pieczęć
powiatowego
centrum pomocy
rodzinie

CZĘŚĆ VI

DOTYCZY RODZINY ZASTĘPCZEJ UBIEGAJĄCEJ SIĘ O PRYZNANIE POMOCY PIENIĘŻNEJ NA CZĘŚCIOWE POKRYCIE KOSZTÓW UTRZYMANIA DZIECKA

I. DANE OSÓB PEŁNIĄCYCH FUNKCJĘ RODZINY ZASTĘPCZEJ (Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD)

1	Imię			
2	Nazwisko			
3	Seria i nr dowodu osobistego			
4	Nr PESEL			
5	Adres	kod:	miejsowość:	
		ulica:	nr domu:	nr mieszkania:
		telefon:		
		symbol terytorialny:		

6	Rodzina zastępcza: <ul style="list-style-type: none"> 1) rodzina spokrewniona z dzieckiem 2) rodzina niespokrewniona z dzieckiem 3) rodzina niespokrewniona z dzieckiem zawodowa wielodzietna 4) rodzina niespokrewniona z dzieckiem zawodowa specjalistyczna 5) rodzina niespokrewniona z dzieckiem zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego	
	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	
7	Kto i kiedy przeprowadził wywiad środowiskowy (rodzinny) w celu wydania opinii o osobie zgłaszającej gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej ?	

II. INFORMACJE O CZŁONKACH RODZINY ZASTĘPCZEJ¹

1 Lp.	2 Imię i nazwisko	3 Data urodzenia		4 Płeć	5 Stan cywilny	6 Stopień pokrewieńs- twa**	7 Wykształcenie, wykonywany zawód	8 Miejsce pracy lub nauki (szkoła klasa), przedszkole (grupa)	9 UWAGI
		dz.	m-c rok						
1*									
2*									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									

* Osoba pełniąca funkcję rodziny zastępczej.

** W stosunku do osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej.

¹ W tabeli umieszcza się wszystkich członków rodziny łącznie z dziećmi umieszczonymi w rodzinie zastępczej.

III. INFORMACJE O DZIECKU UMIESZCZONYM W RODZINIE ZASTĘPCZEJ¹

1	Imię i nazwisko dziecka:
2	Od kiedy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej: 1) data uprawomocnienia się orzeczenia sądu o ustanowieniu rodziny zastępczej: 2) data faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej:
3	Wiek dziecka w dacie faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. Czy dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich: <p style="text-align: center;">1) tak 2) nie</p> Czy dziecko posiada uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego: <p style="text-align: center;">1) tak 2) nie</p> Na jaki okres został przyznany zasiłek pielęgnacyjny? <p style="text-align: center;">od do</p>
4	Jakie są niezbędne potrzeby dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej ?
5	Dotychczas otrzymywana pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka - na podstawie ostatniej decyzji

---

¹ Informacje zawarte w pkt III – V wypełnia się dla każdego dziecka oddzielnie

6	Dochód dziecka (zgodnie z art. .... ustawy o pomocy społecznej):	
	1) renta rodzinna	
	2) dodatek dla sierot zupełnych	
	3) zasiłek pielęgnacyjny	
	4) dodatek pielęgnacyjny	
	5) otrzymywane alimenty	
	6) dochody uzyskiwane z majątku dziecka	
	Łączny dochód dziecka	
	Kwota stanowiąca 50 % dochodu dziecka	

_____ podpis osoby, z którą przeprowadzono wywiad

Miejscowość _____

Data _____

IV. WNIOSKI PRACOWNIKA SOCJALNEGO

_____ podpis i pieczęć pracownika socjalnego

V. INFORMACJA O DECYZJI O PRYZNANIU POMOCY PIENIĘŻNEJ

_____ podpis i pieczęć kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie

Miejscowość _____

Data _____

CZĘŚĆ VII

**DOTYCZY OCENY SYTUACJI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ
DZIECKA UMIESZCZONEGO W RODZINIE ZASTĘPCZEJ**

I. DANE OSÓB PEŁNIĄCYCH FUNKCJĘ RODZINY ZASTĘPCZEJ (Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD)

1	Imię			
2	Nazwisko			
3	Data urodzenia			
4	Seria i nr dowodu osobistego			
5	Nr PESEL			
6	Adres	kod:	miejsowość:	
		ulica:	nr domu:	nr mieszkania:
		telefon:		
		symbol terytorialny:		

7	Czy rodzina odbyła szkolenie dla rodzin zastępczych:	1) tak	2) nie
	Kto i kiedy przeprowadził szkolenie?		
8	Gdzie dziecko przebywało przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej (dokładny adres)?		
9	Zmiana sytuacji rodziny zastępczej w stosunku do sytuacji tej rodziny ustalonej przy wydawaniu opinii w celu jej ustanowienia :		
	rodzinnej		
	mieszkaniowej		
	zdrowotnej		
	zawodowej		

II. OPIS SYTUACJI DZIECKA UMIESZCZONEGO W RODZINIE ZASTĘPCZEJ¹

1	Dane dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej						
	Imię						
	Nazwisko						
	Data urodzenia						
2	Informacje o rodzicach dziecka						
			Matka		Ojciec		
1) imię							
2) nazwisko							
3) informacja o władzy rodzicielskiej							
4) czy płaci alimenty							
5) aktualny adres							
3	Czy dziecko utrzymuje kontakty z rodzicami lub innymi członkami rodziny?						
	Z matką		Z ojcem		Z innymi członkami rodziny		
	tak		tak				
	nie, ponieważ 1) sąd zabronił kontaktów 2) matka nie chce utrzymywać kontaktów 3) dziecko nie chce kontaktów z matką 4) nieznane jest miejsce pobytu matki 5) inne przyczyny - jakie		nie, ponieważ 1) sąd zabronił kontaktów 2) ojciec nie chce utrzymywać kontaktów 3) dziecko nie chce kontaktów z ojcem 4) nieznane jest miejsce pobytu ojca 5) inne przyczyny - jakie		1) z siostrą 2) z bratem 3) z babcią 4) z dziadkiem 5) z innymi – z kim		
4	Informacja o rodzeństwie dziecka						
	Lp.	Imię, nazwisko, adres	Wiek	Czy jest to rodzeństwo przyrodnie ?	Uczy się/ pracuje/ nie pracuje	Sytuacja zdrowotna	Uwagi

¹ Punkt II wypełnia się oddzielnie dla każdego dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.

5	Sytuacja zdrowotna dziecka
6	<p>Informacje o przebiegu nauki dziecka:</p> <p>1) szkoła i klasa, do której uczęszcza</p> <p>2) osiągnięte wyniki w nauce</p> <p>3) trudności w nauce</p> <p>4) trudności wychowawcze w szkole</p>
7	Inne uwagi o dziecku (np. szczególne zainteresowania, osiągnięcia, marzenia)

III. OPIS TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI RODZINY ZASTĘPCZEJ

1	Trudności zgłaszane przez rodzinę zastępczą
2 Spostrzeżenia pracownika socjalnego w szczególności w zakresie: 1) trudności wychowawczych z dzieckiem (nauka, kontakty z rówieśnikami, stosunek do dorosłych itp.) 2) wzajemnych relacji między członkami rodziny zastępczej 3) innych trudności występujących w rodzinie zastępczej	
3	Działania mające na celu przezwycięzenie występujących trudności
(This section contains multiple empty rows for reporting actions.)	

_____ data i podpisy osób, z którymi przeprowadzono wywiad

_____ podpis i pieczęć pracownika socjalnego

Miejscowość _____ Data _____

CZEŚĆ VIII
DOTYCZY OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O POMOC
PIENIĘŻNĄ NA USAMODZIELNIENIE, POMOC PIENIĘŻNĄ NA
KONTYNUOWANIE NAUKI¹

I. DANE OSOBY (Z KTÓRĄ PRZEPROWADZONO WYWIAD)

1	Imię											
2	Nazwisko											
3	Data urodzenia	dzień			miesiąc			rok				
4	Seria i nr dowodu osobistego:											
5	Nr PESEL											
6	Adres	kod:	miejsowość:				ulica:					
		nr domu:	nr mieszkania:		telefon:							
		symbol terytorialny:										

7	Sytuacja rodzinna: 1) osoba samotnie gospodarująca 2) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca z rodziną 3) inne														
8	Z jakiego rodzaju opieki osoba usamodzielniana korzystała ?														
	Rodzaj opieki						Okres przebywania								
	1) Rodzina zastępcza														
	2) Placówka opiekuńczo – wychowawcza: a) placówka interwencyjna b) placówka rodzinna c) placówka socjalizacyjna														
	3) Dom pomocy społecznej														
	4) Zakład poprawczy														
	5) Schronisko dla nieletnich														
	6) Młodzieżowy ośrodek wychowawczy														
	7) Specjalny ośrodek szkolno - wychowawczy														
	Łączny czas pobytu poza rodziną (pkt 1-7)														
Ostatnie miejsce pobytu przed usamodzielnieniem (miejsce zamieszkania rodziny zastępczej, w której osoba osiągnęła pełnoletność lub nazwa i adres placówki, którą opuściła osoba ubiegająca się o pomoc pieniężną na usamodzielnienie, pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki)															
9	Czy osoba usamodzielniana uczy się 1) tak 2) nie														
10	Typ szkoły:														
	Klasa / rok studiów								Semestr						

¹ Należy dołączyć kopię programu usamodzielnienia.

11	Łączny dochód w rodzinie (zgodnie z art. .... ustawy o pomocy społecznej)	
12	Dochód na osobę w rodzinie	
13	Kryterium dochodowe dla danej osoby / rodziny (wynikające z art..... ustawy o pomocy społecznej)	

_____

podpis i pieczęć pracownika socjalnego

_____

data i podpis osoby, z którą
przeprowadzono wywiad

Miejscowość _____ Data _____

II. WNIOSKI PRACOWNIKA SOCJALNEGO

1	Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie
2	Wysokość pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki

III. INFORMACJA O DECYZJI O PRYZNANIU POMOCY

_____
podpis i pieczęć kierownika
powiatowego centrum pomocy rodzinie

Miejscowość _____ Data _____

Rozporządzenie
Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej¹⁾
z dnia.....
w sprawie wzoru kontraktu socjalnego

Na podstawie art. 106 ust. 2 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr..... , poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ustala się wzór kontraktu socjalnego, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER
GOSPODARKI, PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ

---

¹⁾ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz.5).

3. Opis trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Rodzaj, zakres i terminy wykonania działań koniecznych do podjęcia przez osobę zainteresowaną lub rodzinę

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Forma, zakres i okres (czas) udzielanej pomocy przez ośrodek pomocy społecznej

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

III. Dane adresowe

1. Adres zameldowania na pobyt stały

Kod pocztowy	Poczta	Gmina – Dzielnica	
Miejscowość	Ulica	Numer domu	Numer lokalu

2. Adres zamieszkania (wpisać, jeśli adres zamieszkania jest inny niż adres zameldowania na pobyt stały) lub adres miejsca pobytu

Kod pocztowy	Poczta	Gmina – Dzielnica	
Miejscowość	Ulica	Numer domu	Numer lokalu

3. Adres do korespondencji

Kod pocztowy	Poczta	Gmina – Dzielnica	
Miejscowość	Ulica	Numer domu	Numer telefonu

IV. Dyspozycje

1. Przyznaną pomoc finansową proszę przekazywać:

1) pod wyżej podanym adresem zameldowania na pobyt stały – zamieszkania/pobytu – do korespondencji (niepotrzebne skreślić)

.....

2) na rachunek w banku – w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (niepotrzebne skreślić)

.....

2. Korespondencję proszę przekazywać pod wyżej podanym adresem: zameldowania na pobyt stały – zamieszkania/pobytu – do korespondencji (niepotrzebne skreślić)

Świadomy odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych zeznań, oświadczam, że dane osobowe oraz opis trudnej sytuacji życiowej zawartej w kontrakcie socjalnym podane zostały zgodnie z prawdą, co potwierdzam własnoręcznym podpisem.

.....

data i czytelny podpis
pracownika socjalnego

.....

data i czytelny podpis osoby
zawierającej kontrakt socjalny

Na podstawie okazanego dokumentu stwierdzającego tożsamość .....

..... stwierdza się, że dane zawarte w
(rodzaj dokumentu, seria i numer)

kontrakcie socjalnym są zgodne z wpisami dokonanymi w okazanym dokumencie.

.....
pieczętka i podpis kierownika
ośrodka pomocy społecznej

V. Zmiany wprowadzone do kontraktu socjalnego po uzgodnieniu obu stron:

1. Zmiany w części dotyczącej rodzaju, zakresu i terminów wykonania działań przez osobę zainteresowaną lub rodzinę (pkt II. 4 kontraktu socjalnego)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Zmiany form, zakresu i okresu (czasu) udzielanej pomocy przez ośrodek pomocy społecznej (pkt. II 5 kontraktu socjalnego)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Świadomy odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych zeznań, oświadczam, że dane osobowe oraz opis trudnej sytuacji życiowej zawarte w kontrakcie socjalnym podane zostały zgodnie z prawdą, co potwierdzam własnoręcznym podpisem.

.....
data i czytelny podpis
pracownika socjalnego

.....
data i czytelny podpis osoby
zawierającej kontrakt socjalny

VI. Uwagi i notatki pracownika socjalnego prowadzącego sprawę (przy każdej wpisywanej informacji należy wpisać datę oraz potwierdzić podpisem)

.....
.....
.....

(data i podpis)

.....
.....
.....

(data i podpis)

.....
.....
.....

(data i podpis)

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia jest wypełnieniem dyspozycji dla Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zawartej w art. 106 ust. 2 projektu ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....). Projekt określa wzór kontraktu socjalnego zawieranego z osobą zainteresowaną w rozwiązaniu jej problemów lub jej rodziny.

Zawarcie kontraktu ma doprowadzić do współdziałania w rozwiązywaniu trudnej sytuacji osoby lub rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej.

Kontrakt socjalny jest zapisaną formą zobowiązań zarówno klienta pomocy społecznej jak i ośrodka pomocy społecznej.

W trakcie realizacji kontraktu pracownik socjalny sporządza notatki (informacje) z przebiegu jego realizacji.

Postanowienia kontraktu mogą ulec zmianie po ustaleniach i za zgodą stron.

Ocena skutków regulacji

- 1) Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora finansów publicznych
Brak istotnego wpływu.
- 2) Wpływ regulacji na rynek pracy
Brak istotnego wpływu
- 3) Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki
Brak istotnego wpływu
- 4) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów
Brak istotnego wpływu

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia.....

w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny

Na podstawie art. 115 ust. 3 ustawy z dnia ..... r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) minimum programowe obowiązujące dla specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny, zwanej dalej „specjalizacją”;
- 2) tryb postępowania w sprawie nadawania stopni specjalizacji i wydawania dyplomów;
- 3) warunki uzyskiwania przez pracowników socjalnych stopni specjalizacji zawodowej;
- 4) sposób przygotowywania prac dyplomowych przez kandydatów ubiegających się o uzyskanie II stopnia specjalizacji zawodowej;
- 5) kryteria, jakim powinni odpowiadać kandydaci na konsultantów prac dyplomowych, wskazani przez podmioty ubiegające się o zgodę ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego na prowadzenie szkoleń w zakresie specjalizacji;
- 6) warunki, jakie powinny spełniać podmioty prowadzące szkolenia w zakresie specjalizacji.

§ 2.

Minimum programowe dla I stopnia specjalizacji obejmuje następujące moduły oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) umiejętności interpersonalne w pracy socjalnej - 40 godzin;
- 2) wybrane zagadnienia z zakresu prawa rodzinnego, karnego i penitencjarnego, administracyjnego, pracy, ubezpieczeń społecznych oraz prawnych regulacji pomocy społecznej - 60 godzin;

---

¹⁾ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

- 3) doskonalenie metod i technik pracy socjalnej:
  - a) z osobą,
  - b) z rodziną i grupą,
  - c) ze środowiskiem lokalnym- po 40 godzin;
- 4) etyka pracy socjalnej - 16 godzin;
- 5) metody oraz techniki tworzenia i oceny projektów socjalnych - 24 godziny;
- 6) metody i techniki oceny w pracy socjalnej - 16 godzin;
- 7) pomoc instytucjonalna – typy i funkcje - 24 godziny;
- 8) metody samokształcenia, własny warsztat pracy – 8 godzin.

§ 3.

1. Minimum programowe dla II stopnia specjalizacji obejmuje następujące moduły oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) w zakresie przygotowania ogólnego:

- a) system prawny pomocy społecznej w wybranych państwach, w szczególności w państwach członkowskich Unii Europejskiej, oraz porównanie z polskim systemem prawnym pomocy społecznej - 20 godzin,
- b) praca w zespole - zespołowe rozwiązywanie problemów i konfliktów - 20 godzin,
- c) projekt socjalny - metodyka projektowania, promocja organizacji i działań socjalnych - 20 godzin,
- d) interwencja kryzysowa – podstawy teoretyczne metody i podstawowe umiejętności jej stosowania w pracy socjalnej - 20 godzin,
- e) „wypalenie zawodowe” – psychologiczne skutki i metody przeciwdziałania – 10 godzin,
- f) superwizja w pomocy społecznej– podstawy teoretyczne i modele stosowane w praktyce - 20 godzin,
- g) funkcje i zadania organizacji pozarządowych w pomocy społecznej –

10 godzin,

h) pracownik socjalny jako animator działań w środowisku lokalnym w obszarze pomocy społecznej – 10 godzin,

2) w zakresie przygotowania specjalistycznego , dostosowanego merytorycznie do kierunków pracy socjalnej, o których mowa w ust. 2 i 3:

a) interdyscyplinarna charakterystyka problemu – podstawowe wiadomości o aspektach socjologicznych, psychologicznych, medycznych i ekonomicznych - 60 godzin,

b) metody pracy socjalnej , z uwzględnieniem działań profilaktycznych - 30 godzin,

c) instytucje terapii i wsparcia społecznego dla osób, o których mowa w ust. 2 i 3 – 15 godzin.

2. Szkolenie w zakresie przygotowania specjalistycznego prowadzi się w następujących kierunkach pracy socjalnej:

1) z dzieckiem ;

2) z osobami starszymi;

3) z osobami bezrobotnymi;

4) z osobami z zaburzeniami psychicznymi - chorymi psychicznie;

5) z osobami z zaburzeniami psychicznymi – upośledzonymi umysłowo;

6) z osobami będącymi ofiarami przemocy;

7) z osobami niepełnosprawnymi fizycznie;

8) z osobami uzależnionymi , w szczególności od alkoholu i narkotyków

oraz z rodzinami tych osób.

§ 4.

Szkolenia w zakresie I i II stopnia specjalizacji prowadzi się w formie wykładów, ćwiczeń i warsztatów, z tym że na wykłady przeznaczają się od 50 do 60% godzin szkolenia.

§ 5.

1. O uzyskanie specjalizacji I lub II stopnia mogą ubiegać się pracownicy socjalni zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, a także w podmiotach i

instytucjach, o których mowa w art. 117 ustawy z dnia ..... r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”, jeżeli wykonują zadania określone w ustawie.

2. Do uzyskania I stopnia specjalizacji pracownik socjalny powinien:

- 1) posiadać co najmniej trzyletni staż pracy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej lub w podmiotach i instytucjach, o których mowa w art. 117 ustawy, jeżeli wykonuje zadania określone w ustawie;
- 2) odbyć szkolenie w zakresie specjalizacji I stopnia, obejmujące moduł, o którym mowa w § 2 pkt 2, jeden spośród modułów określonych w § 2 pkt 3 i – zrealizowane w wymiarze co najmniej 100 godzin – moduły wybrane z pozostałych modułów, określonych w § 2, oraz zdać egzamin.

3. Do uzyskania II stopnia specjalizacji pracownik socjalny powinien:

- 1) posiadać I stopień specjalizacji lub ukończone studia magisterskie na kierunkach: pedagogika, politologia, psychologia lub socjologia;
- 2) posiadać co najmniej pięcioletni staż pracy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej lub w podmiotach i instytucjach, o których mowa w art. 117 ustawy, jeżeli wykonuje zadania określone w ustawie;
- 3) odbyć szkolenie w zakresie II stopnia specjalizacji oraz zdać egzamin.

§ 6.

1. Pracownik socjalny, ubiegający się o II stopień specjalizacji, po zakończeniu szkolenia przygotowuje pracę dyplomową.

2. W pracy dyplomowej należy przedstawić projekt rozwiązania problemu socjalnego z wybranego kierunku pracy socjalnej.

3. Praca dyplomowa powinna zawierać:

- 1) część teoretyczną, opracowaną na podstawie aktualnej literatury przedmiotu;
- 2) opis problemu socjalnego;
- 3) charakterystykę środowiska lokalnego, w którym wystąpił problem socjalny;
- 4) szczegółowy opis rozwiązania problemu socjalnego.

4. Podmiot szkolący wyznacza konsultanta pracy dyplomowej. Pracownikowi socjalnemu przysługują konsultacje w wymiarze 15 godzin.

5. Pracę dyplomową przedkłada się podmiotowi szkolącemu.

6. Podmiot szkolący wyznacza recenzenta pracy dyplomowej spośród specjalistów z danego kierunku pracy socjalnej.

§ 7.

1. Do egzaminu na I stopień specjalizacji regionalna komisja dopuszcza pracownika socjalnego, który przedłożył zaświadczenie podmiotu szkolącego o ukończeniu szkolenia w zakresie I stopnia specjalizacji.
2. Do egzaminu na II stopień specjalizacji Centralna Komisja dopuszcza pracownika socjalnego, który przedłożył:
  - 1) dyplom I stopnia specjalizacji lub dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunkach, o których mowa w § 5 ust. 3 pkt 1;
  - 2) zaświadczenie podmiotu szkolącego o ukończeniu szkolenia w zakresie II stopnia specjalizacji;
  - 3) pracę dyplomową, o której mowa w § 6, i recenzję tej pracy Centralnej Komisji, co najmniej na miesiąc przed terminem egzaminu.

§ 8.

Po zdaniu egzaminu, o którym mowa w § 7, pracownik socjalny otrzymuje dyplom I lub II stopnia specjalizacji, który zawiera odpowiednio:

- 1) nazwę regionalnej komisji lub Centralnej Komisji, która przeprowadziła egzamin i podstawę prawną jej działania;
- 2) imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia pracownika socjalnego oraz jego fotografię,
- 3) uzyskany stopień specjalizacji;
- 4) nazwę miejscowości i datę złożenia egzaminu;
- 5) numer w rejestrze, o którym mowa w art. 114 ust. 3 pkt 3 i art. 115 ust. 2 pkt 3 ustawy;
- 6) podpis pracownika socjalnego;
- 7) podpisy przewodniczącego i członków regionalnej komisji lub Centralnej Komisji;
- 8) pieczęć urzędową urzędu marszałka, właściwego ze względu na siedzibę regionalnej komisji albo ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 9) wykaz modułów, które były przedmiotem szkolenia łącznie z liczbą godzin ich realizacji.

§ 9.

Kandydaci na konsultantów prac dyplomowych na II stopień specjalizacji powinni posiadać:

- 1) ukończone studia magisterskie na kierunkach, o których mowa w § 5 ust. 3 pkt 1;
- 2) stopień naukowy, ukończone studia podyplomowe lub ukończone inne formy szkolenia podnoszące kwalifikacje;
- 3) co najmniej siedmioletnią praktykę w pracy socjalnej zgodną z kierunkiem pracy socjalnej stanowiącym przedmiot szkolenia w zakresie II stopnia specjalizacji lub w kształceniu w zakresie pracy socjalnej.

§ 10.

Podmiot szkolący powinien spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać szczegółowy program szkolenia, uwzględniający minimum programowe, o którym mowa odpowiednio w § 2 i 3, łącznie z wykazem tematów ćwiczeń i warsztatów oraz listą literatury dla każdego modułu objętego minimum programowym; program szkolenia może dotyczyć szkolenia w zakresie I stopnia specjalizacji, II stopnia specjalizacji w zakresie przygotowania ogólnego lub przygotowania specjalistycznego albo szkolenia w zakresie I i II stopnia specjalizacji;
- 2) dysponować kadrą wykładowców posiadających:
  - a) ukończone studia magisterskie na kierunkach, o których mowa w § 5 ust. 3 pkt 1, lub na kierunku prawo,
  - b) stopień naukowy, ukończone studia podyplomowe lub ukończone inne formy szkolenia podnoszące kwalifikacje,
  - c) trzyletnią praktykę w zakresie kształcenia lub doskonalenia pracowników socjalnych;
- 3) w przypadku prowadzenia szkolenia w zakresie II stopnia specjalizacji posiadać co najmniej czterech konsultantów prac dyplomowych;
- 4) posiadać co najmniej salę wykładową i dwie sale do przeprowadzania warsztatów i ćwiczeń wyposażone w techniczne środki nauczania.

§ 11.

Szkolenia w zakresie I stopnia specjalizacji, prowadzone w dniu wejścia w życie rozporządzenia, prowadzi się do czasu ich ukończenia na dotychczasowych warunkach.

§ 12.

Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny (Dz. U. Nr 120, poz. 1292).

§ 13.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER GOSPODARKI, PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Uzasadnienie

Wydanie rozporządzenia wynika ze zmiany upoważnienia do jego wydania w związku ze zmianą ustawy o pomocy społecznej. Obecne rozporządzenie wiąże się z koniecznością wykonania przez Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej upoważnienia zawartego w przepisie art. 115 ust. 3 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Treść upoważnienia zawartego w przepisie art. 115 ust. 3 nowej ustawy o pomocy społecznej nie uległa zmianie w stosunku do treści upoważnienia w art. 49 ust. 3 dotychczas obowiązującej ustawy, na podstawie którego wydano obowiązujące rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny (Dz. U. Nr 120, poz. 1292).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Skutki finansowe regulacji.

Rozporządzenie nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

2. Podmiot, na które oddziałuje akt normatywny oraz wpływ regulacji na system edukacji i rynek pracy.

Specjalizacja w zawodzie pracownik socjalny adresowana jest do czynnych zawodowo i posiadających odpowiedni staż pracy pracowników socjalnych. W trakcie szkolenia pracownicy ci mają możliwość dogłębnego poznania wybranego zakresu specjalizacji oraz odbycia konsultacji z doświadczonym konsultantem podczas opracowywania pracy dyplomowej. Ustalone zakresy szkolenia specjalistycznego są zgodne z aktualnymi kierunkami pracy socjalnej, zaś metodyka przeprowadzania szkolenia uwzględnia możliwość dostosowania wybranego kierunku specjalizacji do potrzeb lokalnych, co stwarza możliwość rzeczywistego podniesienia kwalifikacji zawodowych pracowników socjalnych.

3. Wpływ projektu aktu na konkurencyjność zewnętrzną i wewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionalny.

Nie przewiduje się wpływu projektu aktu na konkurencyjność zewnętrzną i wewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionalny.

4. Wpływ regulacji na system rejestracji i statystyki.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na system rejestracji i statystyki.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾
z dnia .....
w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej

Na podstawie art. 119 ust. 3 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz. U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa minimum programowe specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, podmioty uprawnione do prowadzenia specjalizacji oraz tryb postępowania w nadawaniu specjalizacji.

§ 2. Dla specjalizacji, o której mowa w ust.1, ustala się minimum programowe, zawierające niżej wymienione bloki tematyczne oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) współczesne kierunki rozwoju polityki społecznej – 10 godzin;
- 2) pomoc społeczna jako instytucja, w tym zasady finansowania pomocy społecznej – 20 godzin;
- 3) wybrane zagadnienia prawne z zakresu prawa rodzinnego, karnego penitencjarnego, administracyjnego, prawa pracy, zabezpieczenia społecznego, systemu prawnego pomocy społecznej – 30 godzin;
- 4) wybrane elementy socjologii oraz teorii organizacji i zarządzania – 20 godzin;
- 5) kierowanie i zarządzanie superwizyjne w pomocy społecznej – 20 godzin;
- 6) metody statystyczne w pomocy społecznej – 10 godzin;
- 7) etyka pracy socjalnej – 10 godzin;
- 8) instytucje i organizacje realizujące cele pomocy społecznej z uwzględnieniem organizacji pozarządowych – 10 godzin;
- 9) zadania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej:
  - a) gminy – 25 godzin,
  - b) powiatu – 30 godzin,
  - c) samorządu województwa – 5 godzin;
- 10) pomoc społeczna wobec różnych kategorii podopiecznych – 20 godzin.

---

¹ Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 1, poz. 5).

§ 3. Specjalizację mogą prowadzić:

- 1) publiczne dzienne policealne szkoły pracowników służb społecznych - dla kadry kierowniczej pomocy społecznej posiadającej wykształcenie średnie;
  - 2) Instytut Rozwoju Służb Społecznych - dla kadry kierowniczej pomocy społecznej posiadającej wykształcenie wyższe lub średnie
- zwane dalej „podmiotami uprawnionymi”.

§ 4. 1. Podmioty uprawnione prowadzące specjalizację, o których mowa w § 3, powołują komisje egzaminacyjne do spraw specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, zwane dalej „komisjami”. W skład komisji wchodzi specjalisci z dziedziny pomocy społecznej i praktycy pracy socjalnej.

2. Do zadań komisji należy podejmowanie decyzji o dopuszczeniu kandydata do egzaminu końcowego oraz przeprowadzanie egzaminów końcowych.

§ 5. 1. Dla uzyskania specjalizacji jest wymagane:

- 1) napisanie pracy dyplomowej na wybrany temat i przyjęcie jej przez kierownika specjalizacji;
- 2) zaliczenie minimum programowego określonego dla tej specjalizacji;
- 3) złożenie z wynikiem pozytywnym egzaminu końcowego przed komisją, o której mowa w § 4 ust. 1.

2. Uzyskanie specjalizacji podmiot uprawniony potwierdza dyplomem, który powinien w szczególności zawierać:

- 1) imię, nazwisko oraz datę i miejsce urodzenia uczestnika specjalizacji;
- 2) wykaz bloków tematycznych oraz liczbę godzin ich realizacji;
- 3) numer i datę decyzji komisji o uzyskaniu specjalizacji;
- 4) podpisy przewodniczącego i członków komisji;
- 5) pieczęć urzędową podmiotu wydającego dyplom.

§ 6. Podmioty uprawnione prowadzące specjalizację obowiązane są posiadać dokumentację związaną z prowadzeniem specjalizacji, w tym:

- 1) program nauczania;
- 2) dzienniki zajęć;
- 3) protokoły przebiegu egzaminów;

§ 7. 1. Przepisy § 5 stosuje się do osób, które przed dniem wejścia w życie rozporządzenia rozpoczęły specjalizację w Centrum Rozwoju Służb Społecznych i ukończyły tę specjalizację w Instytucie Rozwoju Służb Społecznych.

2. Przepis § 5 ust. 2 stosuje się także do osób, które przed dniem 29 marca 1997 r. otrzymały zaświadczenie o ukończeniu specjalizacji, wydane przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego lub Centrum Rozwoju Służb Społecznych.

§ 8. Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 lutego 1999 r. w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej (Dz. U. Nr 21, poz. 187 oraz z 2001 r. Dz. U. Nr 52, poz. 548).

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER GOSPODARKI, PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Uzasadnienie.

Wydanie rozporządzenia wynika ze zmiany upoważnienia do jego wydania w związku ze zmianą ustawy o pomocy społecznej. Obecne rozporządzenie wiąże się z koniecznością wykonania przez Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej upoważnienia zawartego w przepisie art. 119 ust. 3 ustawy z dnia ..... o pomocy społecznej (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Treść upoważnienia zawartego w przepisie art. 119 ust. 3 nowej ustawy o pomocy społecznej nie uległa zmianie w stosunku do treści upoważnienia zawartego w przepisie art. 51 a ust. 2 dotychczas obowiązującej ustawy, na podstawie którego wydano obowiązujące rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 lutego 1999 r. w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej (Dz.U. Nr 21, poz. 187) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 maja 2001 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej (Dz. U. Nr 52, poz. 548).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Skutki finansowe regulacji.

Rozporządzenie nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i dla jednostek samorządu terytorialnego.

2. Podmiot, na które oddziałuje akt normatywny oraz wpływ regulacji na system edukacji i rynek pracy.

W strukturach samorządowych działają różnorodne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, których celem jest realizacja zadań przypisanych ustawą o pomocy społecznej. Niezmiernie ważnym jest przygotowanie i doskonalenie kadry kierowniczej wymienionych wyżej jednostek. Osoby kierujące tymi jednostkami posiadają różne wykształcenie, zarówno co do poziomu jak i kierunku. Istotnym jest wyposażenie osób kierujących w porównywalną pod względem standardów wiedzę z zakresu organizacji i funkcjonowania systemu pomocy społecznej. Temu celowi służy specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Regulacja nie wpływa bezpośrednio na system edukacji i rynek pracy, natomiast ma wpływ na efektywność działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

3. Wpływ projektu aktu na konkurencyjność zewnętrzną i wewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionalny.

Nie przewiduje się wpływu projektu aktu na konkurencyjność zewnętrzną i wewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionalny.

4. Wpływ regulacji na system rejestracji i statystyki.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na system rejestracji i statystyki.